

gemeente
Goeree-Overflakkee

Programmabegroting 2016

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief.....	3
Overzicht samenstelling raad.....	13
DEEL 1: BELEIDSBEGROTING.....	15
Programma's / Thema's.....	15
<u>Programma 1. Leefbaarheid</u>	
Openbare orde en veiligheid.....	17
Verkeer en vervoer.....	18
Ruimte en wonen.....	19
Beheer buitenruimte.....	20
<u>Programma 2. Jong en oud</u>	
Leefstijl.....	21
Educatie, werk en inkomen.....	22
Sociale vitaliteit.....	23
Cultuur en erfgoed.....	24
<u>Programma 3. Economie</u>	
Bedrijvigheid.....	25
Duurzame ontwikkeling.....	26
Recreatie en toerisme.....	27
Eilandmarketing.....	28
<u>Programma 4. Burger, bestuur en financiën</u>	
Dienstverlening.....	29
Bestuurs- en kabinetszaken.....	30
Financieel beleid.....	31
Vastgoed.....	32
Recapitulatie per programma / thema 2016 - 2019.....	33
Paragrafen.....	39
Paragraaf Bedrijfsvoering.....	41
Paragraaf Financiering inclusief EMU saldo.....	51
Paragraaf Grondbeleid.....	57
Paragraaf Lokale Heffingen.....	65
Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen.....	71
Paragraaf Verbonden Partijen.....	77
Paragraaf Weerstandvermogen en Risicobeheersing.....	95
DEEL 2: FINANCIËLE BEGROTING.....	107
Uitgangspunten begroting 2016.....	109
Baten en lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019.....	113
Incidentele baten en lasten 2016 - 2019.....	119
Reserves 2016 - 2019 (incl. toelichting).....	121
Voorzieningen 2016 - 2019 (incl. toelichting).....	133
Investeringsplanning 2016 - 2019 (incl. toelichting).....	143
Boekwaarde bestaande investeringen per 1 januari 2016 - 2020.....	151
BIJLAGEN.....	153
Kerngegevens.....	155
Algemene Uitkering.....	157

Gemeenteraad van Goeree-Overflakkee
Postbus 1
3240 AA MIDDELHARNIS

Registratienummer : Z -15-47286 / 5558
Agendanummer :
Portefeuillehouder : Wethouder Trouwborst
Raadsvergadering : 12 november 2015
Behandelaar : P.D. van den Doel
Bijlage(n) :
Onderwerp : Aanbiedingsbrief
Programmagroting
2016
Datum : 6 oktober 2015

Geachte raad,

Beslispunten

U wordt gevraagd:

- de begroting 2016 van de gemeente Goeree-Overflakkee vast te stellen.

Inleiding

- Nederland staat er in sociaal economisch opzicht relatief goed voor. Er is echter nog geen reden om achterover te leunen.
- Het herstel wordt niet alleen gedragen door de export, maar ook door factoren als een groeiende consumptie, aantrekkende bedrijfsinvesteringen en een krachtig herstel in belangrijke sectoren als de bouw en de woningmarkt.
- De regering wil een impuls geven aan banengroei en de koopkracht van mensen.
- De werkloosheid is nog te hoog. Het aantal banen neemt weliswaar toe, maar te veel mensen kunnen nog geen werk vinden.
- Een lagere inkomstenbelasting stimuleert de consumptie en daarmee de werkgelegenheid.

Dit zijn enkele punten uit de miljoenennota. Na jaren van ingrijpende hervormingen en bijbehorende bezuinigingen, krijgt Nederland in 2016 weer lucht van het kabinet. De economie trekt aan. Deze tekenen van herstel zijn ook terug te zien in onze gemeentelijke begroting. Voor het eerst sinds de start van onze gemeente kunnen we een volledig sluitende meerjarenbegroting aanbieden. Er zijn geen aanvullende bezuinigingen nodig gebleken bovenop de eerder vastgestelde bezuinigingsplannen. Wel dienen enkele bezuinigingen daadwerkelijk gehaald te worden. Dit is als zodanig ook door vertaald in deze begroting. De voortgang van de bezuinigingen wordt verderop in deze brief nader uiteengezet.

Begrotingsresultaat (bedragen x € 1.000)

Er is rekening gehouden met de kaders en nieuwe wensen zoals opgenomen in de kadernota 2016, de haalbare bezuinigingsmaatregelen en de doorvertaling van areaalontwikkelingen.

Het volgende meerjarig beeld van het begrotingsresultaat kan worden gegeven:

	2016	2017	2018	2019
Lasten	125.732	122.262	121.797	121.903
Baten	126.094	122.736	122.074	122.453
Geraamd saldo van baten en lasten	- 362	- 474	- 277	- 550
Mutaties reserves	419	540	696	631
Geraamd resultaat	57	66	419	81

De begroting 2016 is ten opzichte van 2015 nieuw van opzet. De begroting is nu opgebouwd uit vier programma's, zijnde de hoofdonderwerpen uit het coalitieakkoord. Vervolgens zijn deze vier programma's nader uitgewerkt in thema's. De thema's zijn zoveel als mogelijk gelinkt aan de portefeuilleverdeling. Per thema is ook een visuele doelenboom opgesteld.

Per programma ziet de begroting 2016 er als volgt uit (bedragen x € 1.000):

	Lasten 2016	Baten 2016	Mutatie reserve	saldo
Leefbaarheid	31.298	13.788	167	-17.344
Jong en Oud	51.855	9.651	100	-42.105
Economie	4.094	730	104	-3.260
Burger, bestuur en financiën	38.847	101.564	48	62.766
Saldo	126.094	125.732	419	57

Tijdens de behandeling van de kadernota is door de portefeuillehouder financiën vermeld dat het college zich zal inzetten te komen tot een sluitende begroting vanaf 2016. Zoals in de inleiding al is gesteld, is dit gelukt. Het is ook gelukt om een nieuwe bezuinigingsopgave te voorkomen. Het moet gezegd dat we een welkome meevaller hebben gekregen door middel van een hogere algemene uitkering uit het gemeentefonds. Verderop in dit schrijven zal hier nader op worden ingegaan.

In de kadernota 2016 en in de zomernota 2015 is het financieel perspectief geschetst voor de jaren vanaf 2015 tot en met 2019. Op dat moment was een tekort becijferd op ongeveer € 1 ton oplopend tot ruim € 7 ton in 2019. Ten tijde van het opstellen van de zomernota waren de uitkomsten van het verloop van het gemeentefonds nog niet bekend. Tijdens de behandeling van de zomernota waren de uitkomsten van de meicirculaire met betrekking tot het gemeentefonds inmiddels bekend geworden. Uw raad is hierover via een afzonderlijke raadsbrief geïnformeerd met de mededeling dat deze uitkomsten worden verwerkt in de begroting 2016-2019.

Provinciaal toezicht

Om voor 2016 opnieuw voor repressief begrotingstoezicht in aanmerking te komen, dient zowel de begroting 2016 als de meerjarenbegroting 2017-2019 structureel en reëel in evenwicht te zijn. De uitkomsten van deze begroting voldoen aan de door de provincie gestelde criteria.

Voortgang Bezuinigingsplannen 2014-2017 en 2015-2018

Bij de start van onze gemeente werden we geconfronteerd met een structureel tekort van € 12 miljoen. Dit is opgehoogd tot € 13 miljoen om daarmee een ruimte van € 1 miljoen te creëren voor nieuw beleid. Bij het opstellen van de begroting kwam daar nog € 2 miljoen bovenop. Om genoemde tekorten weg te werken heeft uw raad een tweetal bezuinigingsplannen vastgesteld.

Deze bezuinigingsplannen worden periodiek gemonitord. Kort samengevat behelsde het bezuinigingsplan 2014-2017 in totaal 72 dossiers. Het bezuinigingsplan 2015-2018 bestond uit 20 dossiers. Uw raad is periodiek geïnformeerd over de voortgang van de invulling van de bezuinigingsplannen.

In de Kadernota 2016 is vermeld dat het aantal dossiers is teruggebracht tot 13 met een resterende taakstelling voor:

2016 van € 2.246.000;
2017 van € 2.664.400;
2018 van € 2.811.900;
2019 van € 2.878.900.

Intussen is in de aanloop naar het opstellen van de primitieve begroting 2016 het aantal van dertien verder teruggebracht naar vijf dossiers, doordat een aantal dossiers op groen (doorgang) of rood (geen doorgang) zijn gezet, te weten:

- Subsidies musea (rood)
- Subsidie Molenstichting (groen)

- Proces huwelijksvoltrekkingen (groen)
- Nieuw OV-plan concessie PZH (groen)
- Budget WMO-PGB (groen)
- Nadere invulling div. onderwerpen MaZa (groen)
- Objectief verdeelmodel I-deel Part.wet (groen)
- Uitbesteden BAG (gedeeltelijk.groen)

De hieruit voortvloeiende mutaties zijn doorgevoerd in de begroting die thans voor u ligt.

Samengevat is de financiële voortgang van de invulling van de bezuinigingsdossiers als volgt.

Bedragen x € 1.000		2016	2017	2018	2019
Stand kadernota mei 2015	13 dossiers	-2.246	-2.664	-2.812	-2.879
Stand oktober 2015	5 dossiers	-335	-1.162	-1.387	-1.386
Afname in % t.o.v. kadernota		85	56	51	52

Uiteindelijk zijn er nog 5 dossiers over waarvan de bezuinigingstaakstellingen nog moeten worden gehaald. In totaal gaat het om de volgende dossiers:

- **Subsidie bibliotheekwerk:** De realisatie van deze verlaging is afhankelijk van de ontwikkelingen na afronding van de 2^e fase Diekhuus. Vooralsnog blijft deze bezuiniging vanaf 2017 gehandhaafd.
- **Kostendekkende begraafplaatsen:** Er is onderscheid gemaakt in de kosten van gesloten en open begraafplaatsen. De kosten voor beheer en onderhoud worden voornamelijk gemaakt voor open begraafplaatsen. Hiertegenover staat de opbrengst begraafrechten. Door dit onderscheid komen we uit op 96% kostendekkendheid. Om te komen tot 100% moeten we de opbrengst verhogen of de kosten nog verder verlagen met afgerond € 69.000. De aanvankelijk opgenomen taakstelling is met de kennis van nu te hoog ingezet. Om de gewenste taakstelling toch deels in te kunnen vullen is in de begroting uitgegaan van 100% kostendekkendheid. Uw raad zal hierover een afzonderlijk voorstel tegemoet gaan zien.
- **Zwembaden:** Het is mogelijk gebleken een groot deel van de taakstelling in te vullen. Door een aanpassing in de programmering van de zwembaden moet het mogelijk zijn om ook het restant nog nader in te vullen.
- **Taakstelling personeel:** Ons college heeft op 29 september jl. ingestemd met de verlenging van de seniorenregeling alsmede het instellen van een generatiepact. De nieuwe raming voor deze taakstelling is gebaseerd op een recente enquête. De verwachting is dat de deelname hoger gaat uitvallen. Vanaf 2018 is terughoudend geraamd in verband met mogelijke herbezetting.
- **Vastgoedbeleid:** Er is een opzet gemaakt van de te behalen mogelijkheden. De mogelijkheden tonen een beeld waarmee, gerekend vanaf 2017 meer te behalen valt dan de opgenomen taakstelling. Het betreft een te behalen taakstelling gebaseerd op de aanwezige potentie van het geïnventariseerde vastgoed.

Bij de kadernota 2017 is er een nieuw ijkmoment van de voortgang van de hiervoor vermelde dossiers.

Samenvattend:

Resterende Taakstelling	Inschatting 2016	Inschatting 2017	Inschatting 2018	Inschatting 2019
Subsidie bibliotheekwerk	0	50	50	50
Kostendeekkende begraafrechten	69	69	69	69
Verlagen exploitatiesubsidie zwembaden	16	15	14	13
Personeel	250	615	841	841
Vastgoed	0	413	413	413
Totaal	335	1.162	1.387	1.386

De nieuw ingeschatte bedragen zijn uiteindelijk opgenomen in de meerjarenbegroting 2016-2019 en verdisconteerd in het eerder gepresenteerde overzicht van het begrotingsresultaat.

Naar de provinciale toezichthouder hebben we in een vooroverleg vorenstaande realistische onderbouwing ook toegelicht.

Kadernota/Nieuw beleid

In de kadernota 2016 is vermeld dat we voor deze begroting voor lonen uitgaan van de cao-afspraken. Voor prijzen is de indexering van de beïnvloedbare budgetten voor de komende jaren afgestemd op het bezuinigingsplan 2015-2018. Dit betekent dat voor de komende jaren geen indexering is doorgevoerd en het prijspeil 2015 is aangehouden. De tarieven van de lokale heffingen zijn trendmatig verhoogd met 1,5%. Dit geldt niet voor de tarieven voor de rioolheffing op basis van het nieuwe GRP. Deze blijven op hetzelfde niveau als voor 2015 (dus 0%). Met betrekking tot de begraafrechten is een aanpassing voorzien van plus 4% om te komen tot 100% kostendeekkendheid van openbare begraafplaatsen. Er wordt nog nader onderzocht of we deze verhoging neerwaarts kunnen bijstellen door te bezien in hoeverre we de kosten van onderhoud kunnen aanpassen. Tot slot is, op basis van het bezuinigingsplan 2014-2017, ook een extra verhoging doorgevoerd voor de opbrengst recreatieve belasting.

Genoemde uitgangspunten zijn als kader gehanteerd en doorgevoerd in deze begroting.

Het opgenomen nieuw beleid is zeer beperkt, waarbij is aangesloten op de onderwerpen die als kader zijn meegegeven in de kadernota 2016. Het merendeel van deze onderwerpen zijn financieel doorvertaald onder het betreffende thema in de begroting. Het zijn de volgende onderwerpen:

- Thema Vastgoed:
technisch gebouwenbeheer, bijstelling van € 550.000 structureel.
- Thema Verkeer en Vervoer:
opstellen VCP Middelharnis en Sommelsdijk, bijstelling van € 100.000 incidenteel voor 2016.
- Thema Vastgoed:
renovatie/nieuwbouw Edudelta, bijstelling nog niet bekend (p.m.) structureel.
- Thema Toerisme en recreatie:
diverse activiteiten, waaronder het opstellen van een masterplan voor het verkrijgen van een officiële badplaatsstatus voor Ouddorp. Bijstelling totaal € 215.000, waarvan € 75.000 structureel.
- Thema Bedrijvigheid:
verbinding maken met het 2-Zeeënprogramma, bijstelling structureel € 50.000.

Verder is in de begroting een overzicht opgenomen van de investeringsplanning 2016-2019. In totaal gaat het over deze periode om € 16,6 miljoen, waarvan € 3,9 miljoen in 2016. De investeringen betreffen voornamelijk vervangingsinvesteringen en de investeringen ter uitvoering van het op 18 september 2015 door uw raad vastgestelde Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan. Genoemde bedragen zijn exclusief de openstaande restantkredieten van 2015 en voorgaande jaren. Over de voortgang van de restantkredieten wordt u nader geïnformeerd via de eindejaarsnota dan wel de jaarrekening 2015.

Inhoud Programma's/thema's

De inhoud van de begroting is opgebouwd uit thema's. In totaal zijn er 16 thema's. Elk thema kent een doelenboom waarin onder de subdoelen staat opgenomen wat we in 2016 willen gaan bereiken met de daarbij behorende activiteiten. Om u een indruk te geven is van elk thema hieronder een willekeurige subdoel/activiteit vermeld. Uiteraard bevat de begroting nog veel meer doelen en activiteiten. Korthedshalve verwijzen we u naar de inhoud van de doelenbomen.

Programma Leefbaarheid:

Thema Openbare Orde en Veiligheid: Opzetten burgerhulpverlening, buiten plaatsen AED's
Thema Verkeer en Vervoer: Verdere ontwikkeling plannen N215/N57/N59
Thema Ruimte en Wonen: Sturen op verkorten doorlooptijden aanvragen vergunningen
Thema Beheer buitenruimte: uitvoeren asfaltbestek en herstraatprogramma

Programma Jong en Oud

Thema Leefstijl: Oprichten sportcultuurfonds
Thema Educatie, Werk en Inkomen: Vormgeven onderwijsachterstandenbeleid
Thema Sociale Vitaliteit: Iedere dorpskern een platform
Thema Cultuur en Erfgoed: Optimaliseren loketfunctie m.b.t. cultuur

Programma Economie

Thema Bedrijvigheid: Onderwijsaanbod afstemmen op vraag vanuit markt
Thema Duurzame ontwikkeling: inwoners/bedrijven stimuleren tot opwekken duurzame energie
Thema Recreatie en Toerisme: inzetten marketingactiviteiten via gastheerschap VVV
Thema Eilandmarketing: Evenementen organiseren die bijdragen aan naamsbekendheid GO.

Programma Bestuur, Burger, Financiën:

Thema dienstverlening: Realisatie Midoffice, onderzoek thuisbezorgen reisdocumenten
Thema Bestuurs- en Kabinetszaken: Ondersteuning herdenkingen en vieringen
Thema Financieel beleid: Ondersteuning bieden binnenhalen subsidies
Thema Vastgoed: Herschikken/afstoten van vastgoed

Overige onderwerpen

Algemene uitkering, miljoenennota

Voor wat betreft de berekening van de algemene uitkering uit het gemeentefonds hebben we de lijn van de kadernota 2016 gevolgd door uit te gaan van de uitkomsten van de meicirculaire 2015. Voor de zomernota 2015 verscheen de meicirculaire 2015 helaas iets te laat. De uitkomsten van deze circulaire zijn vanaf 2016 en verdere jaren dermate positief dat dit een gunstige bijstelling heeft gehad op het resultaat van de begroting 2016-2019. Voor het jaar 2015 pakt de algemene uitkering met € 1,1 miljoen nadelig uit, hetgeen zal worden verwerkt in de eindejaarsnota. De eindejaarsnota wordt behandeld in de raadsvergadering van 17 december aanstaande. Over de uitkomsten van de meicirculaire bent u afzonderlijk middels een raadsbrief geïnformeerd (Z-15-46314/5143). Ten opzichte van de zomernota zijn de ramingen in deze begroting 2016-2019 op basis van de Meicirculaire bijgesteld met:

2016	€	997.800	+
2017	€	841.000	+
2018	€	936.000	+
2019	€	1.302.800	+

Intussen is ook de septembercirculaire 2015 ontvangen (gebaseerd op de Miljoenennota). De septembercirculaire pakt positief uit. De uitkomsten van deze circulaire zijn niet in deze begroting verwerkt. Hier hebben we bewust voor gekozen omdat:

- de nieuwbouw Edudelta overeenkomstig de kadernota 2016 vooralsnog als p.m.-post is geraamd;
- de begroting weliswaar sluitend is, maar de openstaande bezuinigingsdossiers uiteraard nog wel gehaald moeten worden;
- er enkele grotere infrastructurele werken aankomen zoals bijv. de turborotonde te Middelharnis, waarbij de uiteindelijke hoogte van de bijdrage van de gemeente thans nog onderwerp van gesprek is;
- we te maken hebben met een toegenomen volatiliteit (lees: schommelingen) van de omvang van het gemeentefonds.

Bij het opstellen en aanbieden van de kadernota 2017 worden de uitkomsten van de septembercirculaire uiteraard wel meegenomen. Daarbij gaan we er tevens van uit dat de hiervoor opgesomde onderdelen ook weer verder geactualiseerd zijn.

Lokale heffingen

Eerder in deze raadsbrief is gesteld dat de tarieven van de lokale heffingen overeenkomstig het coalitieakkoord trendmatig zijn verhoogd met 1,5%. Dit geldt niet voor de tarieven voor de rioolheffing op basis van het nieuwe GRP. Deze blijven op hetzelfde niveau als voor 2015 (dus 0%). De belastingtarieven voor de inwoner komen er als volgt uit te zien:

Belastingsoort	Tarief 2015	Tarief 2016	opbrengst 2016	opbrengst 2017	opbrengst 2018	opbrengst 2019
OZB – eigen. n-w	0,11548%	0,11986%	€ 1.335.300	€ 1.355.300	€ 1.375.600	€ 1.396.200
OZB – gebr.. n-w	0,08845%	0,08955%	€ 845.300	€ 858.000	€ 870.900	€ 884.000
OZB – eig. woning	0,11411%	0,11359%	€ 5.499.900	€ 5.582.400	€ 5.666.100	€ 5.751.100
Hondenbelasting	€ 68,20 (1 ^e) € 130,10(>1)	€ 69,20 (1 ^e) € 132,10 (>1)	€ 278.200	€ 282.400	€ 286.600	€ 290.900
Afvalstoffenheffing	€ 170,- (1p) € 226,- (>1)	€ 173,- (1p) € 229,- (>1)	€ 4.241.900	€ 4.349.700	€ 4.368.900	€ 4.409.700
Rioolheffing (n-w)	0,1038%	0,1038%	€ 1.106.200	€ 1.106.200	€ 1.099.800	€ 1.093.500
Rioolheffing (w)	€ 219,25 € 146,-	€ 219,25 € 146,-	€ 5.169.900	€ 5.219.200	€ 5.209.100	€ 5.226.400

Voortgang coalitieakkoord en eerder vastgesteld nieuw beleid

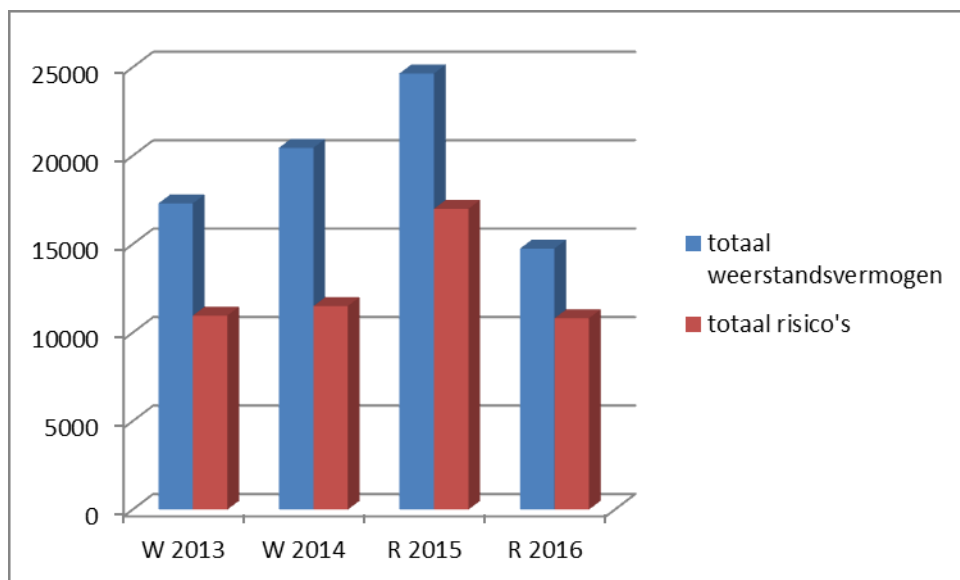
Eind 2014 bent u via de najaarsnota 2014 uitvoering geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering van het coalitieakkoord. Destijds is vermeld dat deze goed op schema ligt. In december 2015 wordt de eindejaarsnota 2015 door uw raad behandeld. In deze nota zullen we wederom over de voortgang rapporteren. Dit zal evenals vorig jaar plaatsvinden door middel van het stoplichtmodel. Overigens zal deze wijze van rapporteren vanaf 2016 niet meer gaan, omdat de begroting 2016 een geheel andere inrichting heeft gekregen. Hierin zijn o.a. door voortschrijdend inzicht en externe ontwikkelingen onder diverse thema's doelstellingen opgenomen die niet direct hun oorsprong vinden in het coalitieakkoord.

Bij het vaststellen van de begroting 2014 heeft uw raad destijds als kader meegegeven dat er één miljoen euro moet worden opgenomen voor nieuw beleid. Genoemd bedrag is volledig ingevuld. Het betreft de volgende onderdelen:

Omschrijving	2016	2017	2018	2019
Gebiedsgerichte aanpak - Wandelroutenetwerk GO	38	38	38	38
Volkshuisvesting – Woonbehoefteonderzoeken	10	10	11	11
Klimaatbeleid – Uitvoering duurzaamheidsbeleid	44	44	44	45
Deltanetwerk	5	5	5	5
IRP – GO	102	103	103	104
IRP – Waterpoort	10	10	11	11
Eilandmarketing	307	308	310	312
Subsidiebeleid verenigingen	400	400	400	400
Aanwending niet ingevuld budget nieuw beleid (= bijdrage bezuiniging)	100	100	100	100
Totaal	1.016	1.018	1.022	1.026

Risico's/weerstandsvermogen

Gerekend vanaf de jaarrekening 2013 is ons weerstandsvermogen sterk verbeterd. Onze vermogenspositie is door de inzet van reserves enerzijds afgenomen. Anderzijds is de schuldenpositie niet toegenomen, doordat we vanaf 2014 geen langlopende lening hebben af moeten sluiten. De grip op onze risico's is al geruime tijd goed te noemen. Er zijn de afgelopen jaren veel beheersmaatregelen getroffen, met name op het gebied van de grondexploitatie. Onze weerstandsratio, zijnde het totaal aan weerstandsvermogen gedeeld door het totaal aan risico's, komt daardoor in deze begroting uit boven de ratio van 2, terwijl een ratio boven de 1,4 ons aanvankelijk uitgangspunt was. Meer informatie over de risico's en het weerstandsvermogen treft u aan in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Doorontwikkeling begroting, real-time verantwoorden

Zoals gesteld ziet de programmabegroting 2016, die thans voor u ligt, er anders uit dan de begroting van de voorgaande jaren. De begroting 'nieuwe stijl' is opgebouwd uit vier programma's, zijnde de hoofdonderwerpen uit het coalitieakkoord. Vervolgens zijn deze vier programma's nader uitgewerkt in thema's. De thema's zijn zoveel als mogelijk gelinkt aan de portefeuilleverdeling. Per thema is ook een visuele doelenboom opgesteld. De doelenboom per thema is als volgt opgebouwd:

1. Hoofddoel: de te bereiken maatschappelijk effecten;
2. Doel: de te bereiken doelen binnen de raadsperiode, daar waar mogelijk afgeleid uit het coalitieakkoord; Onder 'doel' wordt antwoord gegeven op de vraag 'Wat willen we bereiken?';
3. Subdoelen: de te bereiken doelen voor het komende begrotingsjaar i.c. 2016.
4. Activiteiten: de activiteiten die ondernomen gaan worden om de subdoelen te bereiken. Onder 'activiteiten' wordt antwoord gegeven op de vraag 'Wat gaan we daarvoor doen'.

In de begroting is onder elk thema de aansluiting gemaakt met de toekomstvisie. Het is de bedoeling dat eind 2015 een verdere start wordt gemaakt met het ontwikkelen en opzetten van indicatoren.

Real-time

Naast de andere inrichting van de begroting, is de papieren versie van de begroting komen te vervallen. De begrotingsapp, als onderdeel van de pilot 'digitalisering P&C-cyclus', is hiervoor volledig in de plaats gekomen. Er wordt verder gewerkt aan deze pilot. De eerste fase is in 2014 behaald, te weten de totstandkoming van de begrotingsapp. De ambitie is dat deze app in de toekomst (binnen de raads- en collegeperiode) volledige real-time informatie bevat en ook toepasbaar wordt voor Windows en Android. Voor de invulling van de P&C-cyclus betekent dit dat, in plaats van tussentijdse bestuursrapportages, op een andere wijze gerapporteerd wordt aan uw raad. Het voornemen is om uw raad in eerste instantie ingaande 2016 per kwartaal te informeren en toe te groeien naar een real-time informatievoorziening. Qua rapportagevorm wordt dan de voortgang van de uitvoering van de begroting opgenomen in de begrotingsapp. Het is hierbij ons voornemen om een balance-scorecard op te zetten waarin per thema in één oogopslag de beleidsmatige –alsmede financiële voortgang is te zien. Uiteraard gaan we samen met uw raad en via de auditcommissie in gesprek op welke momenten en wijze uw raad geïnformeerd wilt blijven worden c.q. wil beraadslagen en besluiten.

Invoering modernisering vennootschapsbelasting (VPB)

Vanaf 1 januari 2016 wordt de gemeente Goeree-Overflakkee belastingplichtig voor de Vennootschapsbelasting. Dit betekent dat we over alle activiteiten die wij 'als ondernemer' uitvoeren belasting moeten gaan betalen, behalve als er sprake is van een vrijstelling. Er is sprake van een onderneming wanneer door een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid wordt deelgenomen aan het economisch verkeer met het oogmerk winst te behalen of als redelijkerwijs winst te verwachten valt. Indien er geen winst is, dan moet de vraag gesteld worden of sprake is van (mogelijke) concurrentie.

De invoering kent de volgende fases:

1. Inventariseren
2. Besluitvorming
3. Implementatie
4. Beheer
5. Volledige, controleerbare en juiste VPB-aangifte.

Momenteel (stand september 2015) bevinden we ons in de 1^e twee fases. Alle mogelijke VPB-activiteiten zijn in beeld gebracht. Thans wordt bekeken in hoeverre deze activiteiten fiscaal het meest gunstig kunnen worden uitgevoerd. Ook worden niet VPB-plichtige zaken vastgelegd. Achterliggende reden hierbij is dat indien je als gemeente niet kunt achterhalen waarom iets buiten

de VPB is gebleven, het later moeilijker wordt om verantwoording af te leggen richting de belastingdienst. Uiteraard vindt vooraf afstemming plaats met de belastingdienst. Het is ons voornemen om uw raad nog dit jaar nader te informeren over de impact van deze invoering.

Samenvattend

Dankzij gezamenlijke inspanning ligt er een begroting waarin elke jaarschijf sluit. Gelet op de genomen en nog verder door te voeren bezuinigingsmaatregelen mag dit een prestatie van formaat genoemd worden. Uiteraard is het besef volop aanwezig dat maatregelen pijn doen c.q. nog zullen gaan doen. We zijn hard op weg om te komen tot een gezonde financiële positie. We hopen deze lijn door te kunnen trekken, zodat uw raad bij de behandeling van de kadernota in de gelegenheid komt om vanaf 2017 met meer financiële armslag nieuwe kaders te kunnen stellen met bijbehorende keuzes. Voor 2016 adviseert ons college nog een pas op de plaats te maken middels deze begroting en de (beperkte) ruimte nog niet in te vullen als nieuw beleid door deze toe te voegen aan onze algemene reserve.

Wij zien uit naar een goede discussie met betrekking tot de behandeling van deze begroting.

Eilandvisie

Dit voorstel is getoetst aan de volgende strategische kernthema's van de Eilandvisie:

- ☒ Identiteit;
- ☒ Maatschappelijke balans;
- ☒ Kwaliteit;
- ☒ Duurzaamheid;
- ☒ Innovatie;
- ☒ Verbindingen.

In de begrotingsapp is onder elk thema een relatie gelegd met de kernthema's van de Eilandvisie.

Bijlagen:

Zie begrotingsapp

(pdf-bestand begroting volgt nog)

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Goeree-Overflakkee,
secretaris, burgemeester,
drs. B. Marinussen mr. A. Grootenboer-Dubbelman

Raadsvergadering : 12 november 2015

Registratienummer : Z -15-47286 / 5558

Besluitnummer :

Onderwerp : Programmabegroting 2016

De raad van de gemeente Goeree-Overflakkee;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 6 oktober 2015;

gelet op artikelen 190 en 191 Gemeentewet;

b e s l u i t:

- De programmabegroting 2016 vast te stellen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Goeree-Overflakkee op 12 november 2015

griffier,

voorzitter,

drs. J. Mimpen

mr. A. Grootenboer-Dubbelman

Publicatiedatum:

Inwerkingtreding:

Samenstelling raad

Gemeenteraad Goeree-Overflakkee, samenstelling				
Achternaam	Voor- letters/naam	Partij	Functie	Datum ingang
Grootenboer-Dubbelman	A. (Ada)		burgemeester	3 september 2013
van Dam	C.J. (Kees)	S.G.P.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
van der Boom	M. (Rien)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Breederveld	P. (Pieter)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Grinwis	C.G.M. (Corné)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Grinwis	P.C. (Peter)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
van Gurp	A.T. (Adrie)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Herweijer	H. (Hendrik)	S.G.P.	raadslid	9 juli 2015
Ju	H.C. (Erik)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Slootweg	G. (Gert)	S.G.P.	raadslid	2 januari 2013
Osinga	R. (Rein)	V.V.D.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
van der Meer	H. (Henk)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Rijkerkerk-Andriessen	A.J. (Addy)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Trommel	C.W. (Cornelis)	V.V.D.	raadslid	2 januari 2013
Eijkenduijn	J.W. (Jaap Willem)	P.v.d.A.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Grinwis	C. (Cees)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
't Hoen	P.W. (Petra)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
Keuker	P. (Peter)	P.v.d.A.	raadslid	2 januari 2013
de Rover	R.A. (Ron)	C.U.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Kievit	J.W. (Joop)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
Pipping	C.M. (Conny)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
Tuk	E. (Bert)	C.U.	raadslid	2 januari 2013
van Papeveld	R. (Robert)	C.D.A.	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Both-Verhoeven	T.C. (Tea)	C.D.A.	raadslid	2 januari 2013
Pijl	D. (Dirk)	C.D.A.	raadslid	2 januari 2013
Vreugde	B.P.M. (Binic)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Heintjes	W.P.M. (Willy)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid	2 januari 2013
de Vos	J. (Johan)	Vitale Kernen Goeree-Overflakkee	raadslid	2 januari 2013
van Alphen	A. (Aat)	Eiland van Vrijheid	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013
Maliepaard	R. (Rob)	Fractie Maliepaard	raadslid (fractievoorzitter)	2 januari 2013

DEEL 1: BELEIDSBEGROTING

Programma's / Thema's

Beoogd
Maatschappelijk effect

GO heeft een veilige leefomgeving, waarbij goede samenwerking met de politie, brandweer, ambulancediensten en het bevorderen van zelfredzaamheid van de burger uitgangspunten zijn.

Doelen

2. Adequate hulp aan inwoners in crisissituaties verlenen.

4. Het aantal woninginbraken is verder gedaald.

6. Het bestrijden van georganiseerde criminaliteit is gefaciliteerd

8. Op het naleven van de wet- en regelgeving is toegezien en waar nodig gehandhaafd.

1. Snellere hulpverlening is gestimuleerd.

3 Voorwaarden zijn gecreëerd om samen te werken rondom de aanpak van de veiligheidsproblematiek

5. De overlast van jongeren is verminderd.

7. Evenementen en horecagerelateerde activiteiten zijn op een veilige en gezonde wijze verlopen.

Sub-doelen

1.1 De burgerhulpverlening is opgezet.

1.2 De bereikbaarheid van de huidige AED's, op strategische plekken, is geoptimaliseerd.

1.3 De aanrijtijden (van de brandweer, politie en ambulance) zijn voor alle dorpskernen optimaal.

1.4 Communicatie vrijwilligers brandweer in de gemeente.

2.1 De deelnemers van de crisisorganisatie zijn voorbereid op crisissituaties.

3.1 Bewustwording integrale samenwerking interne en externe partners.

3.2 Afspraken zijn gemaakt over de gezamenlijke aanpak voor de veiligheidsproblemen.

4.1 Inwoners zijn meer bewust van het nut van nbraakpreventie geraakt.

4.2 De meldingsbereidheid van onveilige en verdachte situaties is toegenomen.

5.1 Het aantal overlastgevende groepen is verminderd.

6.1 Beschermen van bestuurlijke integriteit. De gemeente heeft malafide personen/ondernemers geweerd.

6.2 Voorwaarden zijn gesteld om de controle en toezicht de havenfaciliteiten Middelharnis en Stellendam te optimaliseren

7.1 Jaarwisseling is op een beheersbare manier verlopen.

7.2 Reguleren van evenementen.

7.3 Het laten organiseren van veilige en gezonde horecaactiviteiten.

Beoogd
Maatschappelijk effectVerkeersdeelnemers (inwoners en bezoekers)
kunnen hun bestemming vlot en veilig bereiken.

Doelen

2. Het aspect verkeersveiligheid
op het hoofdwegenet (Rijk en
provincie) en op de waterschaps-
wegen wordt blijvend onder de
aandacht gebracht.4. Door het aanpassen van
bestaande- en de aanleg van
nieuwe verkeerskundige
voorzieningen zijn de
woonkernen en winkelcentra
beter bereikbaar.6. Het aantal
reizigers dat van het
OV gebruik maakt,
is toegenomen.1. De doorstroming op
het hoofdwegenet
(rijks- en provinciale
wegen) wordt blijvend
onder de aandacht
gebracht.3. De verkeers-
veiligheid op
gemeentelijke wegen
is verbeterd.5. Het
verkeersinzicht
en -gedrag van
weggebruikers
is verbeterd.7. De
doelgroepen
(AWBZ, Wmo,
leerlingen) reizen
zoveel mogelijk
met het OV.

Sub-doelen

1.1 Bij Rijk en
provincie is
draagvlak
gezocht, de
capaciteit van
hun wegen op de
vervoersvraag af
te stemmen.
Eind 2016 zijn
daartoe concrete
voorstellen
gedaan.2.1 Bij Rijk,
provincie en
waterschap zijn
voorstellen
gedaan hun
wegen conform
het principe
Duurzaam Veilig
in te richten.3.1 De knel-
punten op de
gemeentelijke
wegen zijn
weggenomen
met het treffen
van duurzame
en veilige
maatregelen.4.1 De
ontsluitings-
wegen hebben
voldoende
capaciteit om
het verkeers-
aanbod te
kunnen
verwerken.
.4.2 Bij publiek
aantrekkende
voorzieningen
in de kernen
is voldoende
parkeergele-
genheid
gerealiseerd.5.1 Wegge-
bruikers
beseffen de
gevaaren in
het verkeer
en zijn zich
bewust van
hun eigen
verkeers-
gedrag.6.1 De
kwaliteit van
het OV is
verbeterd
door: hogere
frequentie;
meer reizi-
gerscomfort;
inzet
duurzaam
materieel.7.1 Mensen
met een
fysieke
beperking
wordt een
vervoersvoor-
ziening
geboden.

Beoogd
Maatschappelijk effect

Goeree-Overflakkee heeft woonruimte voor ieder die wil en verwelkomt ruimtelijke ontwikkelingen die zijn kwaliteiten versterken.

Doelen

1. De gemeente heeft de ontwikkeling van de woningvoorraad bijgestuurd met het oog op de demografische ontwikkeling (ontgroening, vergrijzing, verdunning) en de trends in de woningmarkt.

2. De gemeente faciliteert nieuwe ontwikkelingen, mits passend in de kernkwaliteiten.

3. De kwaliteit van landschap, stedelijke omgeving en bebouwing zijn in gemeentelijk beleid en uitvoering verankerd.

Sub-doelen

1.1 De gemeente stimuleert eigenaren van bestaande woningen zodat de voorraad levensloopbestendig wordt.

1.2 De gemeente stuurt op hoeveelheid en typologie van de nieuw te bouwen woningen.

2.1 De gemeente heeft partijen gefaciliteerd om voldoende woningen te bouwen voor de volgens de visie gewenste bevolkingsgroei.

2.2 De gemeente heeft ontwikkelingen ten behoeve van economische en maatschappelijke doelen gefaciliteerd.

3.1 Het ruimtelijk beleid geeft actuele en heldere kaders.

3.2 In beleid en uitvoering wordt structureel aandacht besteed aan de ruimtelijke kwaliteit, zoals die volgt uit de nationale, provinciale en gemeentelijke regelgeving en visiedocumenten en de gemeentelijke toekomstvisie.

3.3 Bedrijven en gebouwen voldoen aan eisen van veiligheid, gezondheid, bruikbaarheid en energiezuinigheid.

Beoogd
Maatschappelijk effect

GO heeft een veilige leefomgeving, waarbij goede samenwerking met de politie, brandweer, ambulancediensten en het bevorderen van zelfredzaamheid van de burger uitgangspunten zijn.

Doelen

2 De openbare ruimte wordt als veilig ervaren door inwoners.

4. De verkeersveiligheid en de bereikbaarheid op de weg en op het water is bevorderd door onderhoud van de openbare ruimte.

1. De openbare ruimte is schoon en aantrekkelijk.

3. Het onderhoud van de openbare ruimte heeft bijgedragen aan de gezondheid van inwoners.

5. De gemeente heeft bijgedragen aan het voorkomen van wateroverlast.

Sub-doelen

1.1 Bestaande verhardingen, verkeerslichten en de openbare ruimte zijn onderhouden volgens de normen van veiligheid en leefbaarheid.

1.2 Het openbaar groen en speelvoorzieningen hebben voldaan aan de beeldkwaliteitseisen.

1.3 De begraafplaatsen hebben voldaan aan de beeldkwaliteitseisen.

1.4 Riolen, persleidingen en pompen hebben voldaan aan de eisen wat betreft calamiteiten en onderhoud

1.5 De inzameling en verwerking van grondstoffen (afvalsoorten) is uitgevoerd volgens de afspraken.

2.1 Bestaande verhardingen, verkeerslichten en de openbare ruimte zijn onderhouden volgens de normen van veiligheid en leefbaarheid.

3.1 De inzameling en verwerking van grondstoffen (afvalsoorten) is uitgevoerd volgens de afspraken.

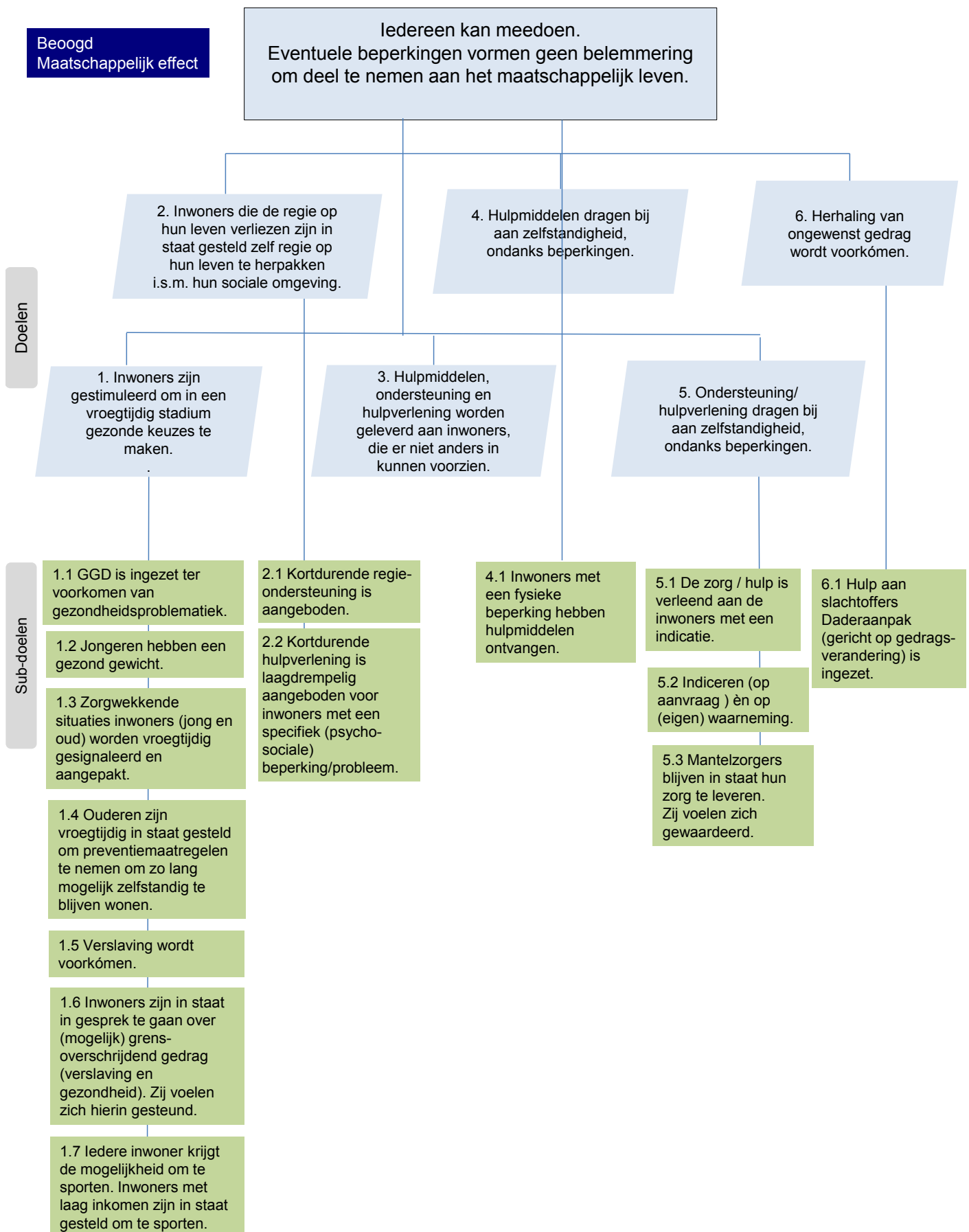
4.1 Bestaande verhardingen, verkeerslichten en de openbare ruimte zijn onderhouden volgens de normen.

4.2 Havens zijn bereikbaar en toegankelijk.

4.3 Onderhoud van kunstwerken hebben voldaan aan de kwaliteitsnormen.

5.1 Diverse onderdelen van het oppervlaktewater hebben voldaan aan de onderhoudseisen.

5.2 Riolen, persleidingen en pompen hebben voldaan aan de eisen wat betreft calamiteiten en onderhoud.

Beoogd
Maatschappelijk effect

Inwoners (jong & oud) zijn in staat zelfstandig in hun levensonderhoud (brood, dak en participatie/deelname) te voorzien.

Doelen

1. Kinderen en jongeren zijn zodanig opgeleid dat ze een goede kans hebben op de arbeidsmarkt.

2. Inwoners hebben naar vermogen geparticipeerd.

3. Inwoners hebben een inkomen uit arbeid.

4. Vluchtelingen met een verblijfstatus hebben huisvesting en maatschappelijke begeleiding gekregen.

Sub-doelen

1.1 Kwalitatief hoogwaardige kinderopvang (0-12 jaar) en peuterspeelzaalplaatsen (2,5-4 jaar) zijn beschikbaar.

1.2 Voor ieder kind is passend onderwijs aanwezig.

1.3 Voor alle doelgroep-kinderen van 2,5-4 jaar is een Voor- en vroegschoolse educatie- (VVE) plek beschikbaar.

1.4 Onderwijsachterstanden zijn terug gedrongen.

1.5 Gemeente heeft de regie gevoerd op de doorgaande zorglijn en -leerlijn tussen de voor- en vroegschool.

1.6 Ouders en kinderen zijn bewust van de kansen en mogelijkheden op de arbeidsmarkt en op het eiland.

1.7 Onderwijs aanbod is afgestemd op de toekomstige vraag vanuit de arbeidsmarkt.

1.8 Uitval is zoveel mogelijk voorkomen. Iedere jongere heeft minimaal een start-kwalificatie (indien mogelijk).

1.9 Leerlingen van het praktijkonderwijs, oftewel kwetsbare jongeren, hebben aandacht gekregen (Participatie wet).

2.1 Inwoners met onvoldoende financiële draagkracht beschikken over voldoende middelen om te participeren.

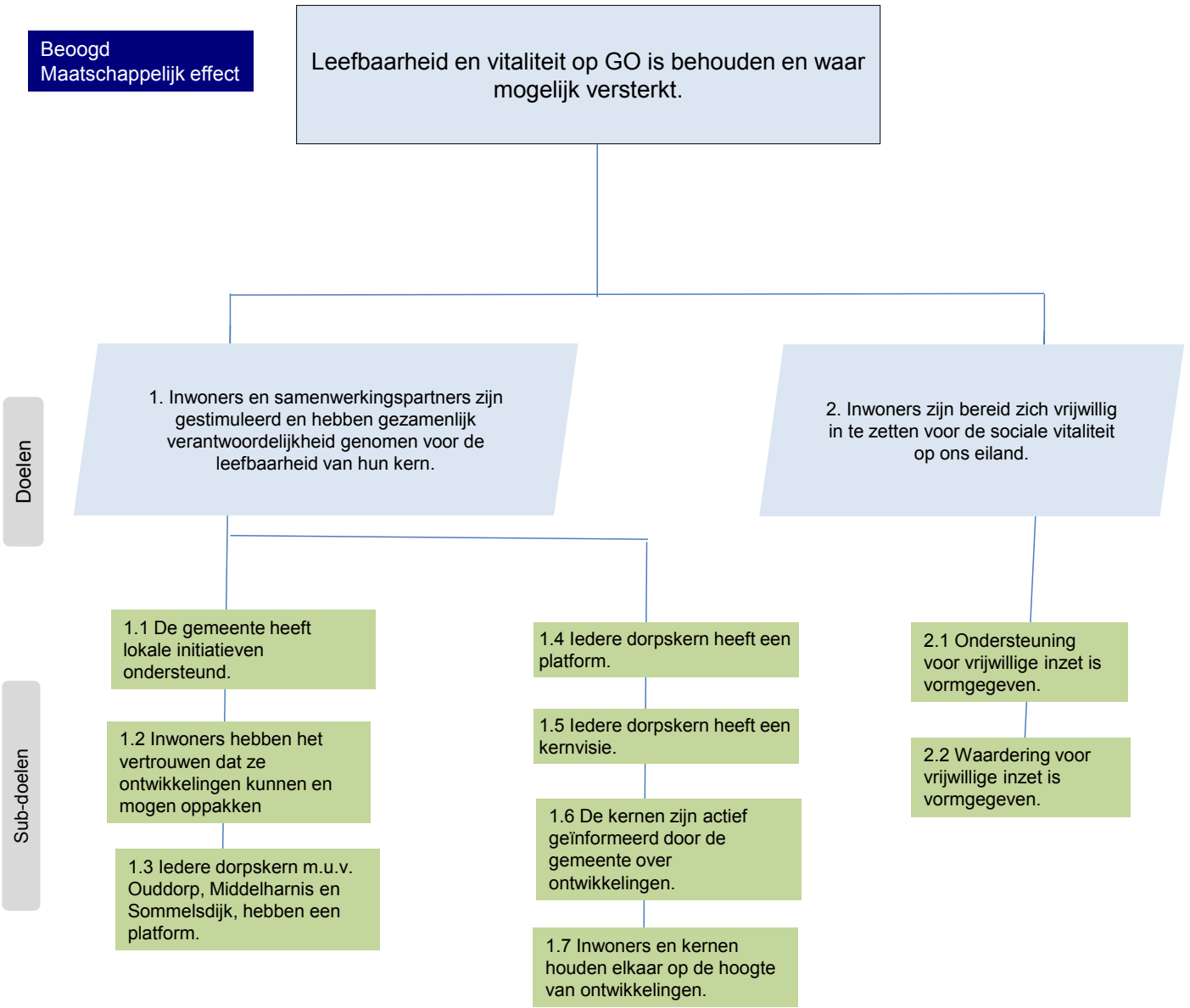
2.2 Inwoners die niet in hun levensonderhoud kunnen voorzien, hebben (tijdelijk) een uitkering gekregen.

2.3 Het aantal uitkeringen is op 31 december 2016 met 5% afgenomen ten opzichte van het aantal uitkeringen op 1 januari 2016.

2.4 Schuldenproblematiek heeft geen belemmering gegeven tot participeren..

3.1 Vraag en aanbod van de arbeidsmarkt zijn op elkaar afgestemd (beoordeeld op basis van de Visie onderwijs-aansluiting op de arbeidsmarkt GO 2015-2018).

4.1 Taakstelling statushouders (113) is behaald.

Beoogd
Maatschappelijk effect

De inwoners en bezoekers (toeristen) van GO zijn zich bewust van en hebben deelgenomen aan de beleefbare omgeving van cultuur en erfgoed in de directe leefomgeving.

Doelen

1. Meedoen met culturele activiteiten.

2. Belang van Erfgoed.

3. Maatschappelijke rol van verenigingen en stichtingen.

Sub-doelen

1.1 Alle kinderen zijn in aanraking geweest met AMV op basisscholen.

1.2 Docenten zijn toegerust om culturele educatie te geven en ingebed in het lesprogramma.

1.3 De streekmusea bieden een vernieuwend en actueel aanbod.

1.4 Kinderen zijn gestimuleerd om te lezen.

1.5 Lokaal nieuws en activiteiten zijn bekend gemaakt via de omroep.

2.1 De waardevolle plekken zijn inzichtelijk gemaakt en de waarde ervan is bepaald.

2.2 Aandacht voor het archeologiebeleid.

2.3 De culturele waardevolle punten in de omgeving zijn geëxpliciteerd.

2.4 Het platteland is gewaardeerd als cultuurwaarde.

2.5 Erfgoed heeft bijgedragen aan toerisme.

2.6 Inwoners en bezoekers hebben actief bijgedragen aan het in stand houden van lokaal cultureel erfgoed.

3.1 Verenigingen zijn in staat hun eigen kracht te ontwikkelen en zelfstandigheid te vergroten.

3.2 Culturele partijen zijn bij elkaar gebracht om evenementen te organiseren.

3.3 De financiële zelfstandigheid van stichtingen is verbeterd.

Beoogd
Maatschappelijk effectDe werkgelegenheid op Goeree-Overflakkee is
behouden en banen zijn gecreëerd.

Doelen

1. Bestaande bedrijven
hebben de mogelijkheid
gehad om uit te breiden
en/of te ontwikkelen.2. Nieuwe bedrijven hebben
zich gevestigd.

Sub-doelen

1.1 De detailhandel is
behouden en waar mogelijk
is het aanbod versterkt.1.2 In bepaalde kernen is de
detailhandel verbeterd en het
aanbod vergroot.1.3 De sectoren landbouw
en visserij zijn behouden en
verbreed.1.4 Vanuit gemeentelijke
organisatie is de
dienstverlening aan nieuwe
en bestaande ondernemers
geborgd.2.1 De bedrijventerreinen zijn
aantrekkelijk voor
ondernemers om zich te
vestigen.2.2 Innovatieve
ontwikkelingen zijn gesteund.2.3 De aansluiting van
onderwijs en bedrijfsleven is
verbeterd.2.4 De zorg (waaronder het
ziekenhuis) is waar mogelijk
behouden.

Beoogd
Maatschappelijk effect

De gemeente Goeree-Overflakkee, inwoners en bedrijven dragen versneld bij aan duurzame ontwikkeling van onze gemeente ten behoeve van het bereiken van een duurzame en CO2 –arme samenleving.

Doelen

1. De gemeente, inwoners en bedrijven werken samen om te bereiken dat Goeree-Overflakkee in 2020 een energieneutraal eiland is.

2. In 2016 wordt gestart met de vormgeving van een programma gericht op het verbreden van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen van duurzame energie naar een brede duurzame ontwikkeling.

Sub-doelen

1.1 Er wordt meer duurzame energie opgewekt door de inwoners, de bedrijven en de gemeente.

1.2 Er wordt meer energie bespaard door de inwoners, de bedrijven en de gemeente.

2.1 In de gemeentelijke organisatie c.q. bij de gemeentelijke beleidskeuzes wordt duurzaamheid in elke afweging betrokken (2018).

Beoogd
Maatschappelijk effect

Goeree-Overflakkee is voor bewoners en bezoekers een aantrekkelijke gemeente waar het goed wonen en recreëren is en waarin toerisme en recreatie heeft gezorgd voor meer werkgelegenheid en inkomsten.

Doelen

1. Meer overnachtingen zijn geboekt.

2. Het bestedingsniveau van toeristen en recreanten is verhoogd

3. De kernkwaliteiten op unieke punten zijn gewaarborgd.

Sub-doelen

1.1 De kwaliteit van dag- en verblijfsaccommodaties incl. terreinen is verbeterd.

1.2 Het aanbod is verbreed.

2.1 De doelgroepen zijn uitgedaagd meer te besteden.

2.2 De bekendheid van Goeree-Overflakkee is vergroot en gedeeld.

2.3 De bestedingen en het aantal overnachtingen zijn verhoogd in voor- en naseizoen.

3.1 De recreatieve mobiliteit is verbeterd.

3.2 Een visie op strand is geformuleerd.

3.3 Door middel van een Masterplan is inzicht verkregen in het toekomstbestendig maken van Ouddorp als badplaats.

Beoogd
Maatschappelijk effect

De bekendheid met GO is vergroot en gedeeld.

Doelen

2. De betrokkenen van de gemeente zijn ambassadeurs geworden/ hebben de gemeente geprofileerd.

4. Bepaalde taken die uitgevoerd worden door de gemeenten (zijn overgedragen) worden uitgevoerd door de VVV.

6. Hotspot-benadering is breed gekend.

1. De betrokkenen van de gemeente zijn ambassadeurs geworden/ hebben de gemeente geprofileerd.

3. Ondernemers hebben GO meegenomen in hun eigen marketing en promotie.

5. GO portal is gerealiseerd.

Sub-doelen

1.1 Marketing is meegenomen in beleid en de uitvoering van beleid.

2.1 Streek producten vertellen het unieke verhaal van GO.

2.6 Een congres met thema duurzaamheid is georganiseerd voor zakelijke bezoekers en pers. (Uitgevoerd in 2016).

3.1 De ondernemer ziet meerwaarde in het promoten van GO.

4.1 Er zijn afspraken tussen Ondernemers en VVV over gezamenlijke doelstellingen.

5.1 Deel-portals zijn gerealiseerd samen met gemeenten (ondernemers werken, gemeente).

6.1 Initiatieven zijn gericht op thema hotspot

2.2 Evenementen zijn georganiseerd die bijdragen aan naamsbekendheid van het eiland..

2.7 Er is gebruik gemaakt van vrije publiciteit en ingespeeld op de actualiteit.

3.2 Er is onderzoek gedaan naar welke vormen van funding bestaan voor ondernemers tbv promotie GO.

4.2 Prestatie-afspraken zijn gemaakt met de VVV.

5.2 GO.nl is geïntegreerd en algemeen beschikbaar gesteld.

2.3 Er is onderzocht of een campagne in samenwerking met partijen rond recreatie van nut is voor het vergroten van naamsbekendheid (Uitgevoerd in 2016).

2.8 Er is een meetinstrument ontwikkeld om de kwalitatieve voortgang te meten.

2.4 Er is onderzocht of een campagne in samenwerking met partijen rond wonen van nut is voor het vergroten van naamsbekendheid. (Uitgevoerd in 2016).

2.9 Er zijn nieuwe evenementen aangetrokken op GO.

2.5 Promoten van elektrisch vervoer.

Beoogd
Maatschappelijk effect

Goeree-Overflakkee heeft een snelle, kwalitatief goede en toegankelijke dienstverlening gerealiseerd, die aansluit bij de behoefte, rechten en plichten van de klant/inwoner.

Doelen

1. Organisatiebreed heeft regie plaatsgevonden op de (door)ontwikkeling van de gemeentelijke dienstverlening.

2. Dienstverlening is zoveel mogelijk verleend vanuit een centraal onderdeel van de organisatie.

3. Anticiperen op de veranderende behoefte van de maatschappij.

Sub-doelen

1.1 Goeree-Overflakkee heeft de dienstverlening geregeld op niveau 4 van het concept Antwoord © i.c. het KCC handelt alle kanalen af en schakelt waar nodig de backoffice in, maar heeft de regie in de beantwoording.

1.2 Goeree-Overflakkee heeft de dienstverlening geleverd volgens vastgestelde servicenormen en heeft vraaggestuurde dienstverlening gerealiseerd.

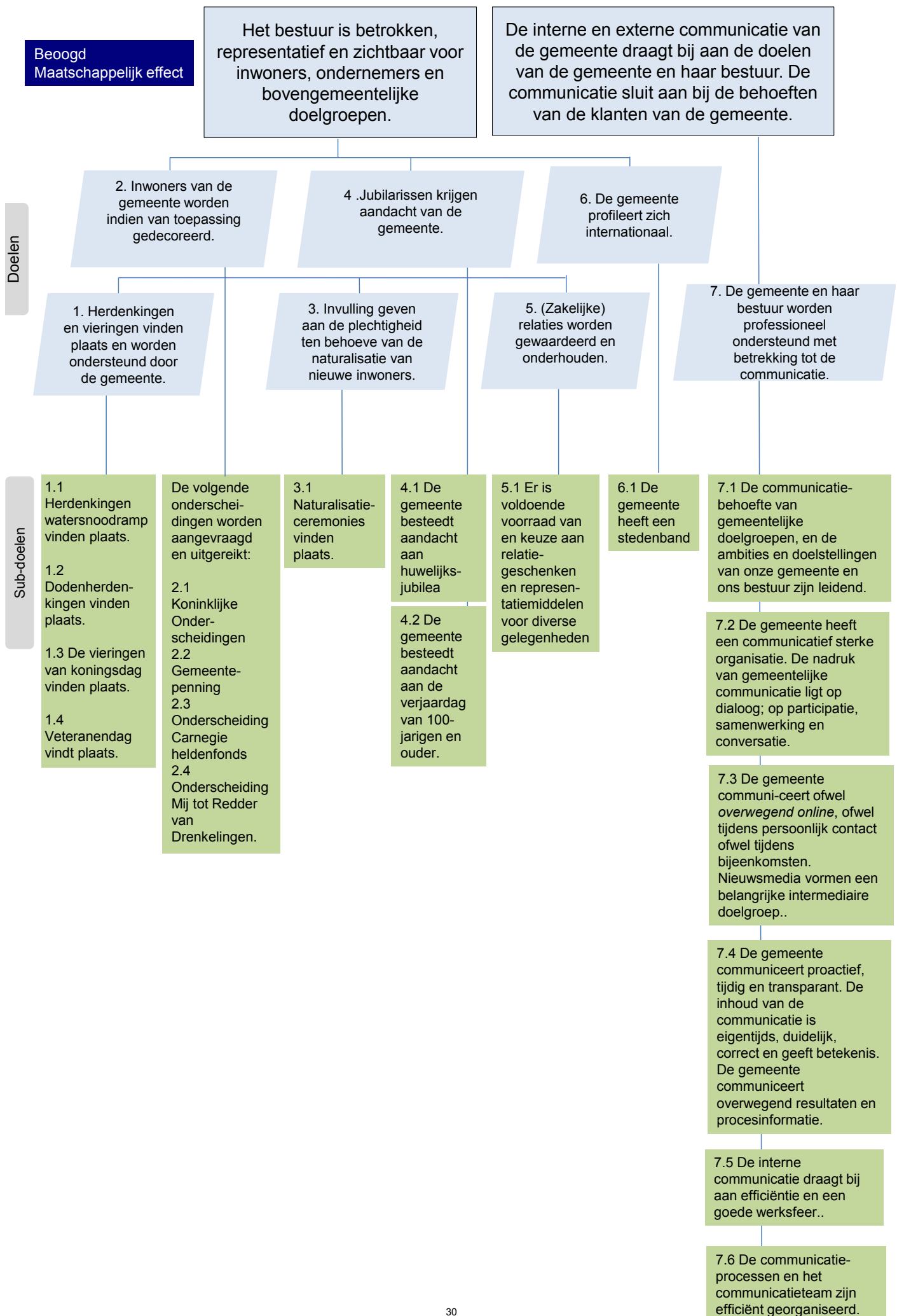
2.1 De midoffice is gerealiseerd.

2.2 Onderzoek is gerealiseerd naar welke onderdelen van processen/activiteiten overgedragen kunnen worden naar het KCC .

2.3 Callcentrum is doorontwikkeld.

3.1 Producten worden zoveel als mogelijk digitaal aangeboden (van kanaalverleiding naar het digitale kanaal).

3.2 Uitvoering Project Overgang naar de BRP.

Beoogd
Maatschappelijk effect

De gemeente heeft op een verantwoorde wijze financiële middelen ingezet om maatschappelijke doelen te bereiken.

Doelen

2. Hogere mate van kostendeckendheid binnen raadsperiode (zowel qua hoogte tarieven als mate van uitgaven).

4. De gemeente kan snel, flexibel en adequaat financieel reageren op ontwikkelingen.

1. De lastendruk van de inwoners is tenminste gelijk gebleven (trendmatige stijging).

3. De gemeente heeft vanaf het begrotingsjaar 2016 een structureel sluitende meerjarenbegroting.

5. De financiën van de gemeente zijn transparant, in control en begrijpelijk.

Sub-doelen

1.1 De bestaande belastingdruk stijgt trendmatig ter hoogte van de inflatie

2.1 Ter bepaling van de hoogte van de tarieven van dienstverlening wordt het profijtbeginsel toegepast.

3.1 De gemeente staat in 2016 onder repressief toezicht.

3.2 De reserves worden qua aantal verder beperkt (minder 'potjes').

3.3 De reserves zijn op peil (weerstandsratio >1,2 eind 2016).

3.4 De bezuinigingsmaatregelen voor de jaarschijf 2016 zijn gerealiseerd.

3.5 Zorgen voor geld op de plank (leningen).

4.1 De interne organisatie is verder ondersteund in het verhogen van het financieel bewustzijn.

5.1 De sturingsinformatie wordt verder toegankelijk en eenvoudig gemaakt.

Beoogd
Maatschappelijk effect

Vastgoed heeft bijgedragen aan het gemeentelijk beleid.

Doelen

1. De voorraad vastgoed is afgestemd op gemeentelijke doelstellingen.

2. Maatschappelijk vastgoed draagt bij aan de leefbaarheid en vitaliteit van de kernen.

3. Zorgdragen voor huisvesting van onderwijsinstellingen in primair en voortgezet onderwijs.

4. De onderwijskrimp vraagt om toekomstrichting op het gebied van onderwijsbeleid en huisvesting.

5. Het grondbedrijf biedt kansen aan ruimtelijke en economische ontwikkelingen.

Sub-doelen

1.1 Alle informatie is actueel en betrouwbaar.

1.2 € 350 K is bespaard op vastgoed.

1.3 Voorkomen van verjaring en onrechtmatig gebruik.

2.1 In samenspraak met belanghebbenden is voor de kernen Middelharnis, Sommeldijk een kerngerichte analyse opgesteld.

3.1 Er is voldaan aan de wettelijke zorgplicht zoals vastgelegd in de onderwijswetgeving.

4.1 De gegevens zijn in beeld gebracht en uitgangspunten zijn opgesteld om te komen tot een IHP.

5.1 Faciliteren van gebiedsontwikkeling (grondpositie en financieel).

5.2 Grondexploitaties zijn beheerst en gerealiseerd volgens planning.

5.3 Risico's zijn beheerst.

5.4 Minimale kostendekkende exploitatie, waarbij zonodig risico's zijn beheerst.

5.5 Voldaan is aan de fiscale regelgeving.

Recapitulatie per programma / thema 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Leefbaarheid					
Openbare orde en veiligheid					
Lasten	4.594.000	3.900.400	3.704.100	3.724.000	3.742.200
Baten	91.500	66.000	66.300	66.600	66.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-4.502.500</i>	<i>-3.834.400</i>	<i>-3.637.800</i>	<i>-3.657.400</i>	<i>-3.675.300</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-4.502.500</i>	<i>-3.834.400</i>	<i>-3.637.800</i>	<i>-3.657.400</i>	<i>-3.675.300</i>
Verkeer en vervoer					
Lasten	504.500	524.900	525.600	527.000	1.955.700
Baten	211.000	227.000	216.900	217.900	1.157.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-293.500</i>	<i>-297.900</i>	<i>-308.700</i>	<i>-309.100</i>	<i>-798.200</i>
Mutatie reserves	57.000	157.000	57.000	57.000	342.500
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-236.500</i>	<i>-140.900</i>	<i>-251.700</i>	<i>-252.100</i>	<i>-455.700</i>
Ruimte en wonen					
Lasten	5.890.200	4.898.000	4.825.000	4.836.200	4.857.500
Baten	1.346.000	946.700	814.100	820.300	826.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-4.544.200</i>	<i>-3.951.300</i>	<i>-4.010.900</i>	<i>-4.015.900</i>	<i>-4.031.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-4.544.200</i>	<i>-3.951.300</i>	<i>-4.010.900</i>	<i>-4.015.900</i>	<i>-4.031.000</i>
Beheer buitenruimte					
Lasten	23.904.100	21.974.900	21.903.700	21.944.900	22.036.700
Baten	13.412.500	12.547.800	12.725.100	12.747.900	12.806.600
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-10.491.600</i>	<i>-9.427.100</i>	<i>-9.178.600</i>	<i>-9.197.000</i>	<i>-9.230.100</i>
Mutatie reserves	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-10.481.600</i>	<i>-9.417.100</i>	<i>-9.168.600</i>	<i>-9.187.000</i>	<i>-9.220.100</i>

Recapitulatie per programma / thema 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Jong en oud					
Leefstijl					
Lasten	24.999.700	25.365.600	24.687.100	24.361.400	24.449.100
Baten	1.066.600	1.081.700	1.086.300	1.091.000	1.096.400
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-23.933.100</i>	<i>-24.283.900</i>	<i>-23.600.800</i>	<i>-23.270.400</i>	<i>-23.352.700</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-23.933.100</i>	<i>-24.283.900</i>	<i>-23.600.800</i>	<i>-23.270.400</i>	<i>-23.352.700</i>
Educatie, werk en inkomen					
Lasten	22.434.300	21.450.700	21.674.500	21.935.500	22.271.400
Baten	8.292.200	8.484.900	8.894.700	9.166.900	9.447.800
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-14.142.100</i>	<i>-12.965.800</i>	<i>-12.779.800</i>	<i>-12.768.600</i>	<i>-12.823.600</i>
Mutatie reserves	189.300	100.000	100.000	100.000	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-13.952.800</i>	<i>-12.865.800</i>	<i>-12.679.800</i>	<i>-12.668.600</i>	<i>-12.823.600</i>
Sociale vitaliteit					
Lasten	3.134.900	3.476.600	3.585.100	3.599.700	3.620.700
Baten	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-3.133.600</i>	<i>-3.475.300</i>	<i>-3.583.800</i>	<i>-3.598.400</i>	<i>-3.619.400</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-3.133.600</i>	<i>-3.475.300</i>	<i>-3.583.800</i>	<i>-3.598.400</i>	<i>-3.619.400</i>
Cultuur en erfgoed					
Lasten	1.885.000	1.562.500	1.475.300	1.476.200	1.474.900
Baten	116.700	82.900	83.500	84.100	84.700
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-1.768.300</i>	<i>-1.479.600</i>	<i>-1.391.800</i>	<i>-1.392.100</i>	<i>-1.390.200</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.768.300</i>	<i>-1.479.600</i>	<i>-1.391.800</i>	<i>-1.392.100</i>	<i>-1.390.200</i>

Recapitulatie per programma / thema 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Economie					
Bedrijvigheid					
Lasten	1.184.500	1.136.700	1.086.900	1.089.800	1.094.300
Baten	505.300	409.800	410.800	411.800	412.800
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-679.200</i>	<i>-726.900</i>	<i>-676.100</i>	<i>-678.000</i>	<i>-681.500</i>
Mutatie reserves	100.000	50.000	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-579.200</i>	<i>-676.900</i>	<i>-676.100</i>	<i>-678.000</i>	<i>-681.500</i>
Duurzame ontwikkeling					
Lasten	378.700	281.400	272.600	260.400	261.800
Baten	25.000	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-353.700</i>	<i>-281.400</i>	<i>-272.600</i>	<i>-260.400</i>	<i>-261.800</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-353.700</i>	<i>-281.400</i>	<i>-272.600</i>	<i>-260.400</i>	<i>-261.800</i>
Recreatie en toerisme					
Lasten	3.223.300	2.375.800	2.227.400	2.218.700	2.219.800
Baten	584.800	319.900	323.300	324.100	324.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-2.638.500</i>	<i>-2.055.900</i>	<i>-1.904.100</i>	<i>-1.894.600</i>	<i>-1.894.900</i>
Mutatie reserves	953.200	54.000	-71.000	-71.000	-96.000
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.685.300</i>	<i>-2.001.900</i>	<i>-1.975.100</i>	<i>-1.965.600</i>	<i>-1.990.900</i>
Eilandmarketing					
Lasten	382.500	300.000	300.000	300.000	300.000
Baten	-	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-382.500</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-382.500</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>

Recapitulatie per programma / thema 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Burger, bestuur en financiën					
Dienstverlening					
Lasten	2.454.300	1.559.000	1.539.000	1.486.100	1.231.100
Baten	890.900	993.600	906.000	805.200	427.200
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-1.563.400</i>	<i>-565.400</i>	<i>-633.000</i>	<i>-680.900</i>	<i>-803.900</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.563.400</i>	<i>-565.400</i>	<i>-633.000</i>	<i>-680.900</i>	<i>-803.900</i>
Bestuurs- en kabinetszaken					
Lasten	2.166.600	2.101.000	2.098.300	2.056.300	2.082.000
Baten	-	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-2.166.600</i>	<i>-2.101.000</i>	<i>-2.098.300</i>	<i>-2.056.300</i>	<i>-2.082.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-2.166.600</i>	<i>-2.101.000</i>	<i>-2.098.300</i>	<i>-2.056.300</i>	<i>-2.082.000</i>
Financieel beleid					
Lasten	18.180.700	19.468.900	18.148.100	17.781.600	17.682.400
Baten	90.063.600	91.317.500	87.910.200	87.324.100	87.658.200
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>71.882.900</i>	<i>71.848.600</i>	<i>69.762.100</i>	<i>69.542.500</i>	<i>69.975.800</i>
Mutatie reserves	3.923.500	39.700	412.200	567.500	341.600
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>75.806.400</i>	<i>71.888.300</i>	<i>70.174.300</i>	<i>70.110.000</i>	<i>70.317.400</i>
Vastgoed					
Lasten	12.934.600	15.717.800	14.683.000	14.476.600	13.173.600
Baten	5.935.000	9.252.800	8.823.100	8.736.100	7.592.100
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-6.999.600</i>	<i>-6.465.000</i>	<i>-5.859.900</i>	<i>-5.740.500</i>	<i>-5.581.500</i>
Mutatie reserves	476.500	8.700	31.900	32.600	33.300
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-6.523.100</i>	<i>-6.456.300</i>	<i>-5.828.000</i>	<i>-5.707.900</i>	<i>-5.548.200</i>

Recapitulatie per programma / thema 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Totalen per programma					
Leefbaarheid					
Lasten	34.892.800	31.298.200	30.958.400	31.032.100	32.592.100
Baten	15.061.000	13.787.500	13.822.400	13.852.700	14.857.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-19.831.800</i>	<i>-17.510.700</i>	<i>-17.136.000</i>	<i>-17.179.400</i>	<i>-17.734.600</i>
Mutatie reserves	67.000	167.000	67.000	67.000	352.500
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-19.764.800</i>	<i>-17.343.700</i>	<i>-17.069.000</i>	<i>-17.112.400</i>	<i>-17.382.100</i>
Jong en oud					
Lasten	52.453.900	51.855.400	51.422.000	51.372.800	51.816.100
Baten	9.476.800	9.650.800	10.065.800	10.343.300	10.630.200
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-42.977.100</i>	<i>-42.204.600</i>	<i>-41.356.200</i>	<i>-41.029.500</i>	<i>-41.185.900</i>
Mutatie reserves	189.300	100.000	100.000	100.000	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-42.787.800</i>	<i>-42.104.600</i>	<i>-41.256.200</i>	<i>-40.929.500</i>	<i>-41.185.900</i>
Economie					
Lasten	5.169.000	4.093.900	3.886.900	3.868.900	3.875.900
Baten	1.115.100	729.700	734.100	735.900	737.700
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-4.053.900</i>	<i>-3.364.200</i>	<i>-3.152.800</i>	<i>-3.133.000</i>	<i>-3.138.200</i>
Mutatie reserves	1.053.200	104.000	-71.000	-71.000	-96.000
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-3.000.700</i>	<i>-3.260.200</i>	<i>-3.223.800</i>	<i>-3.204.000</i>	<i>-3.234.200</i>
Burger, bestuur en financiën					
Lasten	35.736.200	38.846.700	36.468.400	35.800.600	34.169.100
Baten	96.889.500	101.563.900	97.639.300	96.865.400	95.677.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>61.153.300</i>	<i>62.717.200</i>	<i>61.170.900</i>	<i>61.064.800</i>	<i>61.508.400</i>
Mutatie reserves	4.400.000	48.400	444.100	600.100	374.900
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>65.553.300</i>	<i>62.765.600</i>	<i>61.615.000</i>	<i>61.664.900</i>	<i>61.883.300</i>
TOTAAL					
Lasten	128.251.900	126.094.200	122.735.700	122.074.400	122.453.200
Baten	122.542.400	125.731.900	122.261.600	121.797.300	121.902.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-5.709.500</i>	<i>-362.300</i>	<i>-474.100</i>	<i>-277.100</i>	<i>-550.300</i>
Mutatie reserves	5.709.500	419.400	540.100	696.100	631.400
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-</i>	<i>57.100</i>	<i>66.000</i>	<i>419.000</i>	<i>81.100</i>

Paragrafen

Paragraaf Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf wordt informatie verstrekt over de manier waarop de gemeente Goeree-Overflakkee een adequate bedrijfsvoering bereikt en waarborgt. Verder worden de onder handen en nog uit te voeren activiteiten benoemd om uiteindelijk de bedrijfsvoering te verbeteren.

Organisatieontwikkeling

Via de Begroting 2015 en de presentatieavond op 25 juni 2015 is de raad geïnformeerd over de organisatieontwikkeling. De ambitie is dat de gemeente inspeelt op de kracht van de samenleving en die van de medewerkers en deze optimaal benut.

De ontwikkeling is inmiddels volop gaande! Tijdens het gehele traject trekken wij gezamenlijk op met de ondernemingsraad. De ondernemingsraad schaarde zich achter de plannen en volgt de organisatieontwikkeling nauwgezet. Ook onze medewerkers zijn in de afgelopen periode geïnformeerd en nemen deel aan de projecten in het kader van deze ontwikkeling.

Programmalijnen

Een programmateam draagt als vooruitgeschoven post van het MT de verantwoordelijkheid voor de integrale realisatie van de organisatieontwikkeling.

Wij hanteren de volgende ordeningsprincipes voor de te volgen weg naar 2018:

- Kerngericht
- Mate van participatie
- Groei naar resultaatgerichte medewerkers
- Minder management, leiderschap passend bij de organisatieontwikkeling
- Bedrijfsmatige teams werken kostenbewust en procesmatig
- Integraliteit in beleid en uitvoering
- Minder regels

Omwille van de beheersbaarheid is het werk onderverdeeld in een drietal programmalijnen:

1. Strategie en beleid

Een belangrijk vraagstuk is: 'Wat voor gemeente willen wij zijn'. Deze vraag bevat twee richtingen, namelijk de bestuurlijke en de ambtelijke positionering. Met uw raad onderzoeken we hoe we als gemeente samen met inwoners, bedrijven en bezoekers vorm kunnen en willen geven aan de participatieve democratie. Dit uiteraard met respect en behoud van de representatieve democratie. We stellen hiervoor vast wat de impact wordt van de toenemende invloed van kernen, buurten en wijken op ons eiland op de rol en de positie van bestuur en organisatie en ontwikkelen hierbij passende werkvormen. Wij willen immers klaar staan voor de ontwikkelingen in de samenleving, die een beroep doen op de gemeentelijke ondersteuning. Ons beleid is erop gericht dat de ambtelijke organisatie adequaat op zaken inspeelt die vanuit de samenleving 'oppoppen'. Hierbij benutten wij de latente energie in de samenleving en geven wij ruimte aan initiatieven, waar de gemeentelijke organisatie faciliterend bij optreedt.

2. Mens, team en proces

In de organisatieontwikkeling wordt vooral uitgegaan van eigen kracht. Bij de start maken wij gebruik van externe expertise, met als doel deze kennis intern te borgen. Dit gebeurt op basis van het train de trainer principe.

Paragraaf Bedrijfsvoering

We bieden maatwerk, ondersteuning en gerichte ontwikkeling van medewerkers en teams binnen onze organisatie. In teams gaan medewerkers aan de slag met de uitvoering van de organisatieontwikkeling. Dit zijn teams die door veranderingen in de wetgeving, afname van het aantal fte of samenvoeging van afdelingen op korte termijn op een andere manier hun werkzaamheden moeten uitvoeren.

Vragen als wat verandert er in de samenleving, wat betekent dat voor mij persoonlijk en wat betekent dit voor mijn werk en mijn team, vormen de start van het traject dat de teams gaan doorlopen.

Ieder traject bestaat uit drie onderdelen:

- omgevingsbewustzijn en persoonlijke ontwikkeling;
- begeleiding en educatie;
- lean maken van werkprocessen.

De in september 2015 gestarte GO-academie faciliteert dit proces. De GO-academie draagt actief bij aan de organisatieontwikkeling en de kwaliteit van de organisatie. De medewerkers krijgen diverse trainingen aangeboden op relevante en actuele onderwerpen. De eerste trainingen zijn op het gebied van projectmatig werken, effectief communiceren en sensitiviteit (werken in een bestuurlijke omgeving).

3. Bedrijfsvoering

Een goede bedrijfsvoering is essentieel voor een verantwoorde organisatieontwikkeling: 'zonder basis op orde is er geen ruimte voor vernieuwende beleids- en organisatieontwikkeling'. In de bedrijfsvoering ligt het accent op verandering, innovatie en ontwikkeling. Het programma bestaat naast en heeft een overlap met de reguliere bedrijfsvoeringprocessen.

De bedrijfsvoering bestaat uit vijf projecten die allen in afzonderlijke projectplannen verder worden uitgewerkt.

1. Door-ontwikkelen planning- en controlcyclus
2. Informatie- en automatiseringsbeleid
3. Human Resource Management
4. Verminderen (administratieve) regeldruk
5. Marktconforme bedrijfsuitvoering

Leiderschap

Onze toekomstige organisatie laat zich deels omschrijven als een netwerkorganisatie die opereert op basis van vertrouwen in haar professionals en verantwoordelijkheden laag belegd. Medewerkers nemen zelf nog meer verantwoordelijkheid en leggen verantwoording af voor hun werk (eigenaarschap). Leiderschap is een belangrijke kritische succesfactor in het bereiken van onze doelstellingen. Leiderschap gaat over visie, motiveren en inspireren maar vooral over verandering. Leiderschap is gedrag (goed voorbeeld doet goed volgen) en eigenaarschap nemen. Leiderschap vervult daarmee een sleutelrol in de ontwikkeling van onze medewerkers. Onderzocht wordt of een meer compacte managementstructuur hier mogelijk beter op aansluit.

Budget

De activiteiten in het kader van de organisatieontwikkeling worden in 2016 binnen de bestaande middelen uitgevoerd (vooral uit het organisatiebrede opleidingsbudget). Eventuele extra kosten worden uiteraard zichtbaar gemaakt. Deze kosten zijn vooral incidenteel.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Rechtmatigheid

Het college is verplicht (art. 212/ 213 van de gemeentewet) zorg te dragen voor de interne toetsing van de informatievoorziening en de rechtmatigheid van de beheershandelingen. Deze toetsing vindt plaats aan de hand van een intern controleplan. Jaarlijks wordt door het college het controleplan vastgesteld. In dit plan wordt aangegeven welke processen met bijbehorende regelgeving door de interne organisatie worden getoetst. In het intern controleplan is per proces opgenomen hoeveel deelwaarnemingen er getoetst dienen te worden. De constatering en aanbevelingen die voortvloeien uit de controles worden een keer per half jaar gerapporteerd aan het MT en aan het college van B&W. De afdelingen dienen de aanbevelingen die voortkomen uit de bevindingen op te pakken en te realiseren. Control ziet hier op toe en rapporteert over de voortgang. De bewustwording binnen de organisatie met betrekking tot rechtmatigheid is hierdoor inmiddels vergroot. De bevindingen worden gebruikt als input bij het verbeteren van processen en worden tevens gebruikt door de accountant om te bepalen welke rechtmatigheidsverklaring de organisatie krijgt.

Financiën

De planning & control-cyclus omvat verschillende producten, zijnde de instrumenten voor de bestuurlijke en ambtelijke organisatie, die jaarlijks worden vervaardigd. Het gaat dan om de jaarrekening, bestuursrapportages, kadernota en begroting.

Het doel is om de planning & control-cyclus doorlopend te ontwikkelen met als uiteindelijke doel een verbetering van de bedrijfsvoering.

Met de verdere ontwikkeling van deze cyclus worden de volgende doelen nagestreefd:

- een transparante en beheersbare organisatie voor de bestuurders waardoor het stellen van prioriteiten en het sturen op hoofdlijnen makkelijker wordt;
- een vanuit integraal management beter stuurbare en beheersbare ambtelijke organisatie;
- een verbetering van de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeentelijke organisatie.

In de Financiële verordening Goeree-Overflakkee staan de uitgangspunten voor het financieel beleid, alsmede de regels voor het financieel beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie vermeld. De doorontwikkeling van de begroting leidt er onder andere toe dat deze verordening moet worden geactualiseerd. Dit zal eind 2015/begin 2016 worden opgepakt.

Invulling P&C-cyclus

Om invulling te kunnen geven aan de kaderstellende en controlerende rol van de raad zullen, conform de Financiële verordening in 2016 de volgende P&C-producten ter vaststelling worden aangeboden:

- Kadernota 2017 (kaders voor het opstellen van de begroting 2017)
- Jaarrekening 2015
- MeerjarenPrognoses Grondexploitaties 2016
- Real-time Kwartaalrapportages over voortgang uitvoering begroting 2016.
- Programmabegroting 2017-2020

Paragraaf Bedrijfsvoering

Vanaf 2015 ontvangt uw raad een afzonderlijke kadernota. Aan de hand van de kadernota stelt uw raad de kaders inclusief beleidsuitgangspunten die leidend zijn voor het opstellen van de begroting voor het komende jaar. Ook in 2016 zal deze werkwijze worden gehanteerd.

Doorontwikkeling begroting

In de tussentijd is en wordt hard gewerkt aan de doorontwikkeling van de programmabegroting. Over de voortgang wordt periodiek met de auditcommissie van gedachten gewisseld. De doorontwikkeling heeft ertoe geleid dat de programmabegroting ingaande 2016 anders is ingericht. De begroting nieuwe stijl is opgebouwd uit vier programma's, zijnde de hoofdonderwerpen uit het coalitieakkoord. Vervolgens zijn deze vier programma's nader uitgewerkt in thema's. De thema's zijn zoveel als mogelijk gelinkt aan de portefeuilleverdeling. Per thema is ook een visuele doelenboom opgesteld. De doelenboom per thema is als volgt opgebouwd:

1. Hoofddoel: de te bereiken maatschappelijk effecten;
2. Doel: de te bereiken doelen binnen de raadsperiode, daar waar mogelijk afgeleid uit het coalitieakkoord; Onder 'doel' wordt antwoord gegeven op de vraag 'Wat willen we bereiken?';
3. Subdoelen: de te bereiken doelen voor het komende begrotingsjaar i.c. 2016.
4. Activiteiten: de activiteiten die ondernomen gaan worden om de subdoelen te bereiken. Onder 'activiteiten' wordt antwoord gegeven op de vraag 'Wat gaan we daarvoor doen'.

De thema's zijn zodanig gekozen dat ook wordt aangesloten op de organisatieontwikkeling. Bovendien is in de begroting onder elk thema de aansluiting gemaakt met de toekomstvisie. Het is de bedoeling dat eind 2015 een verdere start wordt gemaakt met het ontwikkelen en opzetten van indicatoren.

Schematisch kan de nieuwe inrichting als volgt worden weergegeven:

Programma's (coalitieakkoord)	thema's (Portefeuilleverdeling)	portefeuille
1 Leefbaarheid	1 Openbare Orde en Veiligheid	Ada Grootenboer-Dubbelman
	2 Verkeer en Vervoer	Marnix Trouwborst
	3 Ruimte en Wonen	Daan Markwat
	4 Beheer Buitenruimte	Arend-Jan van der Vlugt
2 Aandacht voor jong en oud	5 Leefstijl	Gerrit de Jong
	6 Educatie, Werk en Inkomen	Gerrit de Jong
	7 Sociale Vitaliteit	Gerrit de Jong
	8 Cultuur en erfgoed	Gerrit de Jong
3 Versterken van de economie	9 Bedrijvigheid	Frans Tollenaar
	10 Duurzame ontwikkeling	Arend-Jan van der Vlugt
	11 Recreatie en Toerisme	Frans Tollenaar
	12 Eilandmarketing	Arend-Jan van der Vlugt
4 Burger, Bestuur en Financiën	13 Dienstverlening	Ada Grootenboer-Dubbelman
	14 Bestuurs- en kabinetszaken	Ada Grootenboer-Dubbelman
	15 Financieel Beleid	Marnix Trouwborst
	16 Vastgoed	Marnix Trouwborst

Paragraaf Bedrijfsvoering

Real-time

Naast de andere inrichting van de begroting, is de papieren versie van de begroting komen te vervallen. De begrotingsapp, als onderdeel van de pilot 'digitalisering P&C-cyclus', is hiervoor volledig in de plaats gekomen. Er wordt verder gewerkt aan deze pilot. De eerste fase is in 2014 behaald, te weten de totstandkoming van de begrotingsapp. De ambitie is dat deze app in de toekomst (binnen de raads- en collegeperiode) volledige real-time informatie bevat en ook toepasbaar wordt voor Windows en Android. Voor de invulling van de P&C-cyclus betekent dit dat, in plaats van tussentijdse bestuursrapportages, op een andere wijze gerapporteerd wordt aan uw raad. Vanaf 2016 zal dit per kwartaal gaan plaatsvinden, waarin de voortgang van de uitvoering van de begroting wordt opgenomen in de begrotingsapp. Samen met uw raad, via de auditcommissie, gaan we met u in gesprek op welke momenten en wijze uw raad geïnformeerd wilt blijven worden c.q. wil beraadslagen en besluiten.

Kostentoerekening

Toerekening apparaats- en overheadkosten

Een belangrijke beheerstool binnen de financiële administratie vormt de systematiek van het doorberekenen van de lasten van de ambtelijke organisatie naar de producten en diensten. Dit doorberekenen vindt plaats aan een zogeheten kostenverdeelstaat bestaande uit zelfstandige kostenplaatsen en hulpkostenplaatsen. Een kostenplaats is een lijn- of stafafdeling dat ten behoeve van het productieproces een bepaald soort prestaties, zijnde producten en/of diensten, levert. Een hulpkostenplaats voert ten behoeve van het productieproces een 'ondersteunende' functie uit. Een hulpkostenplaats kan ook worden omschreven als een verzameling van interne producten, zoals huisvesting, automatisering, catering, facilitair etc.

De gehanteerde systematiek van doorberekening maakt in principe deel uit van het integraal management binnen onze gemeente. De systematiek houdt in dat de netto directe lasten van de ondersteunde functies als opslag wordt doorberekend in het uurtarief van de lijnafdelingen.

Vervolgens worden de kosten van de lijnafdelingen doorbelast aan de externe producten (kostendragers), waardoor inzichtelijk is hoe de kostprijs van een product is opgebouwd. Deze methodiek past ook binnen de uitvoering van de Wet Markt en Overheid.

Hieronder wordt de begrote doorberekening 2016 weergegeven. Het doorberekenen van de lasten naar de kostendragers vindt plaats op basis van een inschatting van uren vermenigvuldigd met een uurtarief (inclusief opslag) per afdeling.

Kostenplaats	Netto- directe lasten x € 1.000	Kosten- dragers X € 1.000
Vakafdelingen:		
- Klantcontactcentrum	1.523	2.324
- Maatschappelijke Zaken	3.277	5.572
- Leefbaarheid en Wijk	6.031	10.828
- Externe Ontwikkelingen	2.871	4.095
- Vergunningverlening, Handhaving en Veiligheid	2.617	4.226
Ondersteunende afdelingen:		
- Bedrijfsondersteuning	5.569	
- Directiesecretariaat	654	
- Control	101	

Paragraaf Bedrijfsvoering

- Overig ambtelijk personeel	1.973	
- Secretaris *		39
- Griffier *		116
- WSW *		847
Hulpkostenplaatsen:		
- Huisvesting gemeentehuis	641	
- Catering	144	
- I&A	2.127	
- Facilitair	537	
- Administraties	178	
- Advies	240	
- Gemeentelijke werkplaats	520	
- Tractie	677	
Saldi kostenplaatsen		1.623
Totaal	29.679	29.679

* de directe lasten worden rechtstreeks verantwoord op het betreffende product.

Huisvesting, facilitair en secretariaat

De ambities, veranderingen en nieuwe initiatieven vanuit de organisatie hebben ook zijn gevolgen op de facilitaire processen, huisvesting en het secretariaat. Door deze ontwikkelingen op de voet te volgen is het mogelijk om op een slimme en duurzame wijze het primaire proces van het bedrijf te faciliteren. Ook een dienstverlenende en flexibele werkwijze door het secretariaat is daarbij van belang.

Inkoop

De inkoopfunctie levert een bijdrage aan doelmatig en rechtmatig inkopen van alle inkopen door en voor de gemeente door middel van het adviseren, begeleiden en ondersteunen van budgethouders met een inkoopvraagstuk.

Alle inkopen betekent alle Leveringen, Diensten en Werken. De inkoop- en aanbestedingsregels gebruiken we ook om lokaal maatschappelijk rendement te creëren. De gemeente wenst een integere, betrouwbare, zakelijke en professionele inkoper en opdrachtgever te zijn en wenst in te kopen tegen de meest optimale (integrale) prijs-kwaliteitverhouding en wenst daarbij tevens een continue positieve bijdrage te leveren aan het gehele prestatieniveau van de gemeente.

De focus voor de komende jaren ligt in een verdergaande professionalisering van de inkoopfunctie. We willen dit bereiken door het op strategisch niveau ontwikkelen van inkoop- en contractmanagement. Daarnaast worden de operationele en tactische inkooptaken op decentraal niveau geborgd. Het contractbeheer is inmiddels geïmplementeerd en operationeel.

Informatievoorziening & Automatisering

De kwaliteit van de gemeentelijke informatievoorziening met de daaronder liggende systemen zijn randvoorwaardelijk voor de dienstverlening en de gemeentelijke bedrijfsvoering. De gemeente beschikt over een moderne en schaalbare I&A-omgeving. De infrastructuur is voorbereid op verdere doorontwikkeling en ondersteunt plaats- en tijdonafhankelijk werken.

Paragraaf Bedrijfsvoering

In 2018 moet de huidige infrastructuur vervangen zijn. Dit betekent dat in de loop van 2016 al begonnen moeten worden met na te denken over vervanging.

I&A Beleid

In 2015 is een start gemaakt met de ontwikkeling van I&A beleid. Een tweetal beleidsdocumenten te weten “Het Geo-informatieplan” en “Het informatiebeleidsplan 2016-2020” zullen voor het eind van het jaar door het college worden vastgesteld. In 2016 zal vervolgens een begin worden gemaakt met de uitvoering van beide beleidsplannen.

Digitale overheid 2017

In het regeerakkoord is afgesproken dat de dienstverlening door de overheid beter moet. Bedrijven en burgers moeten uiterlijk in 2017 zaken die ze met de overheid doen (zoals het aanvragen van een vergunning) digitaal kunnen afhandelen. Dit heeft een forse impact op de gemeentelijke informatiehuishouding. De gevolgen die dit heeft voor onze gemeentelijke ICT infrastructuur en onze gemeentelijke informatiehuishouding zal worden meegenomen in het Informatiebeleidsplan 2016-2020.

BAG

Ten aanzien van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG) kan worden gemeld dat de forse inspanningen die in de achterliggende periode zijn verricht, hebben geleid tot een BAG die op orde is. De gesprekken met het SVHW in het kader van uitbesteding van het BAG beheer bevinden zich in een afrondende fase. Een positief advies aangaande de uitbesteding ligt inmiddels bij het college ter beoordeling.

BGT

De gemeente Goeree-Overflakkee heeft in de loop van 2015 de opbouw van de Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT) voor wat haar bronhoudersgebied betreft, afgerond. Daarmee zit onze gemeente in de voorhoede voor wat betreft de opbouw van de BGT. Om te komen tot een integrale kaart moet ons bronhoudersgebied worden geassembleerd met dat van de overige zes bronhouders. Dit assemblageproces vergt veel afstemming tussen de diverse bronhouders en zal medio 2016 zijn beslag krijgen.

De gemeente is eind 2014 begonnen met verkennende gesprekken met Syntrophos (een gemeenschappelijke regeling die op Voorne-Putten onder andere de BGT uitvoert) over mogelijke samenwerking met betrekking tot het beheer van de BGT. Deze gesprekken bevinden zich inmiddels in een afrondend stadium. Er ligt op dit moment een eerste concept samenwerkingsovereenkomst dat een goed vertrekpunt biedt voor verdere gesprekken/onderhandelingen. De onderhandelingen zullen in het najaar van 2015 worden afgerond.

Beleid mobiel werken

De organisatie van de gemeente Goeree-Overflakkee ontwikkelt zich naar een flexibele, open en transparante organisatie, die adequaat in kan spelen op lokale, regionale en landelijke ontwikkelingen. Uitgangspunt daarbij is dat de gemeente steeds meer aan de samenleving overlaat en met name een faciliterende rol heeft. Dit betekent ook een veranderende rol voor de ambtenaren van Goeree-Overflakkee. Verantwoordelijkheden worden zo laag mogelijk in de organisatie belegd. Medewerkers ondersteunen het college in het realiseren van zijn doelstellingen en zijn integraal verantwoordelijk voor hun taak.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Deze nieuwe ontwikkeling werkt ook door op de wijze waarop we als organisatie om kunnen gaan met Mobiel Werken. Om hier op in te spelen is in juni 2015 de notitie “Mobiel Werken” vastgesteld. Deze notitie geeft richting aan het te voeren beleid op het gebied van mobiel werken, mobiele devices en de mogelijkheden rond de thema’s “Choose Your Own Device” (CYOD) en “Bring Your Own Device” (BYOD). De aanbevelingen uit de notitie zullen in 2016 ter hand worden genomen.

Informatiebeveiliging

Eind 2014 werd een interne informatiebeveiligingsorganisatie (IBO) gevormd, die informatiebeveiligingsbeleid heeft opgesteld. Dit beleid is vastgesteld door het college. Het beleid voldoet aan de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG). In 2015 heeft de IBO een analyse uitgevoerd om te bepalen waar de gemeente nu staat op het gebied van informatiebeveiliging. Daarnaast is beoordeeld welke maatregelen en voorzieningen nog geïmplementeerd dienen te worden. Aan de hand van een risicoanalyse en prioritering is een Plan van Aanpak Informatiebeveiliging opgesteld. Dit plan van aanpak is inmiddels gepresenteerd aan het MT en het College. In dit plan wordt middels 45 verbeteracties aangegeven welke maatregelen de organisatie in 2015 gaat doorvoeren. In het najaar van 2015 wordt een financiële doorrekening gemaakt van het gehele plan van aanpak Informatiebeveiliging, voor het aanvragen van een meerjarig uitvoeringsbudget. Het resultaat ervan zal via de Eindejaarsnota 2015 aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd. In het eerste kwartaal van 2016 wordt weer een nieuwe risico-inventarisatie uitgevoerd en wordt opnieuw een prioritering gemaakt van de risico’s die op dat moment actueel zijn en als zodanig worden ondergebracht in een nieuw Plan van Aanpak. Als de gemeente haar informatiebeveiliging op orde heeft dan verkleint dit het risico op verlies van gevoelige gegevens aanzienlijk en wordt de continuïteit van bedrijfsprocessen beter gewaarborgd. Hoofddoelstelling is dat de veelal privacygevoelige gegevens van de burgers van Goeree-Overflakkee goed beschermd zijn.

Klant Contact Center

Het gemeentelijk Klant Contact Center (KCC) is het organisatieonderdeel dat gespecialiseerd is in het afhandelen van klantcontacten via de diverse communicatiekanalen. Dit wordt gedaan volgens het STEP-model (**S**chriftelijk, **T**elefonisch, **E**lektronisch en **P**ersoonlijk). De doelstelling is dat klanten, burgers, bedrijven en instellingen op eenduidige wijze informatie krijgen en diensten en producten kunnen afnemen.

De KCC functie varieert van eenvoudige informatieverstrekking en snelle doorverwijfsfunctie tot en met complete afhandeling van processen en productlevering. De gebruikte kanalen variëren van onder meer adequate telefoonafhandeling en algemene website informatie tot en met uitgebreide baliefuncties.

Op 1 januari 2015 is begonnen met de verdere professionalisering van het callcentrum. Een deel van de klantadviseurs van het callcentrum wordt niet meer ingezet als generalist maar is in 2015 opgeleid tot specialist op een bepaald vakgebied. Zo is er vanaf 1 januari 2015 een team klantadviseurs werkzaam binnen het Sociale Meldpunt. Na de transitie binnen het sociaal domein (werk, zorg en jeugd) vormt dit meldpunt de eerste ingang voor alle vragen die op genoemde taakvelden kunnen worden gesteld. Inmiddels kan worden geconstateerd dat met dit meldpunt zowel voor de interne organisatie als onze inwoners wordt voorzien in een behoefte. Deze ontwikkeling zet zich in 2016 verder voort. In 2016 wordt ook het Bedrijfscontactpunt als eerste

Paragraaf Bedrijfsvoering

ingang voor onze bedrijven en ondernemers in gebruik genomen. Hiertoe zijn in 2015 al de nodige voorbereidingen getroffen.

In het kader van de doorontwikkeling van onze dienstverlening en de ambitie om zoveel mogelijk producten volledig gedigitaliseerd aan te bieden is voorzien dat in het tweede kwartaal van 2016 met name een aantal burgerzakenproducten digitaal kunnen worden afgenomen. Met ingang van 1 juli 2015 is de Wet elektronische dienstverlening van kracht geworden. Die maakt het mogelijk om aangiftes overlijden, huwelijk alsmede geboorte digitaal te doen. Doorvoering van deze mogelijkheid gaat gefaseerd. Vanaf 1 juli kunnen overlijdensaangiftes al wettelijk digitaal geschieden. Vanaf 1 september 2015 kan dat voor de huwelijksaangiftes en vanaf begin 2016 komen hier de geboorteaangiftes bij. Aanvankelijk betekent dit nog niet dat een bezoek aan het gemeentehuis te allen tijde achterwege kan blijven. Een volledig geautomatiseerde verwerking in de burgerlijke stand zal waarschijnlijk pas mogelijk worden in 2018, na evaluatie van de nieuwe Wet.

Ten aanzien van de thuisbezorging van reisdocumenten heeft het Ministerie van Binnenlandse Zaken geen tweede proeftuin meer opgezet. Volgens de laatste berichten kunnen gemeenten vanaf 2016 zelf gaan besluiten om deze service te gaan verlenen (uiteraard onder stringente voorwaarde dat een gecertificeerd bedrijf deze dienst gaat verlenen). In de loop van 2016 wordt uw raad over deze ontwikkeling nader geïnformeerd.

Juridische kwaliteitszorg

Juridische kwaliteitszorg heeft als doelstelling dat binnen de “onderneming” zoveel mogelijk wordt voldaan aan de wettelijke/juridische normstelling die voor de gemeente geldt. Hierdoor wordt niet alleen voldaan aan de eisen van financiële rechtmatigheid maar wordt in breder verband voorkomen dat grote juridische en financiële risico's zich openbaren. Daarbij wordt ernaar gestreefd dat alle betrokken medewerkers in meer of mindere mate met het virus “juridische kwaliteitszorg” worden besmet.

Om de doelstelling te bereiken worden onder meer vanuit het werkveld bestuurlijke en juridische zaken van de afdeling VHV de volgende activiteiten ontplooid:

- Het aanbieden van cursussen op het terrein van het opstellen van gemeentelijke regelgeving, de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en het gemeenterecht. Het aanbod is gericht op de totale organisatie maar kan ook voor specifieke groepen worden aangeboden. Met het aanbieden van cursussen is gestart in 2014. Voor het jaar 2016 kan zowel een verdiepingscursus als een introductiecursus voor bijvoorbeeld nieuw personeel worden gegeven. Doel van de cursus op het terrein van gemeentelijke regelgeving is het vergroten van kennis en het verbeteren van de kwaliteit bij het toetsen, toepassen en maken van decentrale regelgeving. Doel van de cursus Awb en gemeenterecht is het vergroten van de basiskennis van het bestuursrecht en het gemeenterecht. Vrijwel alle ambtenaren krijgen in de dagelijkse praktijk met onderwerpen uit de Awb en Gemeentewet te maken;
- Daarnaast wordt gericht aandacht besteed vanuit het werkveld aan het verspreiden van algemene kennis op het terrein van de Wet openbaarheid van bestuur. Naast het geven van

Paragraaf Bedrijfsvoering

algemene richtlijnen via intranet bestaat er de mogelijkheid voor (groepen) ambtenaren die vanuit hun functie met klachten te maken krijgen, met een van de medewerkers kwaliteitszorg van gedachten te wisselen;

- Het verbeteren en het opschonen van het regelingenbestand is een doorlopend proces. Vanuit het werkveld bestuurlijke en juridische zaken wordt in samenwerking met de werkvelden financiën en control een overzicht van de gemeentelijke regelgeving in een centraal bestand bijgehouden. Punt van aandacht daarbij blijft de verwerking van de regelgeving in de Centrale Voorziening Decentrale Regelgeving (overheid.nl);
- De behandeling van klachten vergt veel tijd van het werkveld bestuurlijke en juridische zaken. Met name in 2016 zal worden ingezet op het voorkomen van klachten. Daarbij valt te denken aan het opstellen van een verslag over de jaren 2013, 2014 en 2015 van de behandeling van klachten en de daaruit te trekken lessen per onderwerp of werksoort. Een en ander moet vervolgens onder de aandacht gebracht worden van de totale organisatie;
- De inzet blijft, mede aan de hand van de bevindingen van de commissie bezwaarschriften, het aantal te behandelen bezwaarschriften terug te brengen. Dit is een proces van lange adem. In 2016 zal meer dan thans door het secretariaat van de bezwaarcommissie worden ingezoomd op pre-mediation activiteiten in de bezwaarprocedure als specifiek middel om de behandeling van de hoeveelheid bezwaarschriften door de commissie terug te dringen. Daarnaast wordt in 2016 een aanzet gegeven de organisatie kennis te laten nemen van vaardigheden op het gebied van mediation. Doel daarvan is een betere relatie met de klant tot stand te brengen en het eerder dan thans signaleren van mogelijke problemen bij de besluitvorming;
- In de eerste helft van 2016 zal een notitie juridische kwaliteitszorg/control worden vastgesteld. Daarmee wordt op hoofdlijnen vastgelegd langs welke weg en volgens welk tijdpad de juridische functie binnen de organisatie wordt uitgebouwd.

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

Inleiding

De financieringsparagraaf, ook wel treasuryparagraaf genoemd, is één van de instrumenten die de gemeente helpt bij de uitvoering van de treasuryfunctie. De kaders van deze paragraaf zijn te vinden in de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido). De Wet Fido bepaalt dat de gemeente haar treasurybeleid dient vast te leggen in een Treasurystatuut. Ook in de Financiële verordening 2013 wordt bepaald dat het college regels opstelt ter uitvoering van de financieringsfunctie (artikel 10) en dat deze regels en de regels voor taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties en de bijbehorende informatievoorziening vast worden gelegd in een Treasurystatuut.

Naast het statuut stelt het Besluit begroting en verantwoording gemeenten en provincies (BBV) een financieringsparagraaf bij de begroting en jaarrekening verplicht. Deze paragraaf bij de begroting geeft de beleidsplannen voor de treasuryfunctie voor het komende jaar weer. Met de paragraaf bij de jaarrekening wordt verantwoording afgelegd over het afgelopen jaar met betrekking tot risicobeheer, gemeentefinanciering en het kasstroombeheer.

De financieringsfunctie omvat de volgende onderwerpen te weten:

1. het aantrekken van voldoende financiële middelen en het uitzetten van overtollige gelden om de programma's binnen de door de raad vastgestelde beleids- en budgettaire kaders in de begroting uit te kunnen voeren;
2. het beheersen van de risico's verbonden aan de financieringsfunctie zoals renterisico's, koersrisico's en kredietrisico's;
3. het beperken van de kosten van leningen en het bereiken van voldoende rendement op uitzettingen;
4. het beperken van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.

Verstreken van leningen en garanties en het aangaan van financiële participaties worden uitsluitend gedaan uit hoofde van de publieke taak. Bij het uitzetten van middelen, het verstrekken van garanties en het aangaan van financiële participaties uit hoofde van de publieke taak bedingt het college indien mogelijk zekerheden. Het college motiveert in zijn besluit het openbaar belang van dergelijke uitzettingen van middelen, verstrekkingen van garanties en financiële participaties.

In deze paragraaf wordt aandacht geschonken aan de volgende punten:

- a. financieringspositie;
- b. kasgeldlimiet;
- c. renterisiconorm;
- d. rentevisie;
- e. EMU-saldo;
- f. EMU-saldo in relatie tot Wet HOF;
- g. leningenportefeuille;
- h. Schatkistbankieren;

a. Financieringspositie

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkelingen in de financiering van de gemeente en de daarbij horende financieringsbehoefte rekening houdend met de (geplande) investeringen en beschikbare interne en externe middelen. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. Om in de financieringsbehoefte te voorzien bestaat een aantal

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

mogelijkheden. Deze kunnen onderverdeeld worden in interne (reserves en voorzieningen) en externe financieringsmiddelen (leningen).

Financieringspositie	werkelijk 1-1-2013	werkelijk 1-1-2014	werkelijk 1-1-2015	begroot 1-1-2016	begroot 1-1-2017	begroot 1-1-2018	begroot 1-1-2019
Totaal kapitaalgoederen incl. prognose investeringen	136.010.394	139.465.178	138.551.900	144.056.540	139.328.355	133.993.110	126.744.744
Vaste geldleningen incl. nieuwe leningen	61.681.096	78.786.732	72.335.735	65.978.087	68.421.124	65.975.511	62.488.364
Te dekken door reserves en voorzieningen	74.329.298	60.678.446	66.216.165	78.078.453	70.907.231	68.017.599	64.256.380
Aanwezige reserves en voorzieningen	51.734.028	51.115.485	54.834.479	52.091.461	50.634.211	49.149.211	46.811.311
tekort(-) / overschot(+) financieringsmiddelen	-22.595.270	-9.562.961	-11.381.686	-25.986.992	-20.273.020	-18.868.388	-17.445.069

b. Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is een instrument om het renterisico op de netto vlottende schuld te beperken. Hiermee wordt voorkomen dat fluctuaties in de korte rente (maximaal één jaar) een relatief grote impact op de rentelasten hebben. De norm wordt toegepast om te bepalen wat het maximum aan kort geld is dat een gemeente mag aantrekken. De limiet is bepaald op 8,5% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar met een minimum van € 300.000,-. Indien de gemiddelde liquiditeitspositie (saldo van vlottende schuld en vlottende middelen) de kasgeldlimiet bij herhaling overschrijdt, dient er gefinancierd te worden met lang geld in plaats van kort geld.

Kasgeldlimiet	Gemiddelde 1e kwartaal 2015	Gemiddelde 2e kwartaal 2015	Gemiddelde 3e kwartaal 2015	Gemiddelde 4e kwartaal 2015	Gemiddelde 1e kwartaal 2016	Gemiddelde 2e kwartaal 2016	Gemiddelde 3e kwartaal 2016	Gemiddelde 4e kwartaal 2016
Vlottende schuld								
Opgenomen gelden < 1 jaar	9.000.000	10.166.667	1.666.667					
Schuld in rekening-courant	1.476.464	966.225	818.016					
Gest. gelden door derden < 1 jaar			-					
Overige geldleningen			-					
Totaal vlottende schuld (a)	10.476.464	11.132.892	2.484.682	-	-	-	-	-
Vlottende middelen								
Uitgeleende gelden < 1 jaar			-					
Contante gelden in kas			-					
Tegoeden in rekening-courant	163.657	1.249.849	81.531					
Overige uitstaande gelden < 1 jaar			1.133.333					
Totaal vlottende middelen (b)	163.657	1.249.849	1.214.864	-	-	-	-	-
Berekening kasgeldlimiet								
Begrotingsomvang per 1 januari	134.161.900	134.161.900	134.161.900	134.161.900	128.755.400	128.755.400	128.755.400	128.755.400
Bij ministeriële regeling vastgesteld %	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Toegestane kasgeldlimiet	11.403.762	11.403.762	11.403.762	11.403.762	10.944.209	10.944.209	10.944.209	10.944.209
Toets kasgeldlimiet								
Totaal netto vlottende schuld (a-b)	10.312.807	9.883.043	1.269.818	-	-	-	-	-
Toegestane kasgeldlimiet	11.403.762	11.403.762	11.403.762	11.403.762	10.944.209	10.944.209	10.944.209	10.944.209
Ruimte (+) / Overschrijding (-)	1.090.955	1.520.719	10.133.943	11.403.762	10.944.209	10.944.209	10.944.209	10.944.209

c. Renterisiconorm

Met behulp van deze norm wordt voorkomen dat bij herfinanciering grote fluctuaties in rentelasten ontstaan. Dit wordt bereikt door een limiet te stellen aan dat deel van de vaste schuld waarover het rentepercentage in een jaar aangepast mag worden. De bedoelde aanpassing doet zich voor bij herfinanciering en renteherziening. De renterisiconorm houdt in, dat de jaarlijkse verplichte

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar, met een minimum van € 2.500.000,-.

Renterisico's vaste schuld		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
	Renteherziening op vaste schuld o/g	0	0	0	0	0	0	0
	Renteherziening op vaste schuld u/g	0	0	0	0	0	0	0
1	Renteherziening op vaste schuld (per saldo)	0	0	0	0	0	0	0
2	Aflossingen	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147	4.382.717
3	renterisico op vaste schuld (1+2)	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147	4.382.717
4	renterisiconorm	21.848.510	22.621.960	26.832.380	25.751.080	24.590.960	24.458.700	24.537.360
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	15.958.333	16.170.933	20.474.731	20.194.117	19.545.347	20.021.553	20.154.643
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)	0	0	0	0	0	0	0
	Berekening renterisiconorm							
	Begrotingstotaal (lasten + storting in reserves)	109.242.549	113.109.800	134.161.900	128.755.400	122.954.800	122.293.500	122.686.800
4a	Het bij ministeriële regeling vastgestelde %	20%	20%	20%	20%	20%	20%	20%
4b	Renterisiconorm	21.848.510	22.621.960	26.832.380	25.751.080	24.590.960	24.458.700	24.537.360

d. Rentevisie

Er vindt geen rentetoerekening plaats aan reserves en voorzieningen.

De rentelasten worden geraamd op basis van de werkelijk te betalen rente over de aangetrokken geldleningen. Deze rente wordt verhoogd met de rente over de geraamde investeringen in de loop van het jaar en de nog uit te voeren investeringen uit voorgaande jaren. De financieringsrente over deze investeringen wordt berekend op basis van een gemiddeld rentepercentage van 2,5%. Financieringsrente voor investeringen wordt in het jaar van investeren voor de helft meegenomen. Voor investeringen (riolering / afvalverwijdering / accommodaties / grondexploitaties) die worden doorberekend aan derden worden de rentelasten functioneel toegerekend.

Rentevisie	2015	2016	2017	2018	2019
Rentelasten					
Rentetoerekening eigen financieringsmiddelen	0	0	0	0	0
Rente langlopende geldleningen	2.771.200	2.412.800	2.359.300	2.232.300	2.083.000
Rente kortlopende geldleningen en rekeningcourant	15.000	37.500	37.500	37.500	37.500
totale rentelasten over totale financieringsbehoefte	2.786.200	2.450.300	2.396.800	2.269.800	2.120.500
rentelasten voor investeringen die worden doorgerekend					
aan derden (riolering / afvalverwijdering / accommodaties / grondexploitatie)	3.295.985	2.847.800	2.655.000	2.496.200	2.419.900

e. EMU-saldo

De macro-budgettaire doelstelling van de Wet Financiering Decentrale Overheden komt tot uitdrukking in het beheersen van de grenswaarde van het EMU-saldo. Het EMU-saldo is de referentiewaarde voor het vorderingensaldo van de overheid, zoals vastgelegd in artikel 104C en Protocol nr. 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie". Het maximale vorderingstekort is bepaald op 3% van het Bruto Binnenlands Product. Alle overheden hebben een aandeel in het bepalen van dit tekort en zenden aan het Centraal bureau voor de statistiek een opgave van de

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

stand van het EMU-saldo op een door het Centraal Bureau voor de Statistiek te bepalen wijze zoals opgenomen in onderstaande tabel.

Berekening EMU-saldo	2014 werkelijk	2015	2016	2017	2018	2019
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves	4.449.771	-5.016.000	-362.300	-474.100	-277.100	-550.300
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	6.273.110	6.995.900	6.261.900	6.216.700	6.168.600	6.059.900
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	2.977.400	1.877.400	2.299.000	2.343.200	2.368.700	2.411.100
Investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	6.346.878	10.043.750	6.191.000	3.346.700	1.838.200	1.078.700
Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen,	510.689	0	0	0	0	0
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord	0	0	0	0	0	0
Aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d. (alleen transacties met derden die niet op de exploitatie staan)	592.448	11.730.900	2.004.300	2.209.500	1.728.800	2.162.100
Baten bouwgrondexploitatie: Baten voorzover transacties niet op exploitatie verantwoord	2.206.360	11.556.300	4.596.900	3.951.700	4.685.200	2.863.200
Lasten op balanspost Voorzieningen voorzover deze transacties met derden betreffen	1.444.078	1.004.500	3.336.800	3.309.000	4.057.000	4.409.000
Lasten ivm transacties met derden, die niet via de onder post 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht en die nog niet vallen onder één van bovenstaande posten	0	0	0	0	0	0
Verkoop van effecten: verwachte boekwinst op de exploitatie	0	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo	8.033.926	-7.365.550	1.263.400	3.172.300	5.321.400	3.134.100

Het EMU-saldo is het bedrag waarmee de EMU-schuld veranderd. Bij een positief saldo neemt de EMU-schuld af, bij een negatief saldo stijgt de EMU-schuld.

f. EMU-Saldo in relatie met Wet HOF

De wet Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF) zorgt er voor dat de schulden van de totale Nederlandse Overheid niet te hoog worden. Ook de gemeenten tellen hierin mee. Er is een macronorm voor het totale EMU-tekort van de gezamenlijke gemeenten. Het financieringstekort van alle gemeenten tezamen moet onder een plafond blijven. Het is een begrenzing aan het bedrag waarmee de totale schuld van alle gemeente in een jaar mag groeien. Elke gemeente heeft daarnaast een individuele EMU-referentiewaarde. Deze wordt in de septembercirculaire gemeentefonds bekend gemaakt.

Advies van de VNG is om bij het opstellen van de begroting niet te kijken naar deze referentiewaarde.

Het EMU-saldo laat vaak jaarlijks grote schommelingen zien. Deze komen vooral door de hoogte van de investeringen en het saldo op de aan- en verkopen van grondexploitatie. Normaal gesproken blijft het totale EMU-saldo (EMU-overschotten en EMU-tekorten) van alle individuele gemeenten onder het plafond voor het EMU-tekort. Vandaar dat gemeenten niet moeten begroten op de individuele EMU-referentiewaarde. Als ze dit wel doen blijft er nationaal ruimte onder het plafond voor het EMU-saldo van gemeenten over, terwijl in gemeenten noodzakelijke investeringen zijn uitgesteld of afgesteld.

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

De Individuele referentiewaarden EMU-saldo medeoverheden 2014 en 2015 is in de decembercirculaire 2013 toegelicht. Uitgangspunten waren:

- De verdeling van de in totaal -0.5% BBP over individuele gemeenten, provincies en waterschappen heeft plaats gevonden op basis van de begrotingstotalen (na bestemming) 2013;
- Het geraamde BBP voor 2014 bedraagt € 613 miljard, aandeel gemeente is 0,38% is € 1,96 miljoen.

Maximaal tekort 2014 per bestuurslaag (x € 1.000)				
	gemeenten	provincies	waterschappen	totaal
Verdeling maximaal tekort 2013 (in % BBP)	0,32	0,11	0,07	0,5
Verdeling maximaal tekort 2013 (* € 1.000)	1.961.725	674.343	429.127	3.065.195
EMU-referentiewaarde 2014 Goeree-Overflakkee	-4.276			

Het maximale tekort van de gemeente voor 2014 was € -4.276.000. We hebben nog geen zicht over de werkelijke uitkomsten voor 2015. Met betrekking tot 2016 is op 14 september 2015 tussen de rijksoverheid, het IPO, de VNG en de UvW overleg gevoerd over de EMU-norm voor 2016 en 2017. De minister van Financiën zal de Staten-Generaal informeren over de uitkomsten en de EMU-norm. De vaststelling hiervan vindt plaats nadat er tenminste 4 werken na de mededeling zijn verstreken en de Tweede Kamer zich over dit voornemen heeft kunnen uitspreken. Op het moment van dit schrijven is de norm dus nog niet bekend.

g. Leningenportefeuille

De tabel hieronder geeft inzicht in het verwachte verloop van de leningenportefeuille:

Mutaties leningenportefeuille	werkelijk 2013	werkelijk 2014	werkelijk 2015	prognose 2016	prognose 2017	prognose 2018	prognose 2019
Stand per 1 januari	61.681.096	78.786.732	72.335.735	65.978.086	68.421.123	65.975.510	62.488.363
Prognose nieuwe leningen	23.000.000	-	-	8.000.000	3.000.000	1.500.000	-
reguliere aflossingen	5.890.177	6.451.027	6.357.649	5.556.963	5.045.613	4.437.147	4.382.717
geprognostiseerde aflossingen nieuw leningen				-	400.000	550.000	625.000
vervroegde aflossingen	4.187	-	-	-	-	-	-
Stand per 31 december	78.786.732	72.335.735	65.978.086	68.421.123	65.975.510	62.488.363	57.480.646

h. Schatkistbankieren

Het schatkistbankieren verplicht de gemeenten hun overtollige middelen aan te houden bij de Staat. Via een wijziging in de Wet Fido wordt dit opgelegd aan de decentrale overheden. Door deze maatregel beschikt de gemeente niet meer vrijelijk over haar eigen spaargeld. Deelname aan schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU-schuld van de collectieve sector. Door het aanhouden van overtollige middelen in de schatkist vermindert de externe financieringsbehoefte van het Rijk, wat zich weer vertaalt naar een lagere staatsschuld. Alle bankrekeningen van de gemeente tellen mee. De drempel is vastgesteld op 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Met een minimum van € 250.000,- en maximaal € 2.500.000,- mag eigen geld aangehouden worden. De liquide middelen boven deze drempel dienen dagelijks via een aparte werkrekening bij de schatkist aangeboden te worden. Een saldo bij de schatkist kan met een

Paragraaf Financiering inclusief EMU-saldo

bepaalde limiet dagelijks worden teruggehaald via dezelfde werkrekening. De toets of de overtollige middelen die buiten de schatkist gelaten zijn vallen binnen het drempelbedrag is gebaseerd een gemiddelde per kwartaal.

Schatkistbankieren	2015	2016	2017	2018	2019
Berekening drempelbedrag					
Begrotingsomvang per 1 januari	134.161.900	128.755.400	122.954.800	122.293.500	122.686.800
Bij ministeriële regeling vastgesteld %	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%	0,75%
maximaal buiten schatkist aanhouden	1.006.214	965.666	922.161	917.201	920.151

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe de gemeente het grondbeleid inzet om de bestuurlijke doelen te bereiken. De toelichting op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) stelt de volgende onderdelen verplicht:

- Visie op het grondbeleid in relatie tot de realisatie van de doelstellingen;
- Een aanduiding van de wijze waarop de gemeente het grondbeleid uitvoert;
- Een actuele prognose van de te verwachten resultaten van de totale grondexploitatie;
- Een onderbouwing van de geraamde winstneming;
- De beleidsuitgangspunten omtrent de reserves voor grondzaken in relatie tot de risico's.

Nota Grondbeleid

Het kaderstellend instrument voor de raad voor het grondbeleid is de Kadernota Grondbeleid die op 31 oktober 2013 werd vastgesteld. De insteek van de Kadernota Grondbeleid is om kansen te bieden waar dat mogelijk is en voorzichtigheid te nemen waar nodig. De mogelijkheden uit de Grondexploitatiewet (onderdeel van de Wro) worden optimaal benut, daarbij rekening houdend met maatwerk per plan. Uit oogpunt van een gezonde grondbedrijfsfunctie werken we daar waar het kan met een passief en faciliterend grondbeleid. Daar waar meer stimulering nodig is werken we actief en in samenwerking met ontwikkelende partijen. Aan de keuze van het te voeren grondbeleid ligt een financiële verkenning en risicoanalyse ten grondslag. Bij iedere stap binnen het planproces zijn de financiële risico's in beeld gebracht en zijn zo nodig risicomaatregelen genomen. Momenteel wordt uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma van deze Kadernota. Op 23 juni 2015 is de Beleidsnota Snippergroen vastgesteld. Ook zal eind 2015 de grondprijzenbrief worden geactualiseerd. De input zal worden gehanteerd voor onder meer de actualisatie van de actieve grondexploitaties (MPG2016).

Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG)

In lijn van de Kadernota Grondbeleid wordt jaarlijks een Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG) opgesteld. In het MPG zijn, op basis van geactualiseerde exploitatieberekeningen, de financiële consequenties van alle projectactiviteiten vertaald in een meerjarige staat van reserves en voorzieningen. Het MPG dient als toelichting op de jaarrekening en biedt een vooruitblik ten behoeve van de voorjaarsnota en begroting. Het geactualiseerde MPG wordt jaarlijks behandeld in dezelfde raadsvergadering als de jaarrekening en de voorjaarsnota. Het MPG2015 is op 09 juli 2015 door de raad vastgesteld.

In deze paragraaf grondbeleid wordt ingegaan op de verwachtingen voor 2016 en volgende jaren. Voor meer informatie wordt verwezen naar het MPG2015.

Ruimtelijk programma

In het MPG2015 wordt per grondexploitatie een meerjarig inzicht gegeven in het aantal te realiseren woningen en het aantal m² uit te geven bedrijfsground. Integraal gezien valt op dat een evenwichtige spreiding in tijd en locaties nog ontbreekt. Door middel van een woonvisie en een bedrijfsterreinstrategie, zal hier in 2016 meer sturing aan gegeven kunnen worden.

Paragraaf Grondbeleid

Trends en verwachtingen

Wonen

Na enkele jaren van crisis trekt de woningmarkt nu weer sterk aan. In 2015 worden landelijk naar verwachting 40.000 nieuwe woningen opgeleverd. Dit aantal stijgt naar 47.000 in 2016 en 53.000 in 2017. De verwachte stijgende trend in de woningbouw komt onder andere tot stand door een toename van de orderportefeuilles bij bouwbedrijven en een groeiend aantal bouwvergunningen. Het herstel wordt gedragen door commerciële bouwers.

Woningcorporaties moeten zich vanaf 1 juli 2015 aan de nieuwe Woningwet 2015 houden. Het gevolg is dat corporaties in principe geen commerciële bouwactiviteiten mogen ondernemen. Door financiële krapte en grote beleidsonzekerheid is de afgelopen jaren het aantal aangevraagde vergunningen fors gedaald.

Het algemene beeld voor woningbouw is dat er een sterk herstel lijkt te zijn ingetreden op de Nederlandse woningmarkt. Daarbij is sprake van grote regionale verschillen. De grote steden hebben duidelijk meer aantrekkingskracht. In veel (plattelands-)gebieden in Nederland is de woningmarkt nog kwetsbaar en is het herstel nog niet direct zichtbaar in de woningproductie. In de eerste helft van 2015 zien wij voor de gemeente Goeree-Overflakkee een lichte positieve ontwikkeling van de woningmarkt. Ook voor 2016 verwachten we dat de belangstelling voor woningbouwkavels verder aantrekt. In de woningprognoses van de actieve grondexploitaties is hiermee rekening gehouden.

Bedrijven

De economie van Nederland trekt weer aan. Het CPB verwacht 2015 een groei van 1,5%. De landelijke groei zit vooral in de bouwnijverheid. Kleinere bedrijven (MKB) hebben het, mede vanwege de terughoudendheid van kredietverlening door de banken, zwaarder.

Voor Goeree-Overflakkee verwachten wij dat de bedrijven in 2016 nog niet investeringsbereid zullen zijn, of wellicht wel willen uitbreiden maar daar financieel nog niet de mogelijkheden toe hebben. In het MPG2015 hebben we daarom vastgehouden aan de voorzichtige fasering. Daarnaast vraagt de provincie ons het aanbod aan bedrijventerreinen af te stemmen op de vraag. Hierover zal in 2015 in het kader van de bedrijventerreinstrategie worden besloten.

Vpb plicht gemeentelijke grondbedrijven

In mei 2015 is de Wet modernisering Vpb-plicht overheidsondernemingen aangenomen. Dat betekent dat overheidsondernemingen, waaronder de gemeenten, per 1 januari 2016 belastingplichtig zijn voor de vennootschapsbelasting. De Europese Commissie vindt dat de huidige wet op de vennootschapsbelasting leidt tot concurrentievervalsing en verboden staatssteun. Belangrijke doelstelling van de wet is dan ook het realiseren van een fiscaal gelijk speelveld tussen overheids- en private ondernemingen. Mogelijk heeft de wet gevolgen voor de gemeentelijke grondbedrijven. Om de gevolgen in een vroeg stadium in beeld te kunnen brengen is begin juli door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en Vereniging van grondbebedrijven (Vpb) het consultatiedocument "Contouren Vennootschapsbelasting Gemeentelijk Grondbedrijf" gepubliceerd. Tevens wordt overleg gevoerd met de belastingdienst en verkend op welke manier de wet zo efficiënt mogelijk door de gemeentelijke grondbedrijven kan worden geïmplementeerd. Het streven is om de administratieve lasten zo beperkt mogelijk te houden. De voorgenoemde partijen zijn voornemens om op uiterlijk 1 november 2015 een gezamenlijke handreiking te publiceren gericht op het gemeentelijk grondbedrijf. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd en de exacte gevolgen voor de gemeentelijke grondbedrijven worden in beeld gebracht.

Paragraaf Grondbeleid

Voornemen tot herziening BBV-verslaggevingsregels rondom grondexploitaties

Door onder andere de ontwikkelingen rondom de invoering van de Vpb-plicht en de forse afboekingen van gemeenten op grondposities in de afgelopen jaren, heeft de Commissie BBV de afbakening, definiëring en verslaggevingsregels rondom de grondexploitatie kritisch onder de loep genomen. De commissie BBV heeft een aantal voorstellen uitgewerkt die leiden tot wijzigingen in het BBV en de uitwerking hiervan.

Hieronder de belangrijkste voorgenomen wijzigingen die vanaf 1 januari 2016 moeten gaan gelden.

- *10-jaarstermijn BIE (bouwgrond in exploitatie)*

Richttermijn van 10 jaar voor de maximale duur van grondexploitaties. Hier kan alleen goed gemotiveerd (geautoriseerd door de raad en verantwoord in de jaarstukken) van worden afgeweken.

- *Rentetoerekening en disconteringsvoet*

De rente die wordt toegerekend aan grondexploitaties moet worden gebaseerd op de werkelijke rente over het vreemd vermogen. Doelstelling is te komen tot meer vergelijkbaarheid tussen gemeenten en anderzijds zoveel mogelijk aan te sluiten bij de fiscale ontwikkelingen. Dit percentage wordt berekend over het gewogen gemiddelde rentepercentage van de lening portefeuille met toepassing van een correctie VV/EV. Bovenbeschreven maatregel kan gevolgen hebben voor de begroting 2016. Aangezien het nog een voornemen betreft, zal de uitwerking niet verwerkt worden in de begroting 2016 maar verwerkt worden in een bestuursrapportage 2016.

- *Strategische gronden/ NIEGG's*

Mede in het kader van de Vpb-plicht wordt de behoefte aan een duidelijke afgrenzing tussen gronden die wel en niet in exploitatie zijn steeds prominenter. De ervaring van de afgelopen jaren heeft geleerd dat de definitie zoals omschreven in het huidige BBV onvoldoende handvatten biedt en gronden soms in een te vroeg stadium reeds als NIEGG worden behandeld. Een tussencategorie, zoals de NIEGG eigenlijk is, is niet meer wenselijk. Het voornemen is dan ook om de categorie NIEGG niet langer in stand te houden en de gronden te presenteren onder Materiele Vaste Activa (MVA) door middel van een nieuwe subcategorie "Strategische gronden". Zolang er nog geen exploitatieplan/- begroting is vastgesteld, zullen strategisch aangekochte gronden onder deze categorie gaan vallen.

Door de raad zal uiterlijk 31 december 2015 besluitvorming plaats moeten vinden of de gronden die nu als NIEGG geormerkt zijn in aanmerking komen voor ontwikkeling. De keuze moet gemaakt worden of de gronden in een (actief) grondexploitatieplan overgaan of omgezet worden naar de Algemene Dienst onder subcategorie "Strategische gronden". Besluitvorming vindt plaats in de nog op te stellen Najaarsrapportage MPG2015 die gelijktijdig met de eindejaarsnota 2015 aan uw raad wordt aangeboden.

Paragraaf Grondbeleid

Grondexploitaties

De gemeente heeft vijf actieve grondexploitaties en twee PPS-projecten.

Alle grondexploitaties bevinden zich in de realisatiefase. Behalve het project Westplaat betreft het projecten met een voordelig exploitatieresultaat. De looptijd van de meeste grondexploitaties is, gelet op de conjuncturele ontwikkelingen, in de tijd vooruit geschoven. Het negatieve eindresultaten Westplaat is afgedekt. Besluitvorming vond hierover plaats in het kader van het MPG2015 en de Voorjaarsnota2015. De overige activiteiten betreffen zogenaamde “verbonden partijen” (PPS-constructies) waarvoor de gemeente aandelen kapitaal gestort heeft.

De grondexploitaties Bedrijventerrein Watertoren Dirksland en CPO Molenplein zijn bij de vaststelling van het MPG2015 afgesloten.

De kavelverkoop voor deelplan Derde Ring/Westplaat (project Dok187) loopt voorspoedig. De eerste fase van de Derde Ring zal eind november voltooid worden en de verkoop van de tweede fase zal worden opgepakt. Het herverkavelingsplan Deelplan Oost 2 (project Hart van West), bestaand uit rijtjes woningen en 2-onder-1-kap woningen, is verkocht en zal begin 2016 worden voltooid. Daarnaast zal Deelplan Oost 6 tot ontwikkeling komen. De gemeente zal 17 vrije kavels op de markt brengen. Daarnaast zal een deel door een ontwikkelaar ter hand worden genomen.

Kerngegevens grondexploitaties	Boekwaarde		Verwacht planeconomisch resultaat		
	per 1-1-2015	V/N	eind- datum	eindwaarde	V/N
1. Projecten in initiatief					
<u>Actief grondbeleid</u>					
-	€ -	-		€ -	-
<u>Facilitair grondbeleid</u>					
-	€ -	-		€ -	-
-	€ -	-		€ -	-
2. Projecten in planfase					
<u>Actief grondbeleid</u>					
<u>Facilitair grondbeleid</u>					
-	€ -	-		€ -	-
3. Projecten in realisatie					
<u>Actief grondbeleid</u>					
- BT Watertoren Dirksland	€ -340.481	N	2015	€ -340.481	N
- BT Oostplaat III	€ -235.743	N	2023	€ 3.756.007	V
- Welgelegen III	€ 126.123	V	2019	€ 2.210.139	V
- Westplaat	€ -3.017.110	N	2022	€ -203.755	N
- CPO Molenplein	€ 389.086	V	2015	€ 389.086	V
- BT Korteweg	€ -311.541	N	2019	€ 913.024	V
- Zuidelijke Randweg	€ -428.839	N	2023	€ 314.702	V
-	€ -	-		€ -	-
<u>Overige activiteiten</u>					
- Suijssenwaarde	€ -913.215	N	2020	€ -	-
- Bedrijvenpark Oostflakkee	€ -838.750	N	2024	€ -	-
-	€ -	-		€ -	-
	€ -5.570.470	N		€ 7.038.722	

Paragraaf Grondbeleid

Risico's op grondexploitaties

In het MPG2015 zijn voor alle grondexploitaties de positieve en negatieve risico's berekend op basis van scenario's. Bij deze scenario's is per project ook rekening gehouden met het conjunctureel risico (het effect van landelijke tendensen). De gemeente dient, conform de geldende regelgeving, voldoende middelen gereserveerd te hebben om de voorziene negatieve risico's adequaat te dekken.

In het MPG2015 is net als in het MPG2014 geoordeeld of het gesignaleerde projectrisico al dan niet als onvermijdelijk moet worden aangemerkt. Indien een risico onvermijdelijk wordt geacht, is daarvoor een verliesvoorziening getroffen.

samenvatting projectrisico's	Gewogen effect	
	Negatief	Positief
Projecten in initiatief		
Projecten in planfase		
Projecten in realisatie	-2.441.675	
Projecten in PPS-constructie	-772.386	
TOTAAL	-3.214.061	1.201.316
te treffen verliesvoorziening	2.092.468	
projectrisico t.l.v. risicoreserve	-1.121.593	

Voor de PPS-projecten Suijssenwaerde en Bedrijvenpark Oostflakkee (BPO) wordt geconstateerd dat de ontwikkeling van beide projecten achter blijft bij de verwachtingen. Door de terugloop in afname van bedrijfsgrond (BPO) en de zeer geringe belangstelling voor afname van recreatiewoningen en appartementen (Suijssenwaerde) is de financiële positie van beide projecten zwak. Voor BPO is in 2015 een extra verliesvoorziening getroffen waarmee het projectrisico naar actueel inzicht beheersbaar is gemaakt. De getroffen verliesvoorziening voor Suijssenwaerde wordt voldoende geacht. In ieder geval is een financiële herstructurering nodig. De gemeente zal haar positie op het beleidsmatige en financiële terrein, maar ook als aandeelhouder moeten bepalen. Welke weerslag dit heeft op de begroting 2016 is op het moment van dit schrijven niet bekend.

In de Najaarsrapportage MPG2015 (als onderlegger voor de eindejaarsnota) zal een halfjaarlijkse update gegeven worden van de risico's op de grondexploitaties. Op die manier worden de risico's zo goed mogelijk beheerst.

Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG)

De Niet In Exploitatie Genomen Gronden (NIEGG) zijn die percelen gemeentegrond waarop een reëel en stellig voornemen bestaat dat deze grond in de nabije toekomst zal worden bebouwd. Deze verwachting moet zijn gebaseerd op een raadsbesluit, waarin inhoud wordt gegeven aan ambitie en planperiode. In lijn van de "stellige uitspraken" uit de Notitie Grondexploitatie van de Commissie BBV van februari 2012 zijn de als NIEGG benoemde gronden beoordeeld. Daarbij is getoetst of de boekwaarde niet hoger is dan de verwachte marktwaarde. De toets van de NIEGG aan de BBV wordt eens per jaar uitgevoerd in het kader van de jaarrekening/voorjaarsnota en het MPG. Zoals eerder beschreven is het voornemen de regels omtrent de beoordeling van de NIEGG gronden te wijzigen.

Voor 2015 hebben de resultaten op de NIEGG's geen aanleiding gegeven tot besluitvorming door de raad.

Paragraaf Grondbeleid**Vastgoedportefeuille**

Naast de Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG's) beschikt de gemeente ook over kavels grond die onder de post voorraad grond op de balans staan. In 2014 is geïnventariseerd of er binnen deze vastgoedportefeuille gronden staan die op de NIEGG-lijst (en dus in de portefeuille grondbedrijf) thuis horen. Het gaat om een beperkt aantal kavels die individueel in de markt gezet kunnen worden en die niet aangemerkt hoeven te worden als NIEGG. In 2016 zal hier verder vervolg aan gegeven worden.

Private projecten (anterieure exploitatieovereenkomsten)

Onderdeel van de portefeuille grondbedrijfsfunctie zijn ook de private ruimtelijke projecten waarvoor anterieure exploitatieovereenkomsten zijn gesloten. In totaal heeft de gemeente per 1-1-2015 ruim 60 exploitatieovereenkomsten afgesloten. In beginsel wordt het risico op dergelijke private projecten bij de exploitant gelegd. In 2014 met een doorloop naar 2015 is een audit uitgevoerd op de exploitatieovereenkomsten om het risico voor de gemeente concreter te kunnen bepalen. De resultaten van de audit zijn meegenomen in het MPG2015.

Portefeuille Grondbedrijfsfunctie 2015

De portefeuille Grondbedrijfsfunctie voor 2015 is als volgt samengesteld:

Portefeuille Grondbedrijfsfunctie 2015 na mutatie en dotatie JR2014	In € positief
Algemene reserve grondexploitatie	€ 351.526
Risicoreserve grondexploitatie	€ 1.721.336
Getroffen verliesvoorzieningen	€ 5.557.209
Totaal	€ 7.630.071

Het voor het jaar 2015 geprognosticeerd projectrisico kan worden gedekt uit de risicoreserve grondexploitatie. Voor de periode 2016-2019 zal jaarlijks het projectrisico opnieuw worden beoordeeld.

In de Kadernota Grondbeleid is bepaald dat de ratio weerstandvermogen grondbedrijf een bandbreedte heeft tussen 1.0 en 1.4 met een streefwaarde van 1.2. In het kader van de MPG 2015 is besloten door een kleine dotatie van € 500.000 te streven naar een weerstandratio van 1.2.

In het kader van het opstellen van de Najaarsrapportage MPG2015 zijn de risico's daar waar nodig opnieuw berekend. Na berekening is gebleken dat de ratio weerstandvermogen binnen de bandbreedte blijft (1.37). Er is geen aanleiding de reserves bij te stellen. Meer informatie volgt in de Najaarsrapportage MPG2015.

Paragraaf Grondbeleid

Meerjarig verloop Reserves en Voorzieningen 2015-2019

Verloop reserves & voorzieningen Grondbedrijfsfunctie	2015		2016		2017		2018		2019	
	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-1	mutaties	beginstand per 1-2	mutaties
1 Algemene reserve grondbedrijfsfunctie (ARG)	€ 351.526	€ 22.500	€ 374.026	€ 22.500	€ 396.526		€ 396.526		€ 396.526	
2 Risicoreserve grondbedrijfsfunctie	€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336	
3 Afsluiting grondexploitaties (naar ARG)										
4 Verliesvoorziening negatieve plannen	€ 5.557.209	€ -36.884	€ 5.179.844	€ -36.884	€ 5.142.960	€ -34.773	€ 5.108.187		€ 5.108.187	
5 Dotatie uit Algemene Dienst (naar Risicoreserve)										
6 Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie	€ 7.630.071		€ 7.275.206		€ 7.260.822		€ 7.226.049		€ 7.226.049	
7 Benodigde risicoreserve grondbedrijfsfunctie	€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336		€ 1.721.336	
8 Verwacht negatief resultaat (voorziening)	€ 5.557.209	€ -36.884	€ 5.179.844	€ -36.884	€ 5.142.960	€ -34.773	€ 5.108.187		€ 5.108.187	
9 Noodzakelijke dekking (reserve plus voorziening)	€ 7.278.545		€ 6.901.180		€ 6.864.296		€ 6.829.523		€ 6.829.523	
10 ratio weerstandvermogen	1,20									

Toelichting

- De Algemene reserve grondbedrijfsfunctie is bedoeld voor onvoorziene tegenvallers binnen de grondbedrijfsportefeuille. De mutatie is een uitname. Beginstand ARG 1-1-2015 is de resultante van mutatie naar Risicoreserve (2) plus toevoeging vanuit afsluiting grondexploitaties (3).
- De Risicoreserve grondbedrijfsfunctie is bedoeld om de onder (7) berekende risico's op te kunnen vangen. De mutatie komt uit de ARG.
- De afsluiting van een grondexploitatie staat op einddatum grondexploitatie maar wordt in voorafgaande jaarrekening verwerkt. Het positief resultaat wordt toegevoegd aan de ARG.
- Dit zijn de reeds getroffen voorzieningen die staan tegenover een negatief resultaat van een grondexploitatie op einddatum plus de projectrisico's de beheersbaar moeten worden gemaakt.
- Een dotatie uit de algemene middelen is vereist indien de ratio weerstandvermogen kleiner is dan 1.0. De dotatie is gebruikt om de Risicoreserve (2) aan te vullen.
- De beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie is de optelling van de ARG, de Risicoreserve plus de genomen verliesvoorziening.
- De benodigde risicoreserve grondbedrijfsfunctie wordt jaarlijks in het MPG opnieuw doorgerekend en bestaat uit projectrisico plus rente op NIEGG gedurende 5 jaar. De berekende risico's moeten worden afgedekt door de Risicoreserve Grondbedrijf (2).
- Dit is het verwacht negatief resultaat van de grondexploitaties op einddatum waar een verliesvoorziening (4) tegenover staat. In het MPG2015 zijn de verwachte resultaten minder negatief dan voorgaand jaar. De mutaties vanaf 2015 betreffen een terugloop van de rentevoorziening NIEGG.
- Dit biedt inzicht in het bedrag dat in ieder geval gedekt moet worden uit de Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie (5).
- De ratio weerstandvermogen ligt tussen 1.0 en 1.4 met als streefwaarde 1.2. De ratio wordt berekend door de dekking te delen door de risico's (excl. voorzieningen).

Paragraaf Lokale heffingen

Inleiding

De paragraaf “Lokale heffingen” is voorgeschreven in artikel 10 van het “Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten” (BBV). Ingevolge deze bepaling dient de paragraaf ten minste te bevatten:

- a. Geraamde inkomsten;
- b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. Overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen;
- d. Aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. Beschrijving van het kwijtscheldingsbeleid.

De heffingen kunnen worden verdeeld in twee categorieën, te weten:

- **Belastingen:** heffingen die door de overheid dwangmatig worden opgelegd, zonder dat daar voor de belastingbetaler een individuele aanwijsbare prestatie tegenover staat. Belastingplichtigen hebben feitelijk geen keuzemogelijkheid.
- **Rechten:** betalingen aan de overheid voor een door de overheid individueel geleverde specifieke overheidsprestatie. Vaak is de betaling slechts een deel van de werkelijke kosten. Rechten zijn gebaseerd op het profijtbeginsel (iemand die meer van de overheid profiteert, betaalt een hogere bijdrage). Belanghebbenden hebben min of meer de mogelijkheid om te kiezen of zij al dan niet gebruik maken van een door de gemeente verstrekte of verleende dienst.

Algemeen

De gemeente Goeree-Overflakkee kent de volgende heffingen:

- Onroerende-zaakbelastingen (OZB);
- Reinigingsheffingen;
- Rioolheffingen;
- Hondenbelasting;
- Toeristenbelasting (land en water);
- Forensenbelasting;
- Bedrijveninvesteringszone (BIZ).

De heffing en invordering van de hiervoor genoemde gemeentelijke belastingen is vanaf 1 januari 2013 ondergebracht bij Samenwerking Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW) te Klaaswaal. De bovengenoemde eerste vier heffingen worden per belastingplichtige zoveel mogelijk verenigd op een aanslagbiljet. De dagtekening van de eerste aanslagrun (kohier) is eind februari 2016. De overige belastingen worden opgelegd via aparte kohieren later in het jaar.

Naast de hierboven genoemde heffingen worden ook nog leges en andere rechten geheven. Deze zijn gekoppeld aan de door de gemeente geleverde producten of diensten, zoals de afgifte van een paspoort, rijbewijs of omgevingsvergunning. Dit betreffen de hierna genoemde rechten:

- Leges;
- Lijkbezorgingsrechten;
- Marktgelden;
- Scheepvaartrechten (haven-, kade- en liggelden).

Paragraaf Lokale heffingen

Tarievenbeleid

In het coalitieakkoord staat dat belastingen maximaal trendmatig (inflatie) mogen worden verhoogd. In de kadernota staat vermeld dat voor belastingen wordt uitgegaan van een jaarlijkse trendmatige stijging van 1,5%. Dit percentage is, met uitzondering van de toeristenbelasting voornamelijk doorgetrokken in de ramingen. Bij doorberekening van kosten bij de rechten/heffingen is een hoge mate van kostendekking het streven. Voor de toeristenbelasting geldt een extra verhoging in verband met de uitvoering van het vastgestelde bezuinigingsplan 2014-2017.

Toelichting belastingen

➤ *Onroerende-zaakbelastingen (OZB)*

De belangrijkste eigen inkomstenbron van de gemeente wordt gevormd door de OZB. Deze belasting wordt geheven van de eigenaren van woningen en van de eigenaren en de gebruikers van niet-woningen. De opbrengst van de OZB dient als algemeen dekkingsmiddel.

De grondslag voor de heffing is de WOZ-waarde. De tarieven van de OZB zijn mede afhankelijk van de op grond van de WOZ getaxeerde waarden. De WOZ-waarden voor 2016 hebben de waardepeildatum 1 januari 2015.

Het SVHW heeft prognoses over de waardeontwikkeling opgesteld. Uit de door het SVHW uitgevoerde marktanalyse komt naar voren dat in onze gemeente de waarde voor woningen ten opzichte van vorig jaar (1 januari 2014) is gestegen met gemiddeld 1%. De waarde van niet-woningen is over dezelfde periode gedaald met gemiddeld 1,1%. Rekening houdend met deze gegevens, maar ook met de eventuele areaaluitbreiding (met name bij de woningen) vindt er een onderlinge verschuiving plaats op de tarieven om aan een gelijke opbrengst te komen. Daarnaast blijft het nog steeds een punt van aandacht dat er bij de niet-woningen (bedrijven, winkels, etc.) nog steeds sprake is van leegstand. Overigens is tijdens een informerende bijeenkomst in september 2015 onderbouwd aangegeven dat ondanks de veel negatieve berichten de leegstand in bijvoorbeeld de kern Middelharnis wel meevalt (bron: Eilanden-Nieuws 8-9-2015).

Voor de OZB worden verschillende tarieven gehanteerd voor woningen en niet-woningen. Door gebruik te maken van de mogelijkheid tot tariefdifferentiatie is getracht de lastendruk evenwichtiger te verdelen.

➤ *Hondenbelasting*

Hondenbelasting moet worden betaald wanneer men houder is of wordt van één of meerdere honden. In de wet staat dat hondenbelasting geen bestemmingsbelasting, maar een algemene belasting is. Gemeenten zijn daardoor vrij in de besteding van de opbrengsten.

➤ *Toeristenbelasting*

Toeristenbelasting wordt geheven voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente door personen die niet met een adres in de gemeente zijn ingeschreven. Deze belasting wordt in rekening gebracht bij degene die gelegenheid biedt tot verblijf.

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven. Wel is er jaarlijks een bedrag van € 210.000 in de begroting opgenomen als 'reserve toeristenbelasting'. Dit bedrag (tot stand gekomen uit de voormalige gemeente Goedereede en gecontinueerd bij de herindeling) komt ten goede aan de recreatiesector, waarbij de gemeente in overleg met de Veero de besteding van deze gelden bepalen.

Paragraaf Lokale heffingen

De heffingsmaatstaf van deze heffing is in 2015 in een onderzoek betrokken. Daarnaast geldt voor de toeristenbelasting een extra verhoging van € 250.000 in verband met de uitvoering van het vastgestelde bezuinigingsplan 2014-2017. De uitkomst (inclusief de extra opbrengst) zal leiden tot aanpassing van de verordening die naar verwachting in november/december 2015 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

➤ *Watertoeristenbelasting*

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Belastingplichtige is die persoon die tegen vergoeding verblijft (overnacht) in de gemeente zonder in het bevolkingsregister van de gemeente Goeree-Overflakkee te zijn opgenomen.

Op grond van de verordening is per persoon per overnachting een bedrag verschuldigd (de zogenoemde passanten). Bij vaste ligplaatshouders is een forfaitaire tariefstelling van toepassing. Deze belasting wordt in hoofdzaak geheven van de eigenaren van (jacht)havens.

➤ *Forensenbelasting*

De opbrengst van deze belasting dient als algemeen dekkingsmiddel. Tegenover de belastingopbrengsten staan geen specifieke uitgaven.

Deze belasting wordt geheven van personen die niet binnen de gemeente Goeree-Overflakkee wonen, maar wel voor 90 dagen of meer een woning in deze gemeente voor zichzelf of hun gezin ter beschikking houden.

De heffingsmaatstaf van deze heffing is in 2015 in een onderzoek betrokken. De uitkomst zal leiden tot aanpassing van de verordening die naar verwachting in november/december 2015 ter vaststelling aan de Raad worden aangeboden.

➤ *Bedrijven InvesteringsZone (BIZ)*

Tot 1 januari 2012 bestond de wettelijke mogelijkheid voor ondernemers en gemeenten om een nieuwe BIZ op te richten op basis van een experimentenwet. Inmiddels is het voorstel van wet houdende regels voor BIZ aangenomen. Daarmee is de experimentenwet omgezet in permanente wetgeving. Met de bijdrage BIZ worden ondernemers in een bepaalde zone binnen de gemeente voor ten hoogste vijf jaren verplicht gesteld een financiële bijdrage te leveren ter bekostiging van investeringen in de leefbaarheid, veiligheid, ruimtelijke kwaliteit of een nader publiek belang in de openbare ruimte. De investeringen zijn een aanvulling op (reguliere) diensten die door de gemeente worden uitgevoerd en ze moeten in het verlengde daarvan liggen. Oftewel de BIZ-bijdrage is een bestemmingsbelasting. De investeringen worden namens de ondernemers uitgevoerd door een stichting waarbij de gemeente slechts het innen en het uitkeren – als subsidie – van de BIZ-bijdrage uitvoert. De BIZ-bijdrage wordt geheven over de WOZ-waarde.

In Stellendam en Oude-Tonge is een BI-zone aangewezen en bekrachtigd door een verordening. De BI-zone in Stellendam is eind 2015 afgelopen en zal (indien de draagvlakmeting positief is) per 1 januari 2016 worden voortgezet door het instellen van een nieuwe BIZ-verordening. De BI-zone in Oude-Tonge loopt eind 2016 af. Ook wordt thans gewerkt c.q. nagedacht over het opzetten van een BI-zone voor het industrieterrein Oostplaat te Middelharnis.

Paragraaf Lokale heffingen

Toelichting rechten/heffingen

➤ *Afvalstoffenheffing*

De afvalstoffenheffing is ingesteld ter dekking van de kosten voor het ophalen van het huisvuil. De afvalstoffenheffing is bedoeld voor degene die gebruik maakt van een perceel waar huishoudelijke afvalstoffen kunnen ontstaan. Hoeveel huisvuil er wordt aangeboden is niet van invloed op de heffing. Het feit dat het perceel in de route van de reinigingsdienst is opgenomen, bepaalt de belastingplicht.

De afvalstoffenheffing is een bestemmingsheffing. Dit betekent dat de opbrengsten niet vrij besteedbaar zijn. De opbrengst van deze heffing dient als dekking van de uitgaven voor het verwijderen van huishoudelijke afvalstoffen.

Er zijn circa 20.000 huishoudens die belastingplichtig zijn voor de afvalstoffenheffing. Ongeveer 75% hiervan zijn huishoudens van 2 of meer personen. Het overige deel zijn alleenwonenden. In de tariefstelling wordt verschil gemaakt tussen eenpersoons- en meerpersoonshuishouden. Voor beide groepen geldt een vast bedrag.

Op basis van de kostenraming 2016 is een tarief berekend met als uitgangspunt het wettelijk toegestane dekkingpercentage van 100%. Wij streven ernaar de tarieven zodanig vast te stellen dat de geraamde opbrengst gelijk is aan de geraamde lasten. Om vast te houden aan het uitgangspunt in de kadernota om de tarieven aan te passen met 1,5% komen we op basis van de huidige begroting voor het jaar 2016 uit op 98% oplopend tot 100% vanaf 2018. In 2016 betekent dit voor een huishouden een verhoging van € 3,00 per jaar.

Opgemerkt dient te worden dat de eventuele financiële effecten van het afvalbeleidsplan nog niet bekend zijn en daarom niet meegenomen in de meerjarenraming, zoals opgenomen in de begroting 2016.

➤ *Rioolheffing*

De opbrengsten van deze heffing dient als dekking van de uitgaven voor het in stand houden van de riolering, het afvoeren van huishoudelijk en bedrijfsafvalwater, het afvoeren van hemelwater en treffen van maatregelen ter voorkomen of beperken van nadelige gevolgen van de grondwaterstand.

Het belastbaar feit van deze heffing is een perceel die direct of indirect is aangesloten op de gemeentelijke riolering. Belastingplichtig is de eigenaar van een perceel.

Het nieuwe VGRP is op 17 september 2015 door uw raad vastgesteld. Op basis van het nieuwe VGRP zijn nieuwe financiële kaders opgenomen in de begroting 2016 en is een tarief berekend met als uitgangspunt het wettelijk toegestane dekkingpercentage van 100%. Wij streven ernaar de tarieven zodanig vast te stellen dat de geraamde opbrengst gelijk is aan de geraamde lasten.

In de (kosten-) onderbouwing van de rioolheffing zijn de volgende componenten meegenomen:

- De reguliere kosten welke betrekking hebben op het beheer- en onderhoud van het rioolstelsel. Deze kosten bestaan onder andere uit: onderzoekskosten rioolstelsel, kleine onderhoud instandhouding rioolstelsel, dotatie aan de voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen, kapitaallasten investeringen en doorbelaste kosten (waaronder personeelskosten);

Paragraaf Lokale heffingen

- Extra comptabel worden de volgende kosten toegerekend:
 - Compensabele BTW berekent over de reguliere kosten (waarover BTW verschuldigd is), de oude kapitaallasten (investeringen) en de investeringen gedekt uit de voorziening groot onderhoud en vervangingsinvesteringen;
 - En overige, geheel of gedeeltelijk, toe te rekenen kosten van onder andere straatreiniging, kosten SVHW en baggeren.

Op basis van bovenstaande (kosten-)onderbouwing, de nieuw financiële kaders vanuit het vGRP 2015-2020 en de ontwikkeling van de heffingseenheden (raming SVHW) kan het tarief 2015 gehandhaafd blijven voor 2016.

Het dekkingspercentage voor het jaar 2016, berekent op basis van de huidige inzichten, komt uit op 99% en vanaf 2017 is sprake van 100% dekking. Voor 2014 was dit 84% en voor 2015 een dekking van 90%.

➤ Overzicht tarieven

Belastingsoort	Tarief 2015	Tarief 2016	opbrengst 2016	opbrengst 2017	opbrengst 2018	opbrengst 2019
OZB – eigen. n-w	0,11548%	0,11986%	€ 1.335.300	€ 1.355.300	€ 1.375.600	€ 1.396.200
OZB – gebr. n-w	0,08845%	0,08955%	€ 845.300	€ 858.000	€ 870.900	€ 884.000
OZB – eig. woning	0,11411%	0,11359%	€ 5.499.900	€ 5.582.400	€ 5.666.100	€ 5.751.100
Forensenbelasting	0,265% Max € 424,-	n.n.b*	€ 716.300	€ 727.000	€ 737.900	€ 749.000
Toeristenbelasting	€ 0,86	n.n.b*	€ 1.578.300	€ 1.602.000	€ 1.626.000	€ 1.650.400
Hondenbelasting	€ 68,20 (1 ^e) € 130,10(>1)	€ 69,20 (1 ^e) € 132,10(>1)	€ 278.200	€ 282.400	€ 286.600	€ 290.900
Afvalstoffenheffing	€ 170,- (1p) € 226,- (>1)	€ 173,- (1p) € 229,- (>1)	€ 4.241.900	€ 4.349.700	€ 4.368.900	€ 4.409.700
Rioolheffing (n-w)	0,1038%	0,1038%	€ 1.106.200	€ 1.106.200	€ 1.099.800	€ 1.093.500
Rioolheffing (w)	€ 219,25 € 146,-	€ 219,25 € 146,-	€ 5.169.900	€ 5.219.200	€ 5.209.100	€ 5.226.400

**De tarieven 2016 voor de forensenbelasting en toeristenbelasting zijn op het moment van dit schrijven (september 2015) nog niet bekend. Het onderzoek voor het eventueel instellen van een nieuwe heffingsmaatstaf is afgerond en zal leiden tot voorstellen en aanpassing van de betreffende verordeningen. Naar verwachting zullen de voorstellen in november/december 2015 aan de Raad worden aangeboden.*

Vergelijking woonlastendruk 2015 ten opzichte van omliggende gemeenten (bron Coelo 2015):

Woonlasten voor	Goeree-Overflakkee	Schouwen-Duiveland	Veere	Westvoorne
Eenpersoonhuishoudens	€ 631,00	€ 770,00	€ 569,00	€ 785,00
Meerpersoonhuishoudens	€ 687,00	€ 827,00	€ 619,00	€ 876,00

➤ Kwijtscheldingsbeleid gemeente

Op grond van de Invorderingswet 1990 kunnen gemeenten kwijtschelding verlenen voor gemeentelijke heffingen, zij kunnen zelf beslissen voor welke heffingen kwijtschelding mogelijk is.

Er is een verordening kwijtschelding gemeentelijke belasting vastgesteld. Hierin wordt bepaald dat kwijtschelding voor de volgende belastingen kan worden verleend: OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing en hondenbelasting (eerste hond).

Paragraaf Lokale heffingen

De gemeente geeft toepassing aan de maximale mogelijkheden, zijnde 100%. Ook natuurlijke personen met een bedrijf of zelfstandig beroep komen onder bepaalde voorwaarden voor kwijtschelding in aanmerking.

Het toetsen van de verzoeken tot kwijtschelding is ondergebracht bij het SVHW te Klaaswaal. Het SVHW hanteert een methode van geautomatiseerde verlenen van kwijtschelding aan inwoners die in het vorige jaar ook kwijtschelding hebben gekregen en die voldoen aan de wettelijke normen voor kwijtschelding. Dit blijkt via de gecreëerde mogelijkheid van bestandsvergelijking, via het daarvoor in leven geroepen Inlichtingenbureau, van de gegevens uit de bestanden van de Rijksbelastingdienst, het Uitvoeringinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV), de Rijksdienst voor het wegverkeer (RDW) enerzijds en de gegevens van SVHW anderzijds.

Uiteraard kunnen belastingplichtigen ook nog steeds zelf een verzoek om kwijtschelding indienen bij het SVHW.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Dit onderdeel gaat met name in op de onderhoudstoestand en de kosten van wegen, riolering, gebouwen, infrastructurele kunstwerken en dergelijke. Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële positie.

In de openbare ruimte vindt een groot aantal activiteiten plaats, zoals wonen, werken en recreëren. Daarvoor zijn veel kapitaalgoederen nodig met betrekking tot wegen, rioleringen, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud er van is bepalend voor het aanzien van onze gemeente en uiteraard voor de benodigde structurele, jaarlijkse lasten.

In 2013 is gestart met het opstellen van nieuwe beheer- en onderhoudsplannen voor de gemeente Goeree-Overflakkee. De basis daarvan vormden de beheer- en onderhoudsplannen van de vier voormalige gemeenten aangevuld met nieuwe inspecties, harmonisatie van de aanpak en uitwerking en berekeningen voor de te beheren onderdelen van de nieuwe gemeente. In afzonderlijke beleidsplannen is en zal het kwaliteitsniveau en het daarbij behorende kostenniveau worden opgenomen en afgezet tegen de in de begroting opgenomen beschikbare middelen. In de nog te actualiseren beleidsnota reserves en voorzieningen zal nader worden ingegaan op het vormen van voorzieningen en bestemmingsreserves om onder meer kosten voor (groot) onderhoud en investeringen meerjarig te kunnen dekken. Als alle beleidsplannen van het gewenste kwaliteitsniveau en de beschikbare middelen zijn vastgesteld, ontstaat inzicht in het onderhoudsniveau in relatie tot de benodigde middelen.

Bij de beheerplannen is het van belang dat voor het plannen van het benodigde onderhoud (werkzaamheden en kosten) met betrekking tot het in stand houden van de kwaliteit van de openbare ruimte gebruik wordt gemaakt van een uniform vastgoed registratiepakket, waarin digitaal wordt vastgelegd wat en in welke hoeveelheden wij moeten beheren. In combinatie met een nog op te stellen beeldkwaliteitsplan vormt dat de basis voor het beheer in onze gemeente. Aan de hand van de gewenste beeldkwaliteit kan dan worden aangegeven welk onderhoudsniveau en welke prijs daar tegen overstaan.

Onderhoudsvoorzieningen worden gevormd om de onderhoudslasten van een kapitaalgoed te egaliseren over de gebruiksduur van het kapitaalgoed. In haar 'Notitie verkrijging/vervaardiging en onderhoud van kapitaalgoederen' schrijft de Commissie BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) voor dat een onderhoudsvoorziening alleen mag worden gevormd indien een adequaat beheerplan voorhanden is. Zodoende mogen kosten van (groot) onderhoud alleen dan ten laste van een gevormde voorziening worden gebracht, indien er een recent beheerplan van het desbetreffende kapitaalgoed aanwezig is. Indien het hieraan ontbreekt, kunnen de kosten van groot onderhoud wel door een daartoe gevormde reserve worden gedekt.

Wegen

Het beleid met betrekking tot het beheer en onderhoud van wegen is gebaseerd op het Wegenbeheerplan 2013. Hierin is voor de ca. 2.500.000 m² verharding voor de komende jaren een beeld geschetst over de financiële impact van het onderhoud en is het programma voor de komende jaren omschreven.

Kerncijfers Wegen	
> Elementenverharding (inclusief halfverharding)	1.574.530 m ²
> Asfaltverharding	946.773 m ²

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen wegen:	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 827.300
Voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 126.400
Totaal	€ 953.700

Tevens is in de begroting een budget van € 200.000,- opgenomen voor het uitvoeren van reconstructies.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Havens

Voor de voormalige gemeente Middelharnis is een Havennota ontwikkeld waarin bouwstenen zijn gegeven voor het realiseren van doelstellingen van het streefbeeld Middelharnis Noord. Vervolgacties zijn voor zover mogelijk opgenomen in de begroting. Aandachtspunt is het benutten van kansen voor ondernemers, recreatieve organisaties en de gemeentelijke jachthaven om van Middelharnis een nog aantrekkelijker watersportgemeente te maken. Als ook de toegangspoort vanaf het water voor een bezoek aan Goeree-Overflakkee. De havenwerken kunnen die toekomst aan. Naast de haven en het havenkanaal van Middelharnis zijn er gemeentelijke havens en havenkanalen te Ouddorp, Stellendam, Herkingen, Stad a/h Haringvliet, Den Bommel, Oude Tonge en Ooltgensplaat. Een deel van die havens is verhuurd aan watersportverenigingen.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen havens:	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 37.000
Storting voorzieningen	€ 22.000
Kapitaallasten	€ 98.600
Totaal	€ 157.600

Openbare Verlichting

Beleidskader

In 2015 is de beleidsnota "Samen op weg naar een duurzame openbare verlichting! Beleidsplan 2015-2024" opgesteld. Deze nota wordt in het najaar 2015 aan de raad voor besluitvorming aangeboden. Het beleidsplan 2015-2024 is een nadere uitwerking van de "startnotitie beleidsplan en beheerplan openbare verlichting 2015-2024".

Het beleidsplan heeft betrekking op het onderhoud en de instandhouding van de openbare verlichting in de gemeente. De nota beschrijft het kosteneffectief onderhouden en renoveren van ons areaal lichtmasten, waarbij duurzaamheid een basisgedachte is. Duurzame materialen en energiezuinige armaturen en langere levensduren zorgen voor een investering in de toekomst. Hierbij worden de duurzaamheidsdoelen van de gemeente, maar ook landelijke energiedoelstellingen haalbaar gemaakt.

Beheerplan

In de startnotitie "beleidsplan en beheerplan openbare verlichting 2015-2024" is aangegeven welke maatregelen noodzakelijk én mogelijk zijn om de openbare verlichting veilig, verantwoord en duurzaam te beheren en tegen welke kosten. De relevante kaders die onder meer het gevolg zijn van de keuze voor het scenario "Duurzaam" zijn in het beleidsplan beschreven. De operationele invulling die het gevolg zijn van deze keuze worden in dit beheerplan Openbare Verlichting 2015-2018 beschreven. Het beheerplan zal na de vaststelling van het beleidsplan in de gemeenteraad ter vaststelling aan ons college worden aangeboden.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen openbare verlichting	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 119.300
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 124.600
Totaal	€ 243.900

Naast het reguliere budget voor onderhoud van de openbare verlichting is er jaarlijks een budget van € 315.000,- voor renovatieprojecten.

Groenvoorziening

In 2014 zijn alle groenelementen opgenomen in beheerpakket groen. Dit vormt mede de basis voor het op te stellen groen kwaliteitsplan in 2015, af te ronden in 2016. Dit groen kwaliteitsplan wordt opgebouwd uit de

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

structuur van het groen, het beheren van het groen en verbetering- en uitbreidingsvoorstellen op dit gebied. Tevens worden keuzes gemaakt te aanzien van te hanteren kwaliteitsniveaus in relatie tot de kosten.

Het beheerplan, welke volgt uit het beleidsplan, beschrijft de richtlijnen voor het onderhoud. Het groenbeheerplan gaat uit van het doelmatig beheren van de voorziening met daarbij het creëren van mogelijkheden voor het accentueren van bepaalde delen van deze voorzieningen. Een en ander dient afgestemd te worden in samenhang van de beschikbare financiële middelen.

In de gemeente dient er ruimte te zijn voor groenvoorzieningen en dit groen wordt onderhouden. Onderhoud van de groenvoorzieningen wordt in 2016 planmatig uitgevoerd.

Kerncijfers Groen		
> Aantal bomen	18.061	stuks
> Bosplantsoen	6.022	are
> Sierplantsoen	3.293	are
> Grassen	15.045	are
> Hagen	149	are

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen groenvoorziening	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 155.200
Storting voorzieningen	
Kapitaallasten	€ 84.500
Totaal	€ 239.700

Begraafplaatsen

Het beheerplan voor begraafplaatsen wordt in combinatie met het opstellen van groenkwaliteitsplan bepaald. Een en ander is nader toegelicht onder de paragraaf 'groenvoorziening'. Bij het opstellen van het beheerplan zal kritisch gekeken worden naar het onderhoudsniveau, waarbij het huidige intensieve beheer als aandachtspunt geldt. Verder moet de aanpak daar waar nodig worden geharmoniseerd en plaatsgebonden kenmerken en gebruiken als toetsingskader worden vastgelegd.

Onderhoud van de begraafplaatsen zal in 2016 planmatig en vooralsnog ongewijzigd worden uitgevoerd.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen begraafplaatsen	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 90.400
Storting voorzieningen	€ 59.400
Kapitaallasten	€ 247.500
Totaal	€ 397.300

Speelplaatsen

De speeltoestellen worden periodiek getoetst of ze voldoen aan de wettelijke vereisten van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen. De inspecties zijn vastgelegd in een logboek. Bij gebleken gebreken worden reparaties uitgevoerd of het toestel wordt vervangen dan wel verwijderd.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen speelvoorzieningen	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 45.400
Storting voorzieningen	€ 6.300
Kapitaallasten	€ 41.500
Totaal	€ 93.200

Waterplan

Het waterplan is in het verleden door de 4 gemeenten opgesteld en door de raden vastgesteld. In het plan wordt ingegaan op de knelpunten en risico's in het watersysteem. Het eilandelijk waterplan wordt gezien als paraplu waaraan diverse soorten aan water gerelateerd beleid opgehangen kunnen worden. Voorbeelden van beleidsplannen die gerelateerd zijn aan het 'waterplan', zijn het baggerplan, Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan, eilandelijk Grondwaterplan en Toekomstig Basis Rioleringsplan. In het kader van de noodzakelijke bezuinigingen zijn de diverse in het waterplan opgenomen maatregelen tegen het licht gehouden en zijn die zaken die niet wettelijk verplicht zijn, deels geschrapt. Met het waterschap wordt nauw samengewerkt om te komen tot een integrale aanpak van alle aspecten die te maken hebben met riolering en water.

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen waterwerken	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 121.700
Storting voorzieningen	€ -
Kapitaallasten	€ 7.500
Totaal	€ 129.200

Riolering

Beleidskader

Het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (VGRP) is de weerslag van de wettelijke verplichting, dat de gemeente over een rioleringsnota moet beschikken.

In het VGRP geeft de gemeente aan hoe ze denkt invulling te geven aan de zorgplicht die ze heeft voor:

1. een doelmatige inzameling en transport van afvalwater dat vrijkomt bij de binnen het grondgebied van de gemeente gelegen percelen;
2. de doelmatige inzameling en verwerking van afvloeiend hemelwater;
3. het in openbaar gemeentelijk gebied treffen van doelmatige maatregelen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken.

Beheerplan

In het nieuwe VGRP, dat samen met het waterschap is gevormd en opgesteld, wordt aangegeven wat de jaarlijkse kosten zijn van exploitatie en vervanging voor de komende periode. Verder is in het kostendekkingsplan, als onderdeel van het VGRP, aangegeven hoe deze kosten worden gedekt. Dit vormt de basis voor de berekening van de rioolheffing.

Het in het VGRP aangegeven beleid wordt in de jaarlijks op te stellen operationele programma's (werkplannen) uitgewerkt op detailniveau. De operationele programma's vormen de basis voor de te ramen onderhoudskosten in de begroting. In het GRP zullen vanuit efficiency oogpunt zoveel mogelijk crosslinks gelegd worden met het onderhoud van andere kapitaalgoederen. Met name zal waar mogelijk aansluiting gezocht worden met het onderhoud aan wegen.

Kerncijfers Riolering		
> Riool	507	km
> Rioolkolken	20.000	stuks
> Rioolgemalen	793	are

Financiële consequenties

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen riolering	Begroet 2016
Onderhoud kapitaalgoederen	€ 368.800
Storting voorzieningen	€ 749.400
Kapitaallasten	€ 2.404.600
Totaal	€ 3.522.800

De lasten van groot onderhoud en van vervangingsinvesteringen worden gedekt uit de daartoe bestemde voorziening. In 2016 is ten laste van deze voorziening een mutatie van € 2.175.000,- geraamd.

Gebouwen

Beleidskader

Het beleidskader voor de uitvoering van het planmatig onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen is de rapportage planmatig onderhoud 2015 - 2024. Hierin wordt inzichtelijk gemaakt welke structurele onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn, gekoppeld aan een toekomstvisie voor het gebruik van de gebouwen. Daarnaast zijn de mutaties op het gebouwenbestand en de meest omvangrijke werkzaamheden toegelicht. Binnen het beleidskader is het efficiënt uitbesteden van planmatige onderhoudswerkzaamheden een doorlopend aandachtspunt.

Beheerplan

Het meerjarenonderhoudsplan gebouwen wordt 2-jaarlijks door het college vastgesteld. De gemeente Goeree-Overflakkee heeft ongeveer 120 gemeentelijke gebouwen waarop planmatig onderhoud plaatsvindt. Dit varieert van huisvesting van gemeentelijke diensten tot zwembaden en opstallen bij begraafplaatsen, monumentale kerktorens. Tevens worden de gym- en sportzalen en de sportcomplexen onderhouden en beheerd.

De meerjarenbegroting 2015 – 2024 en het jaarplan zijn opgenomen in de rapportage planmatig onderhoud gebouwen 2014. In deze rapportage wordt een toelichting gegeven op de uitgangspunten, gewijzigde parameters en een toelichting op de meest omvangrijke vervangingen. Daarnaast wordt een (financiële) terugblik gegeven over het voorgaande dienstjaar.

Financiële consequenties

In onderstaande tabel worden de kosten voor het begrotingsjaar 2016 weergegeven:

Onderhoud kapitaalgoederen			
Gebouwen en overig vastgoed	Onderhoud kap.goed. B2016	Storting voorziening B2016	Kapitaallasten B2016
Verenigingsgebouwen/dorpshuizen	€ 127.700	€ 328.500	€ 579.100
Gymzalen	€ 25.600	€ 80.500	€ 99.400
Brandweerkazernes	€ 21.400	€ -	€ 29.800
Woningen	€ 11.900	€ 8.700	€ 72.700
Recreatiecentrum de Staver	€ 53.800	€ 174.800	€ 502.100
Zwembad 't Zuiderdiep	€ 25.400	€ 63.500	€ 110.200
Sportcomplexen/terreinen	€ 10.100	€ 60.400	€ 510.800
Monumenten, torens en molens	€ 31.400	€ 51.800	€ 29.300
Het Binnenhof	€ 55.900	€ 128.000	€ 206.100
Kinderopvang	€ 11.400	€ 25.400	€ 28.000
Woonwagencentra	€ 6.400	€ -	€ 91.300
Huisvesting gemeentelijke gebouwen	€ 87.000	€ 184.400	€ 403.000
Gemeentelijke werkplaatsen	€ 16.000	€ 56.900	€ 123.600
Overige gebouwen	€ 37.700	€ 38.000	€ 149.800
Totaal	€ 521.700	€ 1.200.900	€ 2.935.200

Paragraaf Verbonden Partijen

Inleiding

Met “verbonden partijen” worden rechtspersonen bedoeld waarin de gemeente én een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partijen kunnen worden verhaald op de gemeente.

Algemeen

Hieronder is weergegeven in welke gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen de gemeente Goeree-Overflakkee financieel en bestuurlijk participeert. De gemeenschappelijke regelingen voeren beleid en beheer op de betreffende terreinen uit voor de gemeente. Over het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling gekozen wordt indien de gemeente dit beleid niet zelf dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. De deelname in het aandelenkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de van oudsher maatschappelijk belangen die door deze vennootschappen worden (of werden) nagestreefd. De gemeente heeft geen rechtstreekse invloed op de uitvoering.

De paragraaf Verbonden Partijen is om meerdere redenen van belang. In de eerste plaats voeren de verbonden partijen vaak beleid uit dat de gemeente in principe zelf ook kan doen. De gemeente blijft de uiteindelijke verantwoordelijkheid houden voor het realiseren van de beoogde doelstellingen en programma's. Er blijft dus voor de raad nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. De tweede reden betreft de kosten – het budgettaire beslag – en de financiële risico's die de gemeente met de verbonden partijen kan lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. De verbonden partijen worden door middel deze paragraaf “verbonden partijen” zichtbaar gemaakt. In 2014 is een nota Verbonden Partijen opgesteld die in januari 2015 door de gemeenteraad is vastgesteld. Hierin wordt een beleidskader op de verbonden partijen aangegeven. Ook is een instrument geïntroduceerd waarmee de gemeente grip wil houden op de verbonden partijen, de zogenaamde governancetoets. De gemeente maakt voor de uitvoering van het beleid naast verbonden partijen ook van andere partijen gebruik. Onder andere subsidierelaties. Tijdens de behandeling van de nota Verbonden Partijen in de raadsvergadering van januari 2015 is expliciet aandacht gevraagd voor deze zogenaamde “halfverbonden” partijen. Daarom wordt elk jaar een subsidiepartij meegenomen bij de governance-onderzoeken.

In 2015 is gestart met het toetsen van een eerste selectie uit de verbonden partijen. Dit betreft een drietal zuiver verbonden partijen (in wettelijke zin) en een subsidierelatie. De resultaten van dit onderzoek worden meegenomen in de jaarrekening 2015. Voor 2016 wordt een nieuwe selectie gemaakt.

Hieronder zijn opgenomen de verbonden partijen in zuiver wettelijke zin.

Nr.	Gemeenschappelijke regelingen
1.	Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond (VRR)
2.	Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta
3.	GGD Rotterdam-Rijnmond
4.	DCMR Milieudienst Rijnmond
5.	Jeugdhulp Rijnmond
6.	Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling (SVHW)

Paragraaf Verbonden Partijen

Nr.	Privaatrechtelijke deelnemingen
7.	Coöperatie Deltawind U.A.
8.	Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sopogo)
9.	Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sovogo)
10.	Stichting CJG Rijnmond
11.	Eneco Holding B.V.
12.	N.V. Delta
13.	Bedrijvenpark Oostflakkee BV en CV
14.	Suijssenwaerde BV en CV
15.	Webego BV
16.	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten
17.	United Fish Auctions N.V.

1. Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond**Vestigingsplaats**

De Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond, kortweg VRR, is gevestigd te Rotterdam.

Beleidsdoelstelling

In artikel 8 van de Wet op de veiligheidsregio's is bepaald dat het Nederlandse grondgebied is verdeeld in regio's, overeenkomstig de bij deze wet behorende bijlage. De gemeente Goeree-Overflakkee is volgens deze bijlage ingedeeld in de Veiligheidsregio Rotterdam-Rijnmond. In artikel 9 van deze wet is bepaald dat de colleges van burgemeester en wethouders van deze gemeenten een gemeenschappelijke regeling vormen. Uitgangspunt van het beleidsplan is dat de gemeenschappelijke regeling voldoet aan hetgeen wettelijk is bepaald en in de gemeenschappelijke regeling is opgenomen. Uitgangspunten zijn verwoord onder "openbaar belang".

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang.

Het openbaar lichaam heeft tot doel: het doelmatig organiseren en coördineren van werkzaamheden ter voorkoming, beperking en bestrijding van brand, het beperken van brandgevaar, het voorkomen en beperken van ongevallen bij brand en al hetgeen daarmee verband houdt, het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand, het beperken en bestrijden van rampen en overigens het bevorderen van een goede hulpverlening bij ongevallen en rampen; het doelmatig organiseren en coördineren van het vervoer van zieken en ongeval-slachtoffers, de registratie daarvan en het bevorderen van adequate opname van zieken en ongeval-slachtoffers in ziekenhuizen of andere instellingen voor intramurale zorg; het voorkomen en bewerkstelligen van een doelmatig georganiseerde en gecoördineerde geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen; het geven van invulling aan de regionale taken ten aanzien van de organisatie en voorbereiding op rampenbestrijding en crisisbeheersing en de hiermee verband houdende multidisciplinaire samenwerking.

Deelnemers

De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne.

Vertegenwoordiging

Algemeen bestuur (AB): één lid + plaatsvervangend lid per deelnemende gemeente.

Dagelijks bestuur (DB): burgemeesters van de gemeenten: Albrandswaard, Goeree-Overflakkee, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Rotterdam, Spijkenisse en Vlaardingen.

Paragraaf Verbonden Partijen

De gemeente wordt in het AB en het DB vertegenwoordigd door burgemeester A. Grootenboer-Dubbelman.

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Op dit moment zijn er geen actuele bestuurlijke of financiële risico's bekend.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 2.316.400,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 2.519.000,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: tekort € 2,6 mio.

Bestemming resultaat 2014: verrekend met de Algemene Reserve.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 8,6 mio	€ 12,6 mio
Vreemd vermogen	€ 59,7 mio	€ 61,4 mio

Ontwikkelingen

Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend. VRR geeft uitvoering aan het enkele jaren terug in gang gezette bezuinigingsplan.

2. Natuur- en recreatieschap Zuidwestelijke Delta

Vestigingsplaats

De gemeenschappelijke regeling Zuidwestelijke Delta is medio 2014 gevormd door samenvoeging van het Haringvliet- en Grevelingenschap. De nieuwe gemeenschappelijke regeling Deltaschap gaat per 1 januari 2015 van start en is gevestigd in deze gemeente.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Het lichaam heeft tot taak, het beheer en de ontwikkeling van watergerelateerde natuur- en recreatiegebieden binnen het werkgebied van het Deltaschap.

Deelnemers

De provincies Zuid-Holland en Zeeland en de gemeenten Bernisse, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis en Schouwen-Duiveland.

Vertegenwoordiging

De gemeente heeft zowel een zetel in het Algemeen Bestuur als in het Dagelijks Bestuur. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F. Tollenaar.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 128.900,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 128.100,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: nog niet van toepassing, financiële start is per 1 januari 2015

Bestemming resultaat 2014: n.v.t.

Paragraaf Verbonden Partijen

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

Ontwikkelingen

Het schap is in 2014 opgebouwd en gestart per 1 januari 2015. Het Haringvlietschap en het Grevelingenschap zijn per die datum in het Deltaschap ingebracht en geliquideerd.

3. GGD Rotterdam-Rijnmond**Vestigingsplaats**

Het openbaar lichaam genaamd Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond (OGZ-RR) is gevestigd te Rotterdam.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Het lichaam heeft tot doel: het beschermen en bevorderen van de gezondheid van de bevolking of van specifieke groepen daarbinnen, in het rechtsgebied van het lichaam; het voorkómen en het vroegtijdig opsporen van ziekten onder de bevolking; alles wat met het bovenstaande in de ruimste zin verband houdt.

Deelnemers

De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne.

Vertegenwoordiging

Algemeen bestuur: één lid + plaatsvervangend lid.

De regeling voorziet erin dat bij het nemen van besluiten door het algemeen bestuur de leden voor de gemeente die zij vertegenwoordigen ieder één stem uitbrengen, met uitzondering van de leden die een gemeente vertegenwoordigen met een inwonertal boven 50.000. Zij brengen voor elk volgend 50.000-tal, of gedeelte daarvan, één stem meer uit tot een maximum van elf stemmen per gemeente. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder G. de Jong.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend. De gemeente Rotterdam is de rechtspersoon die de taken van het openbaar lichaam (de GGD) voor eigen rekening en risico uitvoert.

Financiële risico's

Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 247.500,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 245.900,-.

Financiële informatie

De gemeenschappelijke regeling van de GGDRR kent geen balans aangezien de gemeente Rotterdam eigenaar is van de dienst GGD, waarvan de GGDRR integraal de diensten afneemt. Personeel en eventuele risico's zijn daarmee voor rekening van de gemeente Rotterdam. De GGDRR regelt in materiële zin slechts de inkoop van producten bij de GGD Rotterdam. Daarmee is de gemeenschappelijke regeling financieel "leeg" zonder bezittingen waardoor er ook geen balans is. Het financiële risico voor deelname aan de regeling is voor regiogemeenten dan ook niet aanwezig. De dienst (GGD) legt jaarlijks verantwoording af aan de Rotterdamse gemeenteraad.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

Paragraaf Verbonden Partijen

Ontwikkelingen

Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend. Met ingang van 1 januari 2011 wordt de jeugdgezondheidszorg aan 4-19 jarigen niet langer meer door en onder verantwoordelijkheid van de GGD Rotterdam-Rijnmond uitgevoerd, maar door en onder verantwoordelijkheid van de Stichting CJG Rijnmond (zie hierna).

4. DCMR Milieudienst Rijnmond

Vestigingsplaats

De DCMR Milieudienst Rijnmond is gevestigd te Schiedam.

Beleidsdoelstelling

De DCMR Milieudienst Rijnmond levert met inzet van wettelijke instrumenten en vanuit zijn specifieke deskundigheid een bijdrage aan het verlagen van de milieubelasting van bedrijven en aan het verhogen van de milieukwaliteit en veiligheid in het Rijnmondgebied. Dit gebeurt in opdracht van de provincie Zuid-Holland en vijftien gemeenten in het Rijnmondgebied. De DCMR werkt vanuit zijn expertise ook actief aan de integratie van milieuaspecten in andere beleidsterreinen en aan milieu en veiligheid gerelateerde maatschappelijke vraagstukken en nieuwe ontwikkelingen.

Openbaar belang

De taken:

De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming bepalen de ruimte van handelen. Op basis van deze wetten worden omgevingsvergunningen en vergunningsdelen op het gebied van milieu gemaakt en vindt controle plaats of bedrijven zich aan de regels houden. Daarnaast wordt overlegd met bedrijven over milieuzorg en wordt voortdurend de kwaliteit van het milieu gemeten in de regio.

De klanten:

De DCMR werkt voor bewoners, bedrijven en de overheid. Ruim 1,2 miljoen bewoners van het Rijnmondgebied kunnen 24 uur per dag hun milieuklachten kwijt, maar ook de vragen over het milieu in het gebied. Bedrijven vragen bij via het OmgevingsLoket Online (OLO) hun vergunning aan bij de gemeente of de provincie. De DCMR adviseert de gemeenten en de provincie over het milieudeel van de vergunningaanvraag. Sommigen krijgen een vergunning op maat, anderen behoeven slechts hun activiteiten te melden. Daarnaast neemt de DCMR met zijn milieupertise deel in projecten in binnen- en buitenland.

De werkwijze:

De milieuproblemen in de regio Rijnmond worden aangepakt door een intensieve samenwerking tussen alle betrokken overheden, bedrijven en milieuorganisaties. Elk vanuit hun eigen rol, maar actief en oplossingsgericht. De participanten (zestien gemeenten en de provincie Zuid-Holland) hebben diverse milieuactiviteiten neergelegd bij de DCMR. Omdat binnen de DCMR alle kennis onder één dak zit, kunnen de participanten terecht voor zeer uiteenlopende vragen en opdrachten. Niet alleen voor het afgeven van omgevingsvergunningen en vergunningsdelen op het gebied van milieu, maar ook voor het uitvoeren van controles, het begeleiden van bodemsaneringen of het laten uitvoeren van milieumetingen. Ook het beschikbaar stellen van de milieupertise en het adviseren van participanten behoort tot het takenpakket van de DCMR. DCMR wordt vaak gevraagd mee te denken bij het ontwikkelen van nieuwe beleidslijnen.

De waterkwaliteit:

Lozingen van bedrijven via het riool vallen onder de Wet milieubeheer en behoren tot het takenpakket van de DCMR.

Deelnemers

De gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen, Westvoorne en de provincie Zuid-Holland.

Paragraaf Verbonden Partijen**Vertegenwoordiging**

Algemeen bestuur: twintig leden waarvan drie leden van de provincie Zuid-Holland met ieder veertien stemmen. Twee leden van de gemeente Rotterdam met ieder eenentwintig stemmen en vijftien leden uit de overige deelnemende gemeenten met ieder twee stemmen. Dagelijks bestuur: zes leden waarvan twee leden van de provincie Zuid-Holland en vier leden vanuit de deelnemende gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder D.A. Markwat.

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Op dit moment zijn er geen actuele bestuurlijke of financiële risico's bekend. Meerjarig voorziet DCMR een terugloop van werkzaamheden die het financieel evenwicht onder druk zullen zetten.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 1,0 mio overschot

Bestemming resultaat 2014: toegevoegd aan het Eigen Vermogen.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 8,0 mio	€ 9,0 mio
Vreemd vermogen	€ 26,1 mio	€ 20,9 mio

Gemeentelijke bijdrage

Door een wettelijke verplichting tot aansluiting bij een Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) heeft de gemeente Goeree-Overflakkee zich met ingang van 2013 aangesloten bij de DCMR.

Voor 2016 is een bijdrage van € 1.230.600,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 1.115.700,-.

5. Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulp Rijnmond**Vestigingsplaats**

De GR Jeugdhulp Rijnmond is gevestigd te Rotterdam.

Beleidsdoelstelling / Openbaar belang

De gemeenschappelijke regeling heeft ten doel: door middel van samenwerking op regionaal niveau komen tot een kwalitatief goede en efficiënte uitvoering van bovenlokale taken op het gebied van de Jeugdwet. Dat betreft de volgende taken:

- het uitvoeren van de bovenlokale taken door middel van het contracteren en/of subsidiëren van aanbieders van jeugdhulp en uitvoerders jeugdreclassering en jeugdbeschermingsmaatregelen in het kader van de Jeugdwet; de jeugdhulp omvat de uitvoering van gesloten jeugdhulp, crisiszorg, pleegzorg, residentiële, intramurale zorg en/of specialistische zorg voor jeugdigen; de taken worden uitgevoerd met inachtneming van de afspraken die hierover op bovenregionaal of landelijk niveau zijn of worden gemaakt.
- het bevorderen van gezamenlijk overleg van de gemeenten inzake de uitvoering van de jeugdhulptaken, welke ingevolge de Jeugdwet aan de gemeenten zijn opgedragen.

Deelnemers

De deelname aan de GR bestaat uit de gemeenten Albrandswaard, Barendrecht, Bernisse, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Spijkenisse, Vlaardingen en Westvoorne

Vertegenwoordiging

Elk deelnemend college wijst uit zijn midden één lid en één plaatsvervangend lid aan voor het algemeen bestuur. Het dagelijks bestuur wordt gevormd vanuit het algemeen bestuur.

De gemeente wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door wethouder G. de Jong.

Bestuurlijke risico's

Er is een verschil ten opzichte van de GGD Rotterdam-Rijnmond. Daar draagt de gemeente Rotterdam zorg voor de uitvoering van taken met een volledig (financieel) bedrijfsrisico. Het openbaar

Paragraaf Verbonden Partijen

lichaam is daarvoor als rechtspersoon juridisch gezien niet aansprakelijk. Ten aanzien van de GR Jeugdhulp is het bestuur van de regeling jeugdhulp wel eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken. Er zijn overigens geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Door de gekozen structuur is sprake van een vorm van inbesteding, waardoor de door de uitvoerende gemeente geleverde prestaties vrijgesteld zijn van een eventuele verplichting om aan te besteden. Of voor alle prestaties dan ook geen BTW-heffing aan de orde is, is nog niet duidelijk.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 1.219.700,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 1.219.700,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: nog niet van toepassing.

Bestemming resultaat 2014: n.v.t.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.

Ontwikkelingen

De GR is nog in opbouw.

6. Samenwerkingsverband Vastgoedinformatie Heffing en Waardebepaling**Vestigingsplaats**

De gemeenschappelijke regeling SVHW – een openbaar lichaam – is gevestigd te Klaaswaal

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

De regeling is getroffen in het belang van een zo doelmatig mogelijke uitvoering van werkzaamheden met betrekking tot:

- de heffing en invordering van belastingen;
- opstellen van de belastingverordeningen en beleidsregels;
- de volledige uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken;
- de administratie van vastgoedgegevens;
- het verstrekken van vastgoedgegevens aan de deelnemers en derden;
- het bijhouden en beheren van de Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG);
- het bijhouden en beheren van de registratie Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen (Wkpb).

De gemeente heeft de heffing en invordering van de gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de WOZ ondergebracht bij SVHW.

Deelnemers

SVHW heft en int de lokale belastingen voor 19 gemeenten, het waterschap Hollandse Delta en de Regionale Afvalstoffen Dienst Hoekse Waard. De gemeenten zijn Aalburg, Alblasserdam, Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hardinxveld-Giessendam, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpenerwaard, Lansingerland, Molenwaard, Nieuwkoop, Oud-Beijerland, Strijen, Werkendam en Zederik.

Vertegenwoordiging

Algemeen bestuur: één lid + plaatsvervangend lid uit college. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder M. Trouwborst.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen specifieke bestuurlijke risico's bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen

Financiële risico's

Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende instanties.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 510.000,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 498.900,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 3.000 nadelig.

Bestemming resultaat 2014: ten laste van de weerstandsreserve gebracht

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 420.000	€ 423.000
Vreemd vermogen	€ 5,9 mio	€ 7,3 mio

Ontwikkelingen

Momenteel vindt overleg plaats om ook de uitvoering van de BAG onder te brengen bij het SVHW.

7. Coöperatie Deltawind U.A.

Vestigingsplaats

De coöperatie is statutair gevestigd te Oude-Tonge.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Deltawind is een professionele coöperatieve vereniging die zich richt op verantwoord energiegebruik en opwekking van duurzame energie op Goeree-Overflakkee.

Deelnemers

De gemeente Goeree-Overflakkee.

Vertegenwoordiging

De gemeente is lid van de vereniging en wordt in de algemene ledenvergadering vertegenwoordigd door wethouder F. Tollenaar.

Financiële relatie

De gemeente heeft een aandeel in de vereniging gestort en ontvangt daarover een rendement.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Er zijn geen specifiek bestuurlijke of financiële risico's bekend.

Dividend

Raming rendement 2016 € 2.200,-. Geraamd voor 2015: € 2.200,-.

Ontwikkelingen

Er zijn geen actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen**8. Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sopogo)****Vestigingsplaats**

De stichting is gevestigd te Oude-Tonge.

Beleidsdoelstelling / Openbaar belang

Per 1 januari 2005 vallen alle openbare scholen voor basisonderwijs en de school voor speciaal basisonderwijs onder de Stichting Openbaar Primair Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sopogo). Als bestuursvorm is gekozen voor een onafhankelijke stichting. De gemeente blijft zowel bestuurlijk als financieel op de achtergrond bij het openbaar basisonderwijs betrokken.

Deelnemers

De Stichting wordt gevormd door een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Het College van Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad. Deels op grond van bindende voordrachten.

Vertegenwoordiging

De gemeente is niet rechtstreeks vertegenwoordigd in de raad van toezicht. De gemeenteraad is wel bevoegd de leden ervan te benoemen.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Als de financiële positie van een stichting openbaar onderwijs zodanig verslechtert, dat het voortbestaan van de openbare scholen in het geding is, bevat de wet op het primair onderwijs geen specifieke regels die aangeven hoe het gemeentebestuur in een dergelijke situatie moet handelen. Gelet op het karakter van het duale onderwijsbestel in Nederland, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor goed openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, is het evident dat het gemeentebestuur niet lijdzaam kan toe zien dat mogelijk (een deel van) het openbaar onderwijs verdwijnt. Van het gemeentebestuur mag een actieve opstelling verwacht worden, die gericht is op instandhouding van voldoende openbaar onderwijs. In 2012 had de stichting een klein overschot op de exploitatie tegen een tekort in 2011. Het eigen vermogen bedraagt eind 2012 25% van de baten over dat jaar. Bij aanvang is een zogenaamde bruidsschat meegegeven. Eventuele tekorten komen voor rekening van de gemeente met een doorwerking naar het bijzonder onderwijs. Er zijn geen actuele financiële risico's bekend.

Gemeentelijke bijdrage

Sopogo heeft van de voormalige gemeenten een bruidsschatregeling meegekregen. In 2009 is er voor het laatst een bijdrage uitbetaald aan de stichting. Voor 2016 wordt geen bijdrage geraamd.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend

	31 dec 2014	31 dec 2013	31 dec 2012
Eigen vermogen	Niet bekend	€ 3,0 mio	€ 2,6 mio
Vreemd vermogen	Niet bekend	€ 0,8 mio	€ 0,8 mio

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen**9. Stichting Openbaar Voortgezet Onderwijs Goeree-Overflakkee (Sovogo)****Vestigingsplaats**

De stichting is gevestigd binnen de gemeente Goeree-Overflakkee.

Beleidsdoelstelling / Openbaar belang

Het doel is het in stand houden van de school voor openbaar voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 42b van de WVO. Als bestuursvorm is gekozen voor een onafhankelijke stichting. De gemeente blijft zowel bestuurlijk als financieel op de achtergrond bij het openbaar voortgezet onderwijs betrokken.

Deelnemers

De Stichting wordt gevormd door een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. Het College van Bestuur wordt benoemd door de Raad van Toezicht. De leden van de Raad van Toezicht worden benoemd door de gemeenteraad. Deels op grond van bindende voordrachten.

Vertegenwoordiging

De gemeente is niet rechtstreeks vertegenwoordigd in de raad van toezicht. De gemeenteraad is wel bevoegd de leden ervan te benoemen.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Als de financiële positie van een stichting openbaar voortgezet onderwijs zodanig verslechtert, dat het voortbestaan van de openbare scholen in het geding is, bevat de wet geen specifieke regels die aangeven hoe het gemeentebestuur in een dergelijke situatie moet handelen. Gelet op het karakter van het duale onderwijsbestel in Nederland, waarbij de gemeente verantwoordelijk is voor goed openbaar onderwijs in een genoegzaam aantal scholen, is het evident dat het gemeentebestuur niet lijdzaam kan toe zien dat mogelijk (een deel van) het openbaar onderwijs verdwijnt. Van het gemeentebestuur mag een actieve opstelling verwacht worden, die gericht is op instandhouding van voldoende openbaar voortgezet onderwijs.

Ondanks een klein tekort over 2013 is de liquiditeit, solvabiliteit en reservepositie gunstig. Het (vrije) eigen vermogen (inclusief de herwaarderingsreserve inventaris) in % van de baten uit gewone bedrijfsvoering (op jaarbasis) bedraagt ca 31,1%. In de branche wordt bij een hoog risicoprofiel een maximale dekking noodzakelijk geacht van 30%.

Gemeentelijke bijdrage

De gemeente heeft in het recente verleden geen financiële bijdrage aan Sovogo verstrekt. Voor 2016 wordt daarom geen bijdrage geraamd.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend

	31 dec 2014	31 dec 2013	31 dec 2012
Eigen vermogen	Niet bekend	€ 2,5 mio	€ 2,5 mio
Vreemd vermogen	Niet bekend	€ 0,9 mio	€ 0,9 mio

Ontwikkelingen

Er zijn geen relevante actuele ontwikkelingen bekend.

Paragraaf Verbonden Partijen**10. Stichting CJG Rijnmond****Vestigingsplaats**

De Stichting CJG Rijnmond is gevestigd te Rotterdam.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

De stichting heeft ten doel: het in opdracht en ten behoeve van betrokken gemeenten verrichten en coördineren van alle activiteiten op het gebied van jeugdgezondheidszorg, meer in het bijzonder op het terrein van opvoed- en gezinsondersteuning tussen min negen (- 9) maanden en drieëntwintig (23) jaar, en het gebundeld aanbieden van alle diensten ter zake, waarbij de stichting rekening houdt met alle betrokken maatschappelijke belangen; het oprichten en in stand houden van een of meer CJG's in betrokken gemeenten (indien de opdracht van de betreffende gemeente zich daartoe uitstrekt); het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe dienstig kan zijn.

Deelnemers

Alle gemeenten die tevens deelnemer zijn van de gemeenschappelijke regeling Openbare Gezondheidszorg Rotterdam-Rijnmond (zie aldaar).

Vertegenwoordiging

Statutair is iedere betrokken gemeente gerechtigd – uit en door het college van burgemeester en wethouders – één lid te benoemen in een Raad voor het publiek belang. Deze raad benoemt de leden van de Raad van Bestuur en de Raad van Toezicht. De Raad voor het publiek belang stelt tevens de algemene kaders vast. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder G. de Jong.

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen specifieke bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Er zijn geen specifieke financiële risico's bekend.

Gemeentelijke bijdrage

Voor 2016 is een bijdrage van € 109.700,- geraamd. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 84.700,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend

11. ENECO Holding NV**Vestigingsplaats**

De vennootschap is statutair gevestigd te Rotterdam.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

De vennootschap heeft onder meer ten doel werkzaam te zijn op het gebied van de energielevering, waaronder het produceren, het in- en verkopen, transporteren, distribueren en leveren van energie, warmte, koude, water en gasen aan bedrijven en instellingen, zomede aan particulieren. Daarnaast het exploiteren van communicatienetwerken en kabeltelevisie en –radio, het aanleggen en beheren daarvan, het verspreiden en verwijderen van afvalstoffen en het exploiteren en beheren van afvalverwerkingsinstallaties, het bevorderen van doelmatig en zuinig energiegebruik en het verzorgen

Paragraaf Verbonden Partijen

van voorlichting daarover. Tot slot het (doen) onderzoeken van en ontwikkelen van nieuwe energieproducten en energiediensten, zomede het verzorgen van en voorzien in van alle goederen en diensten voor het verrichten van vorenstaande.

Financiële relatie

De gemeente bezit 61.882 aandelen van de in totaal 4.970.978 volgestorte aandelen. De aandelen vertegenwoordigen daarmee een belang van 1,24%.

Vertegenwoordiging

De gemeente wordt in de AvA vertegenwoordigd door wethouder M.Trouwborst. Ingrijpende veranderingen zoals schaalvergroting van de energiemarkt en de daarmee samenhangende risico's zijn zodanig dat een kleine aandeelhouder zoals onze gemeente hierop weinig invloed kan uitoefenen. De informatie die nodig is om tot een goede afweging bij ingrijpende beslissingen te kunnen komen is slechts vertrouwelijk voor te bereiden. Een aandeelhouderscommissie (AHC) is het aangewezen orgaan om namens de aandeelhouders een dergelijk proces te organiseren. Naar aanleiding van de privatisering in 2001 is voor Eneco een AHC opgericht. Deelnemers zijn Rotterdam, Den Haag en Dordrecht, samen ongeveer 60% van de aandelen en vijf gemeenten die groepen kleine aandeelhouders vertegenwoordigen. De gemeente is via de gemeente Giessenlanden vertegenwoordigd in de aandeelhouderscommissie

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke of financiële risico's bekend.

Dividend

Voor het jaar 2016 is een bedrag aan dividend geraamd van € 1.299.500,-. Geraamd dividend 2015: € 1.390.500,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 205 mio

Bestemming resultaat 2014: 50% wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 5.188 mio	€ 4.593 mio
Vreemd vermogen	€ 4.963 mio	€ 4.592 mio

Ontwikkelingen

De Wet onafhankelijk netbeheer (WON), in de volksmond de splitsingswet genoemd, geeft in aanvulling op de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet nadere regels omtrent onafhankelijk netbeheer. Belangrijk element van deze wet vormt de invoering van het groepsverbod. De wet is op 1 juli 2008 in werking getreden. De WON bepaalt dat beheer en eigendom van energienetwerken en levering van energie via deze netwerken per 1 januari 2011 moeten zijn ondergebracht bij aparte ondernemingen.

Tegen deze wet bestond grote weerstand van de zijde van de nutsbedrijven. Delta, Eneco en Essent hebben een rechtszaak tegen de Nederlandse staat aangespannen. In eerste instantie gaf de rechter de Staat gelijk, maar in hoger beroep heeft het Gerechtshof te 's-Gravenhage in juni 2010 anders besloten. De zaak is daarna de weg langs Hoge Raad, het Europees Hof van Justitie gegaan. Ten laatste heeft op de Hoge Raad op 26 juni 2015 arrest gewezen in de langslepende juridische procedure. De Hoge Raad heeft op basis van de uitspraak van het Europees Hof de Staat in het gelijk gesteld door te bepalen dat de WON niet in strijd is met het EU-recht.

De minister heeft op 29 juni 2015 in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat de aanwijzingen van de minister van Economische Zaken aan de energiebedrijven Eneco, Delta en Essent over de verplichte splitsing van energiebedrijven ('het groepsverbod'), overeind blijven en dat de Autoriteit Consument en Markt zal toezien op de naleving van de splitsing.

Wat de gevolgen van de splitsing in financiële zin voor de gemeente zullen betekenen is op dit moment nog niet te overzien.

Paragraaf Verbonden Partijen**12. NV DELTA****Vestigingsplaats**

De vennootschap is statutair gevestigd te Middelburg.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Het doel van de vennootschap is onder meer werkzaam te zijn op het gebied van de elektriciteits-, gas-, water- en warmtevoorziening, de inzameling, bewerking en verwerking van afval en water en op het gebied van de voorziening in andere goederen of diensten die daarmee samenhangen of daaraan verwant zijn in de sector van de openbare nutsvoorzieningen en daaraan verwante sectoren.

Financiële relatie

De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 289 van de in totaal 15.280 volgestorte aandelen. De aandelen vertegenwoordigen daarmee een belang van 1,89%.

Deelnemers

De Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AvA) wordt gevormd door de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Noord-Brabant en de gemeenten Goeree-Overflakkee, Schouwen-Duiveland, Tholen, Bergen op Zoom, Woensdrecht, Reimerswaal, Kapelle, Borsele, Goes, Noord-Beveland, Middelburg, Veere, Vlissingen, Sluis, Terneuzen en Hulst. De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 1,89% van de aandelen.

Vertegenwoordiging

De gemeente wordt in de AvA vertegenwoordigd door wethouder M. Trouwborst.

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Op dit moment zijn er geen bestuurlijke risico's bekend.

De energiesector zit in financieel zwaar weer. Er is een risico dat de dividenduitkering daalt of tijdelijk geheel achterwege blijft.

Dividend

Voor het jaar 2016 is een bedrag aan dividend geraamd van € 115.600,-. Geraamd dividend 2015: € 189.000,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 4 mio

Bestemming resultaat 2014: wordt uitgekeerd aan de aandeelhouders en vermeerderd met een interimuitkering.

De vooruitzichten voor 2016 en 2017 zijn slecht. Dan verwacht Delta als bedrijf een verlies van 12 en 14 miljoen euro.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 1,0 mio	€ 1,2 mio
Vreemd vermogen	€ 2,6 mio	€ 2,7 mio

Ontwikkelingen

De Wet onafhankelijk netbeheer (WON), in de volksmond de splitsingswet genoemd, geeft in aanvulling op de Elektriciteitswet 1998 en de Gaswet nadere regels omtrent onafhankelijk netbeheer. Belangrijk element van deze wet vormt de invoering van het groepsverbod. De wet is op 1 juli 2008 in werking getreden. De WON bepaalt dat beheer en eigendom van energienetwerken en levering van energie via deze netwerken per 1 januari 2011 moeten zijn ondergebracht bij aparte ondernemingen.

Tegen deze wet bestond grote weerstand van de zijde van de nutsbedrijven. Delta, Eneco en Essent hebben een rechtszaak tegen de Nederlandse staat aangespannen. In eerste instantie gaf de rechter de Staat gelijk, maar in hoger beroep heeft het Gerechtshof te 's-Gravenhage in juni 2010 anders besloten. De zaak is daarna de weg langs Hoge Raad, het Europees Hof van Justitie gegaan. Ten

Paragraaf Verbonden Partijen

laatste heeft op de Hoge Raad op 26 juni 2015 arrest gewezen in de langsepende juridische procedure. De Hoge Raad heeft op basis van de uitspraak van het Europees Hof de Staat in het gelijk gesteld door te bepalen dat de WON niet in strijd is met het EU-recht.

De minister heeft op 29 juni 2015 in een brief aan de Tweede Kamer aangegeven dat de aanwijzingen van de minister van Economische Zaken aan de energiebedrijven Eneco, Delta en Essent over de verplichte splitsing van energiebedrijven ('het groepsverbod'), overeind blijven en dat de Autoriteit Consument en Markt zal toezien op de naleving van de splitsing.

Wat de gevolgen van de splitsing in financiële zin voor de gemeente zullen betekenen is op dit moment nog niet te overzien.

Eind 2014 bracht Delta zijn bedrijfsstrategie naar buiten. Na het stranden van fusiegesprekken met energiebedrijf Eneco, heeft Delta besloten voorlopig zelfstandig door te gaan. Vanwege de groeiende financiële risico's hadden de aandeelhouders gevraagd drie wegen te onderzoeken: zelfstandig doorgaan, fusie of verkoop (van onderdelen). Zelfstandig doorgaan is volgens Delta mogelijk, ook al komen er op de energiemarkt nog zeker drie magere jaren aan. Delta denkt die zonder grote kleerscheuren door te komen, mits het windpark en Indaver worden verkocht.

De vooruitzichten voor 2016 en 2017 zijn slecht. Dan verwacht Delta een verlies van 12 en 14 miljoen euro. Maar doordat Delta onder meer afvalbedrijf Indaver verkoopt, vermindert Delta de schuldenlast fors. Begin juni 2015 stemden de aanhouders in met de verkoop van Indaver, zij het tegen een lagere opbrengst dan verwacht. Eind juni 2015 verleende de gemeente Tholen Delta een omgevingsvergunning voor het oprichten van een zonne-energiepark van 23 ha..

De Delta-top komt binnenkort met zijn visie op de aandeelhoudersstrategie. De provincie is de grootste aandeelhouder van Delta. Het college van Gedeputeerde Staten van Zeeland steunt het plan om het Windpark Kreekraksluis BV te verkopen, mits dat minimaal 61,3 miljoen euro opbrengt.

13. Bedrijvenpark Oostflakkee B.V. en C.V.

Vestigingsplaats

Bedrijvenpark Oostflakkee BV en CV zijn gevestigd te Den Haag.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

BedrijvenPark Oostflakkee (BPO) is opgericht voor de realisatie van 37,3 ha uitgeefbaar bedrijventerrein. Daarvan is 6,5 ha uitgegeven. Hiertoe is een ontwikkelingsmaatschappij opgericht met een BV-CV constructie. Het is een PPS waarin BNG Gebiedsontwikkeling voor 79,5% participeert en de gemeente voor 19,5%. De overige 1% is in bezit van de beheerende BV. De gemeente heeft indertijd € 838.750 ingebracht als aandeel (19,5%) in het eigen vermogen van deze ontwikkeling. Bij de beheer-BV is een aandelenkapitaal geplaatst van € 20.000 waarin de gemeente met €10.000 deelneemt. De zeggenschap in de beheer-BV ligt voor 50% bij BNG-GO en 50% bij de gemeente.

Deelnemers

Gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling voorheen OPP (Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector).

Vertegenwoordiging

Aandeelhouders van deze Ontwikkelingsmaatschappij zijn de gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling, een 100% dochter van de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F. Tollenaar.

Bestuurlijke en/of financiële risico's

Alle tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties. Vanwege de achtergebleven verkopen staat de liquiditeit van BPO onder druk. Daarnaast staat er nog een aanzienlijk bedrag aan vorderingen open.

Gemeentelijke bijdrage

Paragraaf Verbonden Partijen

De gemeente heeft aan de CV risicodragend kapitaal ter beschikking gesteld van € 838.750. Dit is voor de gemeente 19,5% van het totale vermogen. Inmiddels is een verliesvoorziening getroffen van € 1,4 mln.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend

	CV		BV	
	31 dec 2014	31 dec 2013	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
Vreemd vermogen	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend

Ontwikkelingen

De gemeente heeft medio 2013 een extern deskundige opdracht gegeven deze gebiedsontwikkeling in de volle breedte te onderzoeken waarbij aandacht voor de positie van de gemeente op beleidsmatig en financieel terrein maar ook als aandeelhouder binnen de PPS-constructie. De meerjarenprognose grondexploitatie van (rbs. juli 2014) MPG geeft aan dat het hoogst onwaarschijnlijk is dat het door de gemeente gestort eigen vermogen aan het einde van de looptijd van het plan terug wordt ontvangen. Daarnaast heeft bureau Ecorys in opdracht van BPO recent een vraag-aanbod analyse gemaakt van de doelgroepen voor BPO. Hierin wordt een verdiepingsslag gemaakt met betrekking tot de aantrekkelijkheid, fasering en prijssetting binnen het geheel van de regionale concurrentie.

14. Suijssenwaerde B.V. en C.V.**Vestigingsplaats**

Suijssenwaerde BV en CV zijn gevestigd te Den Haag.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Voor de bouw van 226 permanente recreatiewoningen in de Suijssenvaer, 2.000 m2 commerciële ruimte en 87 luxe appartementen waarvan 40 voor permanente bewoning en 47 voor recreatiebewoning op de Handelskade, en 54 vrijstaande of geschakelde woningen op het Crispijnsterrein te Oude Tonge, is een PPS een ontwikkelingsmaatschappij opgericht met een BV-CV constructie. Het is een PPS waarin BNG Gebiedsontwikkeling voor 79,5% participeert en de gemeente voor 19,5%. De overige 1% is in bezit van de beheerende BV.

De gemeente heeft € 913.215 ingebracht als aandeel (19,5%) in het eigen vermogen van deze ontwikkeling. Bij de beheer-BV is een aandelenkapitaal geplaatst van € 20.000 waarin de gemeente met €10.000 deelneemt. De zeggenschap in de beheer-BV ligt voor 50% bij BNG-GO en 50% bij de gemeente.

Deelnemers

Gemeente Goeree-Overflakkee en OPP (Ontwikkelings- en Participatiebedrijf Publieke sector).

Vertegenwoordiging

Aandeelhouders van deze Ontwikkelingsmaatschappij zijn de gemeente Goeree-Overflakkee en BNG Gebiedsontwikkeling, een 100% dochter van de Bank Nederlandse Gemeenten. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder F. Tollenaar

Bestuurlijke risico's

Er zijn geen actuele bestuurlijke risico's bekend.

Financiële risico's

Eventuele tekorten komen voor rekening van de deelnemende organisaties. Het project Suijssenwaerde, kent als gevolg van de economische recessie slechte verkoopcijfers. Dit leidt tot sterk verslechterende financiële resultaten waarbij, na enkele jaren zonder verkopen, er zonder aanpassingen aanzienlijke tekorten dreigen.

Paragraaf Verbonden Partijen

Gemeentelijke bijdrage

De gemeente heeft tot op heden € 913.215,- aan eigen vermogen in de Ontwikkelingsmaatschappij ingebracht. Hiervoor is reeds een verliesvoorziening getroffen.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014:

Bestemming resultaat 2014:

	CV		BV	
	31 dec 2014	31 dec 2013	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	-/- € 9.000	-/- € 8.000	-/- € 8 mio	-/- € 8 mio
Vreemd vermogen	€ 14.000	€ 14.000	€ 8 mio	€ 8 mio

Ontwikkelingen

Door BNG Gebiedsontwikkeling is voorgesteld om tot doorontwikkeling en/of herontwikkeling van het project te komen. In het verlengde daarvan wordt voorgesteld dat de aandeelhouders gemeente en BNG Gebiedsontwikkeling in de verhouding 20-80 de lening aan de bank (BNG) geheel aflossen én dat in aanvulling daarop door de aandeelhouders werkkapitaal voor de komende jaren wordt verschaft. Meer informatie wordt vermeld in de paragraaf grondbeleid.

15. Webego

Vestigingsplaats

Webego is gevestigd in Middelharnis.

Beleidsdoelstelling / Openbaar belang

De BV heeft tot doel het bevorderen van de arbeidsparticipatie van personen bij de gemeente Goeree-Overflakkee, bij andere publiek- of privaatrechtelijke organisaties op Goeree-Overflakkee (Zuid-Holland) of daarbuiten. Het ter beschikking stellen van arbeidskrachten op basis van detachering, payrollling.

Deelnemers

De BV is 100% eigendom van de gemeente Goeree-Overflakkee.

Financiële risico's

De gemeente is voor 100% eigenaar van de BV en voor 100% aanspreekbaar voor tekorten. In het kader van de participatiewet en het sluiten van de huidige Wsw komt de gemeente voor grote opgave te staan. De beschikbare rijksmiddelen voor de doelgroep worden de komende jaren fors minder.

Gemeentelijke bijdrage

Voor het jaar 2016 is een bedrage geraamd van € 998.000,-. De geraamde bijdrage over 2015 bedraagt: € 320.000,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 81.000 nadelig.

Bestemming resultaat 2014: komt ten laste van garantietoezegging gemeente.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	-/- € 63.000	-/- € 141.000
Vreemd vermogen	€ 1,3 mio	€ 1,4 mio

Ontwikkelingen

De rol van de BV in het kader van de komende beëindiging van de Wsw en de overgang participatiewet wordt gezien. In 2014 is een studie gedaan naar verschillende scenario's voor het bedrijf in de toekomst. Begin 2015 heeft een directiewisseling plaatsgevonden.

Paragraaf Verbonden Partijen**16. N.V. Bank Nederlandse Gemeenten****Vestigingsplaats**

De BNG is gevestigd te Den Haag.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

De Bank Nederlandse Gemeenten is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak.

Deelnemers

De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.

Vertegenwoordiging

De gemeente wordt vertegenwoordigd in de Algemene vergadering van Aandeelhouders door wethouder M. Trouwborst.

Financiële relatie

De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 72.501 aandelen van de in totaal 55.690.720 volgestorte aandelen, hetgeen een belang vertegenwoordigt van 0,13%.

Dividend

Geraamd voor dividend 2016 € 43.500,-. Geraamd voor 2015 € 41.300,-.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: € 126 mio

Bestemming resultaat 2014:

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	€ 3.582 mio	€ 3.430 mio
Vreemd vermogen	€ 149.923 mio	€ 127.753 mio

17. UFA, United Fish Auctions N.V.**Vestigingsplaats**

De vennootschap is statutair gevestigd te Goedereede.

Beleidsdoelstelling/Openbaar belang

Het doel van de vennootschap is onder meer het in stand houden en exploiteren van een visafslag en het verlenen van diensten ten behoeve van de visserij.

Deelnemers

De gemeenten Goeree-Overflakkee, Den Haag en Noord-Beveland.

Vertegenwoordiging

De gemeente heeft een zetel in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De gemeente wordt vertegenwoordigd door wethouder A.J. van der Vlugt.

Paragraaf Verbonden Partijen

Financiële relatie

De gemeente Goeree-Overflakkee bezit 2.227.263 aandelen (waaronder 1 prioriteits- en 2.142.852 cumulatief preferente aandelen). Daarmee heeft de gemeente een belang van 63%.

Dividend

Voor 2015 en 2016 is geen dividend geraamd.

Financiële informatie

Financieel resultaat 2014: niet bekend

Bestemming resultaat 2014: niet bekend.

	31 dec 2014	31 dec 2013
Eigen vermogen	Niet bekend	€ 1,1 mio
Vreemd vermogen	Niet bekend	€ 3,2 mio

Ontwikkelingen

geen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing**Inleiding**

Volgens artikel 11 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevat de weerstandsparagraaf ten minste een inventarisatie van de weerstandscapaciteit, een inventarisatie van de risico's, en tenslotte een beknopte weergave van het weerstandsbeleid:

In de kadernota en de uitvoeringsnota risicomanagement zijn de begrippen, doelstellingen, het proces, de implementatie en borging van risicomanagement uitgewerkt. Daarnaast zijn de uitgangspunten met betrekking het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit beschreven.

Identificatie risico's

In de kadernota risicomanagement wordt het beleid omtrent risico's beschreven. In een onderliggende uitvoeringsnota wordt voor de organisatie richting gegeven aan de uitvoering van het risicobeleid. De risico's worden geïnventariseerd middels zogenaamde risico-overleggen.

Om een analyse en beoordeling van risico's te kunnen maken is het nodig om risico's in te delen in kansen (de waarschijnlijkheid waarbij een risico zich voor kan doen) en gevolgen (de hoogte van de (financiële) impact van het risico). De beoordeling van risico's wordt verkregen door kansen en gevolgen in te delen in klassen en deze vervolgens met elkaar te vermenigvuldigen. $\text{Risico} = \text{kans} \times \text{gevolg}$.

Top tien risico's

In de zomer van 2015 heeft er een risico-actualisatie plaatsgevonden. De al eerder geïnventariseerde risico's zijn geactualiseerd in overleg met de afdelingen. Daarnaast zijn er risico's vervallen en nieuwe risico's toegevoegd. In deze paragraaf wordt de top 10 van de grootste risico's gepresenteerd. De wijzigingen ten opzichte van de top 10 in de jaarrekening 2014 worden onder de tabel nader toegelicht.

Nieuwe top 10. Risico's (bedragen in blauw zijn gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2014):

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/gevolg	Invloed op weerstands-vermogen na actualisatie 2015	Invloed op weerstands-vermogen ten tijde van jaarrekening 2014
1. Schadeclaims	Geen inzicht in eventuele uitkomsten schadeclaims	€ 1.355.375	€ 1.236.125
2. Algemene Uitkering	Kans op verlaging algemene uitkering waardoor er een tekort in de begroting kan ontstaan	€ 675.000	PM
3. Risico's Decentralisaties	Diverse risico's op het gebied van jeugdzorg, passend onderwijs, Wmo ed.	€ 594.375	€ 871.250
4. Beroep belastingaanslagen	In een extreem geval kan rechter een verordening onverbindend verklaren	€ 525.000	€ 525.000

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Risico-oorzaak	Gebeurtenis/gevolg	Invloed op weerstands-vermogen na actualisatie 2015	Invloed op weerstands-vermogen ten tijde van jaarrekening 2014
5. Ontbreken onderhoud-/beheer-plannen/Calamiteiten pot inzake beheerplan accommodaties is niet toereikend	Geen volledig inzicht in toekomstige kosten	€ 396.875	€ 808.125
6. Niet realiseren van bezuinigings-doelstellingen op personeelsgebied	Onder verscherpt toezicht van de provincie komen	€ 375.050	€ 508.300
7. Tegenvallende productie door wegvallen contracten (Webego)	Begrote omzet wordt niet gerealiseerd	€ 281.250	€ 281.250
8. Vervuiling van het grondwater (vervuiler is niet te achterhalen)	Dit betreft een risico op vervuiling van het grondwater/grond door bijvoorbeeld asbest of xtc	€ 281.250	€ 187.500
9. EU-regelgeving	Het wegvallen van de mogelijkheid tot het heffen van een belasting	€ 255.000	€ 255.000
10. Bodemsanering woonwagencentra	Kosten zijn niet opgenomen in begroting	€ 250.000	€ 750.000
Onderstaande risico's komen niet meer voor in de top 10:			
Wsw: Reguliere functies vervuld door Wsw-medewerkers	Bij uitstroom/ziekte geen dekking vanuit personeelsbudget	€ 225.000	€ 225.000
Stijging werkloosheid	Uitkeringen stijgen (open-einderegeling)	€ 56.250	€ 187.500

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting risico's:

1. **Schadeclaims:** Betreft risico's op diverse schadeclaims. Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2014 naar boven bijgesteld naar € 1.355.375, omdat er risicobedragen zijn bijgesteld.
2. **Algemene uitkering:** Dit risico was in eerste instantie opgenomen als een PM post. Omdat de algemene uitkering de grootste inkomstenbron is van de gemeente en omdat deze inkomstenbron sterk kan fluctueren, is voor dit risico een bedrag opgenomen. Het netto risicobedrag betreft een verlaging van maximaal 22 uitkeringsfactorpunten. 1 uitkeringsfactorpunt staat voor € 28.000. Daarnaast bestaat er een risico inzake het opnemen van (recreatieve) objecten in de BAG. Er is een risico dat jurisprudentie op enig moment gaat uitwijzen dat de uitvoeringsregels ten aanzien van stacaravans te ruim zijn geïnterpreteerd. In dat geval moet de registratie worden teruggedraaid en vervalt de inkomst vanuit de algemene uitkering.
3. **Risico's decentralisaties:** Dit risico is verlaagd van € 871.250 naar € 594.375. De risico's zijn aan de hand van het document "Grip op middelen" onderverdeeld in diverse categorieën: Jeugdzorg, Passend onderwijs, Leefbaarheid & Vitaliteit in de kernen, Wmo, Sociaal domein breed en Algemeen. Rond de zomer heeft er een risico actualisatie plaatsgevonden. Ieder risico is opnieuw beoordeeld. Zo nodig zijn de kansklassen verlaagd en er zijn een aantal risico's weggevallen waardoor het risicobedrag verlaagd is.
4. **Beroep belastingaanslagen:** Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2014 niet gewijzigd.
5. **Ontbreken onderhoud/beheerplannen/ Calamiteitenpot inzake beheerplan accommodaties is niet toereikend:** Betreft risico op het ontbreken van diverse onderhouds- en beheerplannen. Dit risico is verlaagd van € 808.125 naar € 396.875.
De verlaging is als volgt ontstaan:
 - het verlagen van het risico inzake het beheerplan accommodaties van € 375.000 naar € 50.000. Er is een overzicht opgesteld inzake de accommodaties. De groene/oranje gebouwen zijn opgenomen in de MOP's (Meerjarige Onderhouds Planning). Voor de rode gebouwen is een minimaal bedrag aan onderhoudskosten opgenomen en een calamiteitenpot ad. € 450.000 voor 10 jaar opgenomen in de voorziening oh gebouwen. Er blijft echter een risico bestaan dat de calamiteitenpot niet toereikend is. Daarom een risicobedrag ad. € 50.000 laten staan.
 - het wegvallen van het risico inzake beheerplan riolering van € 37.500, dit beheerplan is inmiddels meerjarig opgesteld.
 - het vervallen van het risico op ontbreken actuele onderhoudsplannen werkplaatsen van € 37.500, deze plannen zijn inmiddels opgesteld.
 - het vervallen van het risico: (nog) geen harmonisatie beheerplannen van € 11.250. Inmiddels vindt er steeds meer planmatig onderhoud plaats

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

6. **Niet realiseren van bezuinigingsdoelstellingen:** In de Tussenbalans 2016 is een analyse gemaakt van de bezuinigingen. Op basis hiervan is het risicobedrag voor het niet halen van bezuinigingen aangepast van € 508.300 naar € 375.050. Het gaat om de bezuinigingen met betrekking tot het personeel. Daarnaast is het bedrag inzake het niet halen van bezuinigingen op het gebied van accommodaties apart opgenomen voor een bedrag van € 182.625. Dit bedrag komt niet meer terug in de top 10, maar maakt wel deel uit van het totaal aan risico's.
7. **Tegenvallende productie door wegvallen contracten (Webego):** De markt is inmiddels beter waardoor er betere prijzen bedongen kunnen worden. Er is echter wel een risico met betrekking tot schoonmaak vanwege het niet kunnen voldoen aan de vraag, hierdoor is er kans op terugloop van de capaciteit. Daarom is het risicobedrag en de kansklasse niet gewijzigd ten opzichte van de jaarrekening 2014.
8. **Vervuiling van het grondwater (vervuiler is niet te achterhalen):** Dit betreft een risico op vervuiling van het grondwater/grond door bijvoorbeeld asbest of xtc. Het risicobedrag is ten opzichte verhoogd van € 187.500 naar € 281.250 omdat er steeds meer asbest/xtc afval in de polder gevonden wordt. Dit risico is daarom opgenomen in de top 10.
9. **EU-regelgeving:** Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2014 niet veranderd.
10. **Bodemsanering woonwagencentra:** Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2014 verlaagd van € 750.000 naar € 250.000. Uit informatie van de DCMR blijkt namelijk dat er geen aanleiding vanuit de Provincie is dat de gemeente op korte termijn de opdracht krijgt om de bodem te reinigen. De kansklasse van het risico is daarom naar beneden bijgesteld.

De volgende risico's komen niet meer voor in de top 10: (ten opzichte van jaarrekening 2014):

- ❖ **Wsw: Reguliere functies vervuld door Wsw-medewerkers:** Dit risico is ten opzichte van de jaarrekening 2014 niet veranderd maar er zijn andere risico's verhoogd waardoor dit risico niet meer in de top 10 valt.
- ❖ **Stijging werkloosheid:** Dit risico is verlaagd van € 187.500 naar € 56.250. Het bedrag van het Rijk is omhoog gegaan (objectief verdeelmodel) waardoor er een minder grote kans is op overschrijding van het budget.

Totaalbedrag risico's:

Naast de hiervoor genoemde risico's van de top 10, zijn er nog meer risico's met financiële gevolgen met een kleinere omvang dan de hierboven genoemde. Door middel van het actualiseren van de risico's (o.a. het vervallen van risico's en het doorvoeren van beheersmaatregelen) is het totale beslag op het weerstandsvermogen ten opzichte van de jaarrekening 2014 gezakt van € 9.779.425 naar € 9.312.550.

Paragraaf Weerstandscapaciteit en risicobeheersing

Berekening weerstandscapaciteit op basis van bovenstaande onderdelen:

Weerstandscapaciteit algemeen in €	Stand per 1-1-2016 x € 1.000
<i>Incidenteel</i>	
Algemene risicoreserve	2.000
Algemene reserve	5.594
Bestemmingsreserves (vrij)	5.044
Post onvoorzien	63
Stille reserves (gedeeltelijk)	<u>2.600</u>
Totale weerstandscapaciteit incidenteel	15.301
<i>Structureel</i>	
Onbenutte belastingcapaciteit	<u>5.353</u>
Totale weerstandscapaciteit structureel	5.353
Totale weerstandscapaciteit	20.654

Geïnterpreteerde risico's	x € 1.000
Totaal financiële risico's (zie hiervoor)	€ 9.312

weerstandscapaciteit	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	2,22

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Weerstandscapaciteit grondbedrijfsfunctie

In de Kadernota Grondbeleid (raad 31 oktober 2013) is bepaald dat de ratio weerstandvermogen grondbedrijf een bandbreedte heeft tussen 1.0 en 1.4 met een streefwaarde van 1.2.

In het kader van de MPG 2015 is besloten door een kleine dotatie van € 500.000 te streven naar een weerstandsratio van 1.2.

Beschikbare middelen grondbedrijfsfunctie	x € 1.000
Totaal reserves binnen grondbedrijf	€ 2.056

Geïnterpreteerde risico's 1-9-2015	x € 1.000
Totaal financiële risico's + rentelasten NIEGG's uit Meerjaren Perspectief Grondbedrijfsfuncties (MPG)	€ 1.500

Weerstandsvermogen grondbedrijfsfunctie	factor
Weerstandscapaciteit / financiële risico's	1,37

In het kader van het opstellen van de Najaarsrapportage MPG2015 zijn de risico's daar waar nodig opnieuw berekend. Na berekening is gebleken dat de ratio weerstandvermogen binnen de bandbreedte blijft (1.37). Er is geen aanleiding de reserves bij te stellen. Meer informatie volgt in de Najaarsrapportage MPG2015.

Zie voor verdere informatie over het grondbedrijf de paragraaf Grondbeleid.

Weerstandscapaciteit totaal

De weerstandscapaciteit van de algemene dienst en de grondbedrijfsfunctie zijn afhankelijk van elkaar. Wanneer de weerstandscapaciteit te gering is bij de grondbedrijfsfunctie wordt deze immers aangevuld vanuit de algemene reserves (algemene dienst). Daarom geven wij hieronder de gecombineerde ratio aan.

	Algemene dienst	Grondbedrijfsfunctie	Totaal
Beschikbare middelen (x € 1.000)	€ 20.654	€ 2.056	€ 22.710
Geïnterpreteerde risico's (x € 1.000)	€ 9.312	€ 1.500	€ 10.812
Weerstandsvermogen factor	2.22	1.37	2,10

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing**Weerstandsvermogen**

Weerstandsvermogen bestaat uit de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. In de wet staat geen absolute norm hiervoor opgenomen. In de toelichting op artikel 11 BBV is aangegeven dat gemeenten hiervoor zelf beleid moeten maken en een norm moeten vaststellen. Met betrekking tot beoordeling van de ratio wordt in de kadernota risicomanagement de volgende tabel gehanteerd:

Categorie	Ratio weerstandsvermogen	Betekenis
A	> 2	uitstekend
B	1,4 – 2,0	ruim voldoende
C	1,0 - 1,4	voldoende
D	0,8 - 1,0	matig
E	0,6 - 0,8	onvoldoende
F	< 0,6	ruim onvoldoende

Op basis van de kadernota risicomanagement wordt naar een ratio gestreefd in categorie C (1,0 - 1,4). De gemeente is hiermee voldoende in staat om de risico's op te vangen en op deze manier wordt voorkomen dat onnodig geld geblokkeerd wordt.

Zoals uit bovenstaand opstelling blijkt kan de gemeente ruim voldoende middelen vrij maken om eventuele risico's op te vangen. De provincie adviseert ons om de weerstandscapaciteit te laten bestaan uit: de risicoreserve, de algemene reserve, vrije bestemmingsreserves en de post onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit en de stille reserves ziet de provincie als niet direct om te zetten in financiële middelen. Onze opbouw van de weerstandscapaciteit is volgens de BBV voorschriften, echter is ons streven om conform de nota risicomanagement in 2016 de systematiek te evalueren en naar de situatie te gaan zoals de provincie dit geschetst heeft. Hierover volgt in 2016 een separaat advies.

Kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) bepaalt dat gemeenten voortaan een basis set van vijf financiële kengetallen moeten opnemen in de begroting en de jaarrekening. Deze kengetallen zijn:

- 1a Netto schuldquote;
- 1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
- 2 Solvabiliteitsratio;
- 3 Kengetal grondexploitatie;
- 4 Structurele exploitatieruimte;
- 5 Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden

De berekeningswijze is vastgelegd in een ministeriële regeling. In de meicirculaire 2015 is de berekeningswijze reeds toegelicht. De kengetallen moeten in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing worden opgenomen vanaf begroting 2016 en jaarrekening 2015.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Hieronder volgt de uiteenzetting en berekening van bovengenoemde kengetallen:

1a Netto schuldquote:

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Netto schuldquote		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 72.335.735	€ 72.335.735	€ 65.978.087
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 13.647.000	€ 13.574.861	€ 14.000.000
C	Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 5.101.000	€ 5.101.000	€ 6.056.071
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid d, e en f)	€ 0	€ 0	€ 0
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	€ 0	€ 0	€ 0
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	€ 36.000	€ 36.000	€ 30.000
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	€ 2.187.000	€ 2.187.000	€ 1.000.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 116.566.000	€ 124.816.100	€ 125.731.900
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	76,23	71,14	67,61

Analyse: Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 100% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone. Zoals uit de berekening te zien is ligt de schuldquote onder de 90%.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c, van het BBV).

Netto schuldquote gecorrigeerd		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	€ 72.335.735	€ 72.335.735	€ 65.978.087
B	Netto vlottende schuld (cf. art. 48 BBV)	€ 13.647.000	€ 13.574.861	€ 14.000.000
C	Overlopende passiva (cf. aft. 49 BBV)	€ 5.101.000	€ 5.101.000	€ 6.056.071
D	Financiële activa (cf. art. 36 lid b, c, d, e en f)	€ 3.946.000	€ 3.940.019	€ 3.929.104
E	Uitzettingen < 1 jaar (cf. art. 39 BBV)	€ 0	€ 0	€ 0
F	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	€ 36.000	€ 36.000	€ 30.000
G	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	€ 2.187.000	€ 2.187.000	€ 1.000.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 116.566.000	€ 124.816.100	€ 125.731.900
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	72,85	67,98	64,48

Analyse: In vergelijking met 1.a. is te zien dat de netto schuldquote een verlaging laat zien van ongeveer 3% wanneer deze gecorrigeerd is van de verstrekte leningen.

2 Solvabiliteitsratio:

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

Solvabiliteit		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV) incl voorzieningen	€ 57.129.000	€ 57.129.000	€ 52.091.461
B	Balanstotaal	€ 148.215.000	€ 148.215.000	€ 146.125.619
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	38,54%	38,54%	35,65%

Analyse: Een solvabiliteitsratio van 25% - 40% wordt als gezond gezien. Uit de berekening blijkt dat de gemeente binnen deze norm valt. In overleg met de accountant is besloten om voorzieningen tot het eigen vermogen te rekenen. De gemeente heeft geen geprognosticeerde balans gemaakt voor 2015, daarom is het balanstotaal 2015 gebaseerd op het balanstotaal jaarrekening 2014. Voor het jaar 2016 is wel een prognose gemaakt.

Paragraaf Weerstandsvormogen en risicobeheersing

3 Kengetal grondexploitatie:

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 onderdeel van het BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

Grondexploitatie		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf. art. 38 lid a punt 1 BBV)	€ 5.460.000	€ 5.328.357	€ 4.958.623
B	Bouwgronden in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	€ 2.044.000	€ 7.688.448	€ 1.799.996
C	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	€ 116.566.000	€ 124.816.100	€ 125.731.900
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	6,44%	10,43%	5,38%

Analyse: Deze berekening laat de verhouding zien van de verwachte baten grondexploitatie ten opzichte van de totale baten van de gemeente. Hoe lager het percentage, hoe minder groot het risico is.

4 Structurele exploitatieruimte:

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

Structurele exploitatieruimte		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	Totale structurele lasten	€ 108.634.000	€ 129.042.200	€ 124.353.500
B	Totale structurele baten	€ 110.880.000	€ 122.399.900	€ 123.154.700
C	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	€ 3.191.000	€ 1.587.000	€ 219.050
D	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	€ 1.959.000	€ 3.518.600	€ 1.572.300
E	Totale baten (excl mutaties reserves)	€ 116.566.000	€ 124.816.100	€ 125.731.900
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/E x 100%	0,87%	-3,77%	0,12%

Analyse: Uit de cijfers van de jaarrekening 2014 blijkt dat de structurele baten hoger waren dan de structurele lasten. Hierdoor had de gemeente ruimte om financiële tegenvallers te dragen. Uit de cijfers van de begroting 2015 blijkt dat er door een niet sluitende begroting meer structurele lasten zijn dan structurele baten. De flexibiliteit om structurele tegenvallers op te vangen is hierdoor niet aanwezig. De primitieve begroting 2016 laat weer een positiever beeld zien.

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

5 Belastingcapaciteit woonlasten meerpersoonshuishouden:

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingcapaciteit van gemeenten wordt daarom berekend door de totale woonlasten meerpersoonshuishouden in jaar t te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 in en uit te drukken in een percentage.

Belastingcapaciteit		Jaarrekening 2014	Prim.begroting 2015	Prim. Begroting 2016
A	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 236	€ 242	€ 233
B	Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	€ 216	€ 219	€ 219
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	€ 220	€ 226	€ 229
D	Eventuele heffingskorting	€ 0	€ 0	€ 0
E	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (A+B+C+D)	€ 672	€ 687	€ 681
F	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1 (ten opzichte van E)	€ 697	€ 704	€ 716
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar er voor (E/F) x 100%		96,41%	97,59%	95,18%

Analyse: De gemeente Goeree-Overflakkee zit onder het landelijke gemiddelde, theoretisch gezien zou er ruimte zijn om de belastingen te verhogen. Deze verhoging zal dan vooral te maken hebben met de Ozb lasten aangezien de gemeente tracht voor afvalstoffenheffing en rioolheffing het tarief te bepalen op 100% kostendekkendheid.

DEEL 2: FINANCIËLE BEGROTING

Uitgangspunten begroting 2016

Met betrekking tot de programmabegroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 gelden de volgende uitgangspunten:

Lonen

Uitgegaan wordt van cao-afspraken. Indien deze er (nog) niet zijn, dan gebruik maken van het vermelde indexcijfer in de mei- of junicirculaire Gemeentefonds 2015.

Prijzen

De indexering voor de beïnvloedbare budgetten voor de komende jaren is afgestemd op het bezuinigingsplan 2015-2018. Dat betekent voor de komende jaren geen indexering en dus wordt het prijspeil 2015 aangehouden.

Indexering begroting 2015 gemeenschappelijke regelingen

Jaarlijks berekent de Werkgroep verbetering financiële sturing gemeenschappelijke regelingen, ingesteld door de regionale Kring van Gemeentesecretarissen, het prijsindexcijfer waarmee besturen van gemeenschappelijke regelingen bij de opstelling van hun nieuwe begroting rekening moeten houden. Vanaf 2016 is de gemeente Goeree-Overflakkee geadviseerd rekening te houden met een index van 0,65%.

Tarieven lokale heffingen

De tarieven van de lokale heffingen zijn trendmatig verhoogd met 1,5%. Dit geldt niet voor de tarieven voor de rioolheffing op basis van het nieuwe GRP. Deze blijven op hetzelfde niveau als voor 2015 (dus 0%). Met betrekking tot de begraafrechten is een aanpassing voorzien van plus 4% om te komen tot 100% kostendekkendheid van openbare begraafplaatsen. Er wordt nog nader onderzocht of we deze verhoging neerwaarts kunnen bijstellen door te bezien in hoeverre we de kosten van onderhoud kunnen aanpassen. Tot slot is, op basis van het bezuinigingsplan 2014-2017, ook een extra verhoging doorgevoerd voor de opbrengst recreatieve belasting.

Woningbouwontwikkeling

De ontwikkeling van de woningvoorraad in de gemeente is een belangrijke parameter voor de berekening van de grootste inkomstenbron, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Op basis van de informatie over de bekende initiatieven is een inschatting gemaakt van de toename van het aantal woningen gedurende de planperiode.

Woningen		
jaar	aantal	toename
2015	21375	
2016	21489	114
2017	21609	120
2018	21729	120
2019	21849	120

Recreatiewoningen		
jaar	aantal	toename
2015	5151	
2016	5311	160
2017	5431	120
2018	5481	50
2019	5531	50

Bovenstaande aantallen zijn gebaseerd op daadwerkelijk te verwachten nieuwe woningen voor alle woningbouwprojecten in de gemeente. Dit zijn de actieve grondexploitaties plus alle woningbouwprojecten die anderszins met projectontwikkelaars en woningbouwcorporaties zijn afgesproken in overeenkomsten.

Uitgangspunten begroting 2016**Ontwikkeling omvang aantal inwoners**

Het inwonertal is een belangrijke parameter voor de berekening van de grootste inkomstenbron van de gemeente, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het geprognosticeerde aantal inwoners is bepalend voor de voorlopige berekening van de omvang van deze uitkering. Onderstaand overzicht is opgesteld in relatie tot de woningbouwontwikkeling.

	Kadernota 2016	Voorjaars- nota 2014
jaar	aantal	aantal
2015	48.200	48.460
2016	48.385	48.710
2017	48.585	48.910
2018	48.785	49.110
2019	48.985	

Ontwikkeling huishoudens

Het aantal huishoudens is een belangrijke parameter voor de berekening van de grootste inkomstenbron van de gemeente, de algemene uitkering uit het Gemeentefonds. Het geprognosticeerde aantal huishoudens is bepalend voor de voorlopige berekening van de omvang van deze uitkering. Onderstaand overzicht is opgesteld in relatie tot het aantal inwoners (gemiddelde huishoudensgrootte is 2,4).

huishoudens		
jaar	aantal	toename
2015	20083	
2016	20160	77
2017	20244	83
2018	20327	83
2019	20410	83

Post onvoorzien

Voor de jaren 2016 tot en met 2019 bedraagt de post onvoorzien € 62.900,-, wat neerkomt op ca. € 1,30 per inwoner.

Uitgangspunten investeringsplanning

De vaststelling van de begroting impliceert tevens vaststelling van de investeringskredieten vermeld in de jaarschijf 2016. Om definitief te kunnen beschikken over een investeringskrediet dient altijd een collegebesluit genomen te worden om een (deel van de) investering "vrij te geven".

- Alleen investeringen met een vervaardigings- of verkrijgingsprijs boven de € 10.000,- worden geactiveerd;
- De afschrijvingstermijnen zijn gebaseerd op de uitgangspunten activabeleid 2013 gemeente Goeree-Overflakkee;
- Voor de financieringsrente wordt 2,5% aangehouden;
- Financieringsrente voor investeringen wordt in het jaar van investeren voor de helft meegenomen;
- Voor de berekening van de afschrijvingslasten geldt in beginsel dat de afschrijvingstermijn begint in het jaar volgend op de realisatie van het investeringswerk.

Uitgangspunten begroting 2016

Rentetoerekening

Geen rente wordt toegerekend aan reserves en voorzieningen.

Alleen aan investeringen (riolering/afvalverwijdering/accommodaties/grondexploitaties) die worden doorberekend aan derden worden rentelasten toegerekend.

Jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume

Er is sprake van een jaarlijks vergelijkbaar volume, indien de kosten een voorspelbaar gelijkmatig patroon vertonen. Voor Goeree-Overflakkee gaat het op dit vlak alleen om de vakantiegelden van het personeel (incl. WSW). Per ultimo van de hierna genoemde jaren gaat het om de navolgende bedragen.

2015 € 966.000,-

2016 € 976.000,-

2017 € 986.000,-

2018 € 996.000,-

In bovenstaande bedragen is rekening gehouden met een index van 1% per jaar. Daarnaast is nog geen rekening gehouden met de seniorenregeling.

Kostentoerekening en tijdschrijven

Voor de gemeente Goeree-Overflakkee is onderzocht op welke manier de apparaatskosten moeten worden toegerekend. Voor de begroting zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- In de gemeente Goeree-Overflakkee wordt uitsluitend tijd geschreven waar dit vanuit kostendekking moet worden onderbouwd (leges); de verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de afdeling. Als de afdeling zelf tijd wil schrijven (managementfunctie), dan kan dit.
- Het afdelingsplan is leidend voor de planning van de capaciteit. De afdeling brengt daarbij in kaart hoe de capaciteit wordt verdeeld naar de producten (in percentages). Dat kan individueel, maar ook in totaal voor de hele afdeling.
- Elke afdeling heeft een eigen kostenplaats met daarbij de volgende beïnvloedbare kosten: salariskosten, de reis- en verblijfskosten, opleidings- en studiekosten en abonnementen.
- Alle afdelingskosten worden verdeeld naar de producten op basis van slechts één verdeelsleutel, te weten fte's.
- De toerekening van de apparaatskosten aan de producten met een kostendekkend aspect is gebaseerd op de toerekening zoals die ook in de begroting 2014 is gehanteerd.
- Er worden geen hulpkostenplaatsen gehanteerd, maar deze lasten worden verantwoord op een programma Bedrijfsvoering en deze kosten worden als opslag doorverdeeld.

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Baten & lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Leefbaarheid					
Openbare orde en veiligheid					
Lasten	4.594.000	3.900.400	3.704.100	3.724.000	3.742.200
Baten	91.500	66.000	66.300	66.600	66.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-4.502.500</i>	<i>-3.834.400</i>	<i>-3.637.800</i>	<i>-3.657.400</i>	<i>-3.675.300</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-4.502.500</i>	<i>-3.834.400</i>	<i>-3.637.800</i>	<i>-3.657.400</i>	<i>-3.675.300</i>
Verkeer en vervoer					
Lasten	504.500	524.900	525.600	527.000	1.955.700
Baten	211.000	227.000	216.900	217.900	1.157.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-293.500</i>	<i>-297.900</i>	<i>-308.700</i>	<i>-309.100</i>	<i>-798.200</i>
Mutatie reserves	57.000	157.000	57.000	57.000	342.500
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-236.500</i>	<i>-140.900</i>	<i>-251.700</i>	<i>-252.100</i>	<i>-455.700</i>
Ruimte en wonen					
Lasten	5.890.200	4.898.000	4.825.000	4.836.200	4.857.500
Baten	1.346.000	946.700	814.100	820.300	826.500
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-4.544.200</i>	<i>-3.951.300</i>	<i>-4.010.900</i>	<i>-4.015.900</i>	<i>-4.031.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-4.544.200</i>	<i>-3.951.300</i>	<i>-4.010.900</i>	<i>-4.015.900</i>	<i>-4.031.000</i>
Beheer buitenruimte					
Lasten	23.904.100	21.974.900	21.903.700	21.944.900	22.036.700
Baten	13.412.500	12.547.800	12.725.100	12.747.900	12.806.600
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-10.491.600</i>	<i>-9.427.100</i>	<i>-9.178.600</i>	<i>-9.197.000</i>	<i>-9.230.100</i>
Mutatie reserves	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-10.481.600</i>	<i>-9.417.100</i>	<i>-9.168.600</i>	<i>-9.187.000</i>	<i>-9.220.100</i>

Programmabegroting 2016

Baten & lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Jong en oud					
Leefstijl					
Lasten	24.999.700	25.365.600	24.687.100	24.361.400	24.449.100
Baten	1.066.600	1.081.700	1.086.300	1.091.000	1.096.400
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-23.933.100</i>	<i>-24.283.900</i>	<i>-23.600.800</i>	<i>-23.270.400</i>	<i>-23.352.700</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-23.933.100</i>	<i>-24.283.900</i>	<i>-23.600.800</i>	<i>-23.270.400</i>	<i>-23.352.700</i>
Educatie, werk en inkomen					
Lasten	22.434.300	21.450.700	21.674.500	21.935.500	22.271.400
Baten	8.292.200	8.484.900	8.894.700	9.166.900	9.447.800
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-14.142.100</i>	<i>-12.965.800</i>	<i>-12.779.800</i>	<i>-12.768.600</i>	<i>-12.823.600</i>
Mutatie reserves	189.300	100.000	100.000	100.000	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-13.952.800</i>	<i>-12.865.800</i>	<i>-12.679.800</i>	<i>-12.668.600</i>	<i>-12.823.600</i>
Sociale vitaliteit					
Lasten	3.134.900	3.476.600	3.585.100	3.599.700	3.620.700
Baten	1.300	1.300	1.300	1.300	1.300
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-3.133.600</i>	<i>-3.475.300</i>	<i>-3.583.800</i>	<i>-3.598.400</i>	<i>-3.619.400</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-3.133.600</i>	<i>-3.475.300</i>	<i>-3.583.800</i>	<i>-3.598.400</i>	<i>-3.619.400</i>
Cultuur en erfgoed					
Lasten	1.885.000	1.562.500	1.475.300	1.476.200	1.474.900
Baten	116.700	82.900	83.500	84.100	84.700
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-1.768.300</i>	<i>-1.479.600</i>	<i>-1.391.800</i>	<i>-1.392.100</i>	<i>-1.390.200</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.768.300</i>	<i>-1.479.600</i>	<i>-1.391.800</i>	<i>-1.392.100</i>	<i>-1.390.200</i>

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Baten & lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Economie					
Bedrijvigheid					
Lasten	1.184.500	1.136.700	1.086.900	1.089.800	1.094.300
Baten	505.300	409.800	410.800	411.800	412.800
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-679.200</i>	<i>-726.900</i>	<i>-676.100</i>	<i>-678.000</i>	<i>-681.500</i>
Mutatie reserves	100.000	50.000	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-579.200</i>	<i>-676.900</i>	<i>-676.100</i>	<i>-678.000</i>	<i>-681.500</i>
Duurzame ontwikkeling					
Lasten	378.700	281.400	272.600	260.400	261.800
Baten	25.000	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-353.700</i>	<i>-281.400</i>	<i>-272.600</i>	<i>-260.400</i>	<i>-261.800</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-353.700</i>	<i>-281.400</i>	<i>-272.600</i>	<i>-260.400</i>	<i>-261.800</i>
Recreatie en toerisme					
Lasten	3.223.300	2.375.800	2.227.400	2.218.700	2.219.800
Baten	584.800	319.900	323.300	324.100	324.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-2.638.500</i>	<i>-2.055.900</i>	<i>-1.904.100</i>	<i>-1.894.600</i>	<i>-1.894.900</i>
Mutatie reserves	953.200	54.000	-71.000	-71.000	-96.000
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.685.300</i>	<i>-2.001.900</i>	<i>-1.975.100</i>	<i>-1.965.600</i>	<i>-1.990.900</i>
Eilandmarketing					
Lasten	382.500	300.000	300.000	300.000	300.000
Baten	-	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-382.500</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-382.500</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>	<i>-300.000</i>

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Baten & lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Programma Burger, bestuur en financiën					
Dienstverlening					
Lasten	2.454.300	1.559.000	1.539.000	1.486.100	1.231.100
Baten	890.900	993.600	906.000	805.200	427.200
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-1.563.400</i>	<i>-565.400</i>	<i>-633.000</i>	<i>-680.900</i>	<i>-803.900</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-1.563.400</i>	<i>-565.400</i>	<i>-633.000</i>	<i>-680.900</i>	<i>-803.900</i>
Bestuurs- en kabinetszaken					
Lasten	2.166.600	2.101.000	2.098.300	2.056.300	2.082.000
Baten	-	-	-	-	-
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-2.166.600</i>	<i>-2.101.000</i>	<i>-2.098.300</i>	<i>-2.056.300</i>	<i>-2.082.000</i>
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-2.166.600</i>	<i>-2.101.000</i>	<i>-2.098.300</i>	<i>-2.056.300</i>	<i>-2.082.000</i>
Financieel beleid					
Lasten	14.504.000	16.400.500	15.127.400	14.882.100	14.928.800
Baten	12.682.500	12.869.200	12.781.800	12.614.100	12.694.700
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-1.821.500</i>	<i>-3.531.300</i>	<i>-2.345.600</i>	<i>-2.268.000</i>	<i>-2.234.100</i>
Mutatie reserves	3.923.500	39.700	412.200	567.500	341.600
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>2.102.000</i>	<i>-3.491.600</i>	<i>-1.933.400</i>	<i>-1.700.500</i>	<i>-1.892.500</i>
Vastgoed					
Lasten	12.934.600	15.717.800	14.683.000	14.476.600	13.173.600
Baten	5.935.000	9.252.800	8.823.100	8.736.100	7.592.100
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	<i>-6.999.600</i>	<i>-6.465.000</i>	<i>-5.859.900</i>	<i>-5.740.500</i>	<i>-5.581.500</i>
Mutatie reserves	476.500	8.700	31.900	32.600	33.300
<i>Geraamd resultaat</i>	<i>-6.523.100</i>	<i>-6.456.300</i>	<i>-5.828.000</i>	<i>-5.707.900</i>	<i>-5.548.200</i>

Programmabegroting 2016

Baten & lasten per programma / thema (incl. algemene dekkingsmiddelen) 2016-2019

Programma / Thema	2015 Begroting na wijziging	2016 Begroting	2017 Mjb	2018 Mjb	2019 Mjb
Algemene Dekkingsmiddelen en Onvoorzien					
<i>Lokale heffingen</i>					
Onroerende zaakbelasting	7.448.300	7.680.500	7.795.700	7.912.600	8.031.300
Forensenbelasting	655.700	716.300	727.000	737.900	749.000
Toeristenbelasting	1.208.700	1.578.300	1.602.000	1.626.000	1.650.400
Hondenbelasting	274.100	278.200	282.400	286.600	290.900
Lasten heffing in invordering	-539.700	-550.800	-554.100	-557.400	-560.800
<i>Algemene uitkering</i>	41.423.900	42.623.600	40.072.800	40.268.200	40.765.100
<i>Integrale uitkering Sociaal Domein</i>	21.623.400	21.265.100	20.535.000	19.924.000	19.598.400
<i>Dividend</i>					
Nutsbedrijven	1.559.700	1.415.000	1.415.000	1.415.000	1.415.000
BNG	41.300	43.500	43.500	43.500	43.500
<i>Saldo financieringsfunctie</i>	447.000	397.500	258.200	226.400	299.400
<i>Overige algemene dekkingsmiddelen</i>	-380.100	-4.400	-6.900	-9.400	-9.400
<i>Post onvoorzien</i>	-57.900	-62.900	-62.900	-62.900	-62.900
<i>Geraamd saldo van baten en lasten</i>	73.704.400	75.379.900	72.107.700	71.810.500	72.209.900
Mutatie reserves	-	-	-	-	-
<i>Geraamd resultaat</i>	73.704.400	75.379.900	72.107.700	71.810.500	72.209.900
Geraamd saldo van baten en lasten	-5.709.500	-362.300	-474.100	-277.100	-550.300
Mutaties reserves	5.709.500	419.400	540.100	696.100	631.400
Geraamd resultaat	-	57.100	66.000	419.000	81.100

Incidentele baten en lasten 2016-2019

Incidentele lasten					
Product	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
	<u>Programma's</u>				
6002040	Representatie; evenementen - Open dag	10.000	-	-	10.000
6003020	Verkiezingen; diverse kosten	-	30.900	30.900	-
6210010	Onderhoud wegen (groot): advieskosten VCP	100.000	-	-	-
6211010	Verkeersmaatregelen, diverse projecten	-	-	-	1.426.700
6320010	Revitaliseren bedrijventerrein	50.000	-	-	-
6330010	Nutsvoorzieningen: begeleiding aandeelhouderscommissie	15.000	-	-	-
6511010	Muziekonderwijs: bijdrage aan derden	8.400	-	-	-
6530010	Subsidies sportverenigingen	40.000	400	-	-
6540010	Kunst en cultuur: waarderingssubsidie	4.800	-	-	-
6560050	Bevordering toerisme: tijdelijke extra bijdrage VVV	25.000	25.000	25.000	-
6560050	Bevordering toerisme: opst.masterpl. badplaatsstatus Ouddorp	100.000	-	-	-
6560050	Bevordering toerisme: Plan van aanpak kwaliteit verblijfsaccommod.	25.000	-	-	-
6560070	Volksfeesten: overige subsidies	9.400	-	-	-
6620010	WMO-Huishoudelijke hulp Toeslag	230.000	-	-	-
6630010	Jeugd- en jongerenwerk: overige subsidies	5.700	-	-	-
	<i>sub-totaal programma's</i>	623.300	56.300	55.900	1.436.700
	<u>Reserves</u>				
6980102	Overboeking van algemene reserve naar reserve VCP	-	-	-	14.500
6980415	Storting herindelingsvergoeding in de alg.reserve	2.419.600	-	-	-
6980416	Storting retour voorfinanciering grof vuil in res. Grondexploitatie	22.500	-	-	-
	<i>sub-totaal reserves</i>	2.442.100	-	-	14.500
	<u>Kostenplaatsen</u>				
5100100	Ambtelijk personeel: loonkosten bovenformatief (afloop sociaal statuut)	258.300	-	-	-
5100100	Ambtelijk personeel: individueel keuzebudget	850.000	-	-	-
5100100	Ambtelijk personeel: agressietrainingen	-	30.000	-	30.000
5200280	Haagse Huus, Stellendam: incidentele subsidie	9.100	-	-	-
	<i>sub-totaal kostenplaatsen</i>	1.117.400	30.000	-	30.000
Totaal lasten		4.182.800	86.300	55.900	1.481.200

Incidentele baten en lasten 2016-2019

Incidentele baten					
Product	Omschrijving	2016	2017	2018	2019
	<u>Programma's</u>				
6211010	Bijdrage provincie BDU-subsidie/RPV-gelden aanpassing N215	-	-	-	826.700
6211010	Bijdrage provincie BDU-subsidie bijdrage N215	-	-	-	112.700
6823010	Leges bouwactiviteiten	139.000	-	-	-
6921010	Algemene uitkering: suppletieuitkering gr. onderhoud 2e fase	-164.000	-	-	-
6920010	Algemene uitkering: cumulatieregeling (SU)	-69.600	-60.300	-	-
6920010	Algemene uitkering: WMO-huishoudelijke hulp Toeslag	252.200	-	-	-
6921010	Algemene uitkering herindelingsvergoeding	2.419.600	-	-	-
	<i>sub-totaal programma's</i>	<i>2.577.200</i>	<i>-60.300</i>	<i>-</i>	<i>939.400</i>
	<u>Reserves</u>				
6980102	Bijdrage uit de reserve VCP, opstellen VCP Middelhamis/Sommelsdijk	100.000	-	-	-
6980102	Bijdrage uit de reserve reconstructie N215	-	-	-	300.000
6920206	Bijdrage uit de reserve sociale zaken	100.000	100.000	100.000	-
6980240	Bijdrage uit reserve revitalisering industrieterrein Oostplaat	50.000	-	-	-
6980311	Bijdrage uit reserve toeristenbelasting (VVV)	25.000	25.000	25.000	-
6980311	Bijdrage uit reserve toeristenbelasting (kwaliteit verblijfsaccommodaties)	25.000	-	-	-
6980311	Bijdrage uit reserve toeristenbelasting (badplaatstatus Ouddorp)	100.000	-	-	-
6980415	Bijdrage uit algemene reserve, kosten individueel keuzebudget	850.000	-	-	-
6980415	Bijdrage uit de algemene reserve frictiekosten	258.300	-	-	-
6980415	Bijdrage uit de algemene reserve, aanv. rentevoorziening Klinkvis NIEG	-	20.900	46.500	-
6980415	Overboeking vanuit algemene reserve naar reserve VCP	-	-	-	14.500
	<i>sub-totaal reserves</i>	<i>1.508.300</i>	<i>145.900</i>	<i>171.500</i>	<i>314.500</i>
	<u>Kostenplaatsen</u>				
	Geen	-	-	-	-
	<i>sub-totaal kostenplaatsen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
	Totaal baten	4.085.500	85.600	171.500	1.253.900

Programmabegroting 2016

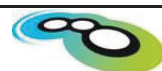

gemeente
Goeree-Overflakkee

Reserves 2016 - 2019

	2016	1-jan-16	dotaties	aanwend.	31-dec-16
Algemene reserves					
Algemene reserve grondexploitatie	€ 334.726	€ 22.500	€ 40.300	€ 316.926	
Algemene reserve	€ 5.594.526	€ 2.419.550	€ 850.000	€ 7.164.076	
Algemene reserve bezuinigingen	€ 640.247	€ -	€ 576.000	€ 64.247	
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 1.061.171	€ -	€ 694.700	€ 366.471	
Totaal	€ 7.630.670	€ 2.442.050	€ 2.161.000	€ 7.911.720	
Bestemmingsreserves					
Reserve wegen	€ 775.668	€ -	€ 10.000	€ 765.668	
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000	
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 313.593	€ -	€ 157.000	€ 156.593	
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ 50.000	€ -	€ 50.000	€ -	
Reserve onderwijs	€ 173.502	€ -	€ -	€ 173.502	
Reserve sociale uitkeringen	€ 375.050	€ -	€ 100.000	€ 275.050	
Reserve accommodatiebeleid	€ 8.876	€ -	€ -	€ 8.876	
Reserve dorpsvernieuwing Herkingen	€ 112.000	€ -	€ -	€ 112.000	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.933	€ -	€ -	€ 268.933	
Reserve seniorenregeling	€ 1.743.357	€ -	€ -	€ 1.743.357	
Reserve toeristenbelasting	€ 923.839	€ 210.000	€ 264.000	€ 869.839	
Totaal	€ 5.044.818	€ 210.000	€ 581.000	€ 4.673.818	
Geblokkeerde bestemmingsreserves					
Reserve ex-BWS gelden	€ 432.896	€ -	€ -	€ 432.896	
Reserve onderhoud	€ 156.998	€ 9.100	€ -	€ 166.098	
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.865.395	€ -	€ 338.600	€ 5.526.795	
Totaal	€ 6.455.289	€ 9.100	€ 338.600	€ 6.125.789	
Risicoreserves					
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.721.336	€ -	€ -	€ 1.721.336	
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000	
Totaal	€ 3.721.336	€ -	€ -	€ 3.721.336	
Totaal Reserves	€ 22.852.113	€ 2.661.150	€ 3.080.600	€ 22.432.663	

Programmabegroting 2016

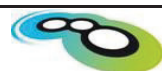

gemeente
Goeree-Overflakkee

Reserves 2016 - 2019

	2017	1-jan-17	dotaties	aanwend.	31-dec-17
Algemene reserves					
Algemene reserve grondexploitatie	€ 316.926	€ -	€ 41.000	€ 275.926	
Algemene reserve	€ 7.164.076	€ -	€ 20.900	€ 7.143.176	
Algemene reserve bezuinigingen	€ 64.247	€ -	€ 64.200	€ 47	
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 366.471	€ -	€ -	€ 366.471	
Totaal	€ 7.911.720	€ -	€ 126.100	€ 7.785.620	
Bestemmingsreserves					
Reserve wegen	€ 765.668	€ -	€ 10.000	€ 755.668	
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000	
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 156.593	€ -	€ 57.000	€ 99.593	
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve onderwijs	€ 173.502	€ -	€ -	€ 173.502	
Reserve sociale uitkeringen	€ 275.050	€ -	€ 100.000	€ 175.050	
Reserve accommodatiebeleid	€ 8.876	€ -	€ -	€ 8.876	
Reserve dorpsvernieuwing Herkingen	€ 112.000	€ -	€ -	€ 112.000	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.933	€ -	€ -	€ 268.933	
Reserve seniorenregeling	€ 1.743.357	€ -	€ -	€ 1.743.357	
Reserve toeristenbelasting	€ 869.839	€ 210.000	€ 139.000	€ 940.839	
Totaal	€ 4.673.818	€ 210.000	€ 306.000	€ 4.577.818	
Geblokkeerde bestemmingsreserves					
Reserve ex-BWS gelden	€ 432.896	€ -	€ -	€ 432.896	
Reserve onderhoud	€ 166.098	€ 9.100	€ -	€ 175.198	
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.526.795	€ -	€ 327.100	€ 5.199.695	
Totaal	€ 6.125.789	€ 9.100	€ 327.100	€ 5.807.789	
Risicoreserves					
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.721.336	€ -	€ -	€ 1.721.336	
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000	
Totaal	€ 3.721.336	€ -	€ -	€ 3.721.336	
Totaal Reserves	€ 22.432.663	€ 219.100	€ 759.200	€ 21.892.563	

Programmabegroting 2016

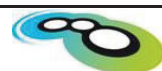

gemeente
Goeree-Overflakkee

Reserves 2016 - 2019

	2018	1-jan-18	dotaties	aanwend.	31-dec-18
Algemene reserves					
Algemene reserve grondexploitatie	€ 275.926	€ -	€ 41.700	€ 234.226	
Algemene reserve	€ 7.143.176	€ -	€ 46.500	€ 7.096.676	
Algemene reserve bezuinigingen	€ 47	€ -	€ -	€ 47	
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 366.471	€ -	€ -	€ 366.471	
Totaal	€ 7.785.620	€ -	€ 88.200	€ 7.697.420	
Bestemmingsreserves					
Reserve wegen	€ 755.668	€ -	€ 10.000	€ 745.668	
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ -	€ 300.000	
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 99.593	€ -	€ 57.000	€ 42.593	
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve onderwijs	€ 173.502	€ -	€ -	€ 173.502	
Reserve sociale uitkeringen	€ 175.050	€ -	€ 100.000	€ 75.050	
Reserve accommodatiebeleid	€ 8.876	€ -	€ -	€ 8.876	
Reserve dorpsvernieuwing Herkingen	€ 112.000	€ -	€ -	€ 112.000	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.933	€ -	€ -	€ 268.933	
Reserve seniorenregeling	€ 1.743.357	€ -	€ -	€ 1.743.357	
Reserve toeristenbelasting	€ 940.839	€ 210.000	€ 139.000	€ 1.011.839	
Totaal	€ 4.577.818	€ 210.000	€ 306.000	€ 4.481.818	
Geblokkeerde bestemmingsreserves					
Reserve ex-BWS gelden	€ 432.896	€ -	€ -	€ 432.896	
Reserve onderhoud	€ 175.198	€ 9.100	€ -	€ 184.298	
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 5.199.695	€ -	€ 327.100	€ 4.872.595	
Totaal	€ 5.807.789	€ 9.100	€ 327.100	€ 5.489.789	
Risicoreserves					
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.721.336	€ -	€ -	€ 1.721.336	
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000	
Totaal	€ 3.721.336	€ -	€ -	€ 3.721.336	
Totaal Reserves	€ 21.892.563	€ 219.100	€ 721.300	€ 21.390.363	

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Reserves 2016 - 2019

	2019	1-jan-19	dotaties	aanwend.	31-dec-19
Algemene reserves					
Algemene reserve grondexploitatie	€ 234.226	€ -	€ 42.400	€ 191.826	
Algemene reserve	€ 7.096.676	€ -	€ 208.400	€ 6.888.276	
Algemene reserve bezuinigingen	€ 47	€ -	€ -	€ 47	
Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	€ 366.471	€ -	€ -	€ 366.471	
Totaal	€ 7.697.420	€ -	€ 250.800	€ 7.446.620	
Bestemmingsreserves					
Reserve wegen	€ 745.668	€ -	€ 10.000	€ 735.668	
Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	€ 300.000	€ -	€ 300.000	€ -	
Reserve verkeerscirculatieplan	€ 42.593	€ 14.500	€ 57.000	€ 93	
Reserve baggeren havens	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	€ -	€ -	€ -	€ -	
Reserve onderwijs	€ 173.502	€ -	€ -	€ 173.502	
Reserve sociale uitkeringen	€ 75.050	€ -	€ -	€ 75.050	
Reserve accommodatiebeleid	€ 8.876	€ -	€ -	€ 8.876	
Reserve dorpsvernieuwing Herkingen	€ 112.000	€ -	€ -	€ 112.000	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	€ 268.933	€ -	€ -	€ 268.933	
Reserve seniorenregeling	€ 1.743.357	€ -	€ -	€ 1.743.357	
Reserve toeristenbelasting	€ 1.011.839	€ 210.000	€ 114.000	€ 1.107.839	
Totaal	€ 4.481.818	€ 224.500	€ 481.000	€ 4.225.318	
Geblokkeerde bestemmingsreserves					
Reserve ex-BWS gelden	€ 432.896	€ -	€ -	€ 432.896	
Reserve onderhoud	€ 184.298	€ 9.100	€ -	€ 193.398	
Reserve bijdrage kapitaallasten	€ 4.872.595	€ -	€ 327.100	€ 4.545.495	
Totaal	€ 5.489.789	€ 9.100	€ 327.100	€ 5.171.789	
Risicoreserves					
Algemene risicoreserve grondexploitatie	€ 1.721.336	€ -	€ -	€ 1.721.336	
Algemene risicoreserve	€ 2.000.000	€ -	€ -	€ 2.000.000	
Totaal	€ 3.721.336	€ -	€ -	€ 3.721.336	
Totaal Reserves	€ 21.390.363	€ 233.600	€ 1.058.900	€ 20.565.063	

Toelichting reserves 2016-2019

Algemene reserves					
Algemene reserve grondexploitatie	Doel:	Opvangen van financiële risico's en calamiteiten op het gebied van grondexploitatie			
	Dotatie	2016	€	22.500	Retour voorfinanciering grof vuil
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	14.900	rente gronden Hameeteman
			€	25.400	Planschade-uitkering
		2017	€	15.600	rente gronden Hameeteman
			€	25.400	Planschade-uitkering
		2018	€	16.300	rente gronden Hameeteman
			€	25.400	Planschade-uitkering
		2019	€	17.000	rente gronden Hameeteman
			€	25.400	Planschade-uitkering
Algemene reserve	Doel:	Opvangen van algemene financiële tegenvallers en mogelijk negatieve rekeningssaldi			
	Dotatie	2016	€	2.419.550	Frictievergoeding herindeling
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	850.000	Invoering Individueel Keuzebudget (IKB)
		2017	€	20.900	Aanvulling rentevoorziening NIEGG Klinkvis
		2018	€	46.500	Aanvulling rentevoorziening NIEGG Klinkvis
		2019	€	14.500	Overboeking naar reserve VCP i.v.m. negatief saldo
			€	193.900	Bijdrage hoofdontsluiting Nieuwe-Tonge
Algemene reserve bezuinigingen	Doel:	Reserve ter bijdrage in bezuinigingen			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	576.000	Bijdrage aan exploitatie
		2017	€	64.200	Bijdrage aan exploitatie
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Toelichting reserves 2016-2019

Algemene reserve ter dekking frictiekosten herindeling	Doel:	Dekking kosten frictie personeel voortvloeiend uit herindeling			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	694.700	Dekking salarissen boven functieschaal en bovenformatieve medewerkers
		2017	€	-	
		2018	€	-	
2019		€	-		

Bestemmingsreserves					
Reserve wegen	Doel:	Egalisatie lasten wegonderhoud en dekking projecten			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	10.000	Realisering uniforme bewegwijzering
		2017	€	10.000	Realisering uniforme bewegwijzering
		2018	€	10.000	Realisering uniforme bewegwijzering
2019		€	10.000	Realisering uniforme bewegwijzering	

Reserve bijdrage reconstructie wegen andere overheden	Doel:	Dekking bijdrage in kosten aanpassing provinciale wegen			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
2019		€	300.000	Bijdrage aan provincie ZH inzake reconstructie N215	

Reserve verkeers-circulatieplan	Doel:	Planmatige inzet voor verbeteren van verkeerstechnische en verkeersveilige situaties			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	14.500	Overboeking van de AR i.v.m. negatief saldo
	Aanwending	2016	€	100.000	Opstellen VCP Middelharnis en Sommelsdijk
			€	57.000	Verkeerstechnische maatregelen VCP's
		2017	€	57.000	Verkeerstechnische maatregelen VCP's
		2018	€	57.000	Verkeerstechnische maatregelen VCP's
		2019	€	57.000	Verkeerstechnische maatregelen VCP's
		€	57.000	Verkeerstechnische maatregelen VCP's	

Toelichting reserves 2016-2019

Reserve baggeren havens	Doel:	Dekken kosten baggeren havens			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Doel:	Dekking kosten revitalisering bedrijventerrein Oostplaat			
Reserve revitalisering bedrijventerrein Oostplaat	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	50.000	Bijdrage in kosten revitalisering bedrijventerrein
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Doel:	Mutatie verschil werkelijke en geraamde lasten onderhoud			
Reserve onderwijs	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Doel:	Egalisatie van kosten voortvloeiend uit gemeentelijke taken op sociaal gebied			
Reserve sociale uitkeringen	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	100.000	Bijdrage kosten sociale uitkeringen
		2017	€	100.000	Bijdrage kosten sociale uitkeringen
		2018	€	100.000	Bijdrage kosten sociale uitkeringen
		2019	€	-	

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Toelichting reserves 2016-2019

Reserve accommodatie-beleid	Doel:	<i>Dekking tijdelijke kosten voortvloeiend uit het op te stellen accommodatiebeleid</i>			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Reserve dorpsvernieuwing Herkingen	Doel:	<i>Dekking renovatie en onderhoud van de dorpskern van Herkingen</i>			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Reserve bovenwijkse voorzieningen	Doel:	<i>Dekking bovenplanse voorzieningen met een directe relatie met grondexploitatie</i>			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Reserve seniorenregeling	Doel:	<i>Beschikbaar voor dekking van (een deel) van de kosten van de seniorenregeling</i>			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Toelichting reserves 2016-2019

Reserve toeristenbelasting	Doel:	Beschikbaar voor toekomstige investeringen/uitgaven in de toeristische sector			
	Dotatie	2016	€	210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbel.
		2017	€	210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbel.
		2018	€	210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbel.
		2019	€	210.000	Meeropbrengst extra tariefsverhoging toeristenbel.
	Aanwending	2016	€	25.000	Verbetering kwaliteit verblijfsaccommodatie
			€	15.000	Jaarlijkse benchmark toeristische cijfers
			€	100.000	Opstellen masterplan voor verkrijgen officiële badplaatsstatus Ouddorp
			€	25.000	Doorontwikkeling ZIDS en Goereepas
			€	50.000	Uitvoering geven aan project verbreding visserij en landbouw
			€	4.000	Bijdrage openbaar toilet Ouddorp
			€	25.000	Bijdrage promotie VVV
			€	20.000	Bijdrage diverse kosten recreatie en toerisme
		2017	€	15.000	Jaarlijkse benchmark toeristische cijfers
			€	25.000	Doorontwikkeling ZIDS en Goereepas
			€	50.000	Uitvoering geven aan project verbreding visserij en landbouw
			€	4.000	Bijdrage openbaar toilet Ouddorp
			€	25.000	Bijdrage promotie VVV
			€	20.000	Bijdrage diverse kosten recreatie en toerisme
		2018	€	15.000	Jaarlijkse benchmark toeristische cijfers
			€	25.000	Doorontwikkeling ZIDS en Goereepas
			€	50.000	Uitvoering geven aan project verbreding visserij en landbouw
			€	4.000	Bijdrage openbaar toilet Ouddorp
			€	25.000	Bijdrage promotie VVV
			€	20.000	Bijdrage diverse kosten recreatie en toerisme
		2019	€	15.000	Jaarlijkse benchmark toeristische cijfers
			€	25.000	Doorontwikkeling ZIDS en Goereepas
			€	50.000	Uitvoering geven aan project verbreding visserij en landbouw
			€	4.000	Bijdrage openbaar toilet Ouddorp
			€	20.000	Bijdrage diverse kosten recreatie en toerisme

Toelichting reserves 2016-2019

Geblokkeerde bestemmingsreserves					
Reserve ex-BWS gelden	Doel:	Reserve is volledig geoormerkt om de kosten voor projecten gebiedsgerichte			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Reserve onderhoud	Doel:	Dekking kosten onderhoud gebouwen en accommodaties			
	Dotatie	2016	€	9.100	Onderhoud accommodaties
		2017	€	9.100	Onderhoud accommodaties
		2018	€	9.100	Onderhoud accommodaties
		2019	€	9.100	Onderhoud accommodaties
	Aanwending	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Reserve bijdrage kapitaallasten	Doel:	Dekking kapitaallasten investeringen met economisch nut			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	338.600	Bijdrage in diverse kapitaallasten
		2017	€	327.100	Bijdrage in diverse kapitaallasten
		2018	€	327.100	Bijdrage in diverse kapitaallasten
		2019	€	327.100	Bijdrage in diverse kapitaallasten

Toelichting reserves 2016-2019

Risicoreserves					
Algemene risicoreserve	Doel:	Opvangen van financiële risico's			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2017	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2018	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2019	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
Algemene risicoreserve grondexploitatie	Doel:	Opvangen van financiële risico's op het gebied van grondexploitatie			
	Dotatie	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Aanwending	2016	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2017	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2018	€	-	Afhankelijk van optreden risico's
		2019	€	-	Afhankelijk van optreden risico's

Programmabegroting 2016

Voorzieningen 2016 - 2019

	2016	1-jan-16	stortingen	onttrekk.	31-dec-16
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 210.748	€ 60.900	€ 43.800	€ 227.848	
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	€ 484.658	€ -	€ -	€ 484.658	
Voorziening onderhoud sport	€ 331.623	€ 61.200	€ -	€ 392.823	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 59.796	€ 20.000	€ 24.500	€ 55.296	
Voorziening riolering	€ 4.675.469	€ 187.300	€ 543.700	€ 4.319.069	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 80.000	€ 40.000	€ -	€ 120.000	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 2.403.351	€ 1.146.000	€ 481.600	€ 3.067.751	
Voorziening verlenging licentierechten	€ -	€ 28.300	€ -	€ 28.300	
Voorziening onderhoud gebouwen - calamiteiten	€ 444.827	€ -	€ -	€ 444.827	
Totaal	€ 8.690.472	€ 1.543.700	€ 1.093.600	€ 9.140.572	
Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 3.071.889	€ 108.200	€ 153.900	€ 3.026.189	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 11.641	€ -	€ 7.400	€ 4.241	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening Raad- & Polderhuis Ouddorp (renovatie)	€ 150.000	€ -	€ -	€ 150.000	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 325.767	€ -	€ 324.700	€ 1.067	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 97.780	€ -	€ -	€ 97.780	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ 54.581	€ -	€ 54.500	€ 81	
Voorziening overig	€ 22.800	€ -	€ -	€ 22.800	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 446.070	€ -	€ -	€ 446.070	
Totaal	€ 4.259.826	€ 108.200	€ 540.500	€ 3.827.526	
Risicovoorzieningen					
Voorziening bestemmingsplannen	€ 475.618	€ 85.000	€ -	€ 560.618	
Voorziening nog te maken kosten Molenplein Middelharnis	€ 15.000	€ -	€ 15.000	€ -	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 67.741	€ -	€ 42.600	€ 25.141	
Totaal	€ 558.359	€ 85.000	€ 57.600	€ 585.759	
Van derden verkregen middelen (specifieke besteding)					
Voorziening reiniging	€ 408.739	€ -	€ 13.800	€ 394.939	
Voorziening riolering ter afdekking (nw) vervangingsinv.	€ 14.962.257	€ 562.100	€ 1.631.300	€ 13.893.057	
Voorziening begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695	
Totaal	€ 15.730.691	€ 562.100	€ 1.645.100	€ 14.647.691	
Totaal voorzieningen	€ 29.239.348	€ 2.299.000	€ 3.336.800	€ 28.201.548	

Programmabegroting 2016

Voorzieningen 2016 - 2019

	2017	1-jan-17	stortingen	onttrekk.	31-dec-17
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 227.848	€ 60.900	€ 34.800	€ 253.948	
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	€ 484.658	€ -	€ -	€ 484.658	
Voorziening onderhoud sport	€ 392.823	€ 61.200	€ -	€ 454.023	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 55.296	€ 20.000	€ 61.800	€ 13.496	
Voorziening riolering	€ 4.319.069	€ 198.400	€ 543.700	€ 3.973.769	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 120.000	€ 40.000	€ -	€ 160.000	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 3.067.751	€ 1.146.000	€ 845.000	€ 3.368.751	
Voorziening verlenging licentierechten	€ 28.300	€ 28.300	€ -	€ 56.600	
Voorziening onderhoud gebouwen - calamiteiten	€ 444.827	€ -	€ -	€ 444.827	
Totaal	€ 9.140.572	€ 1.554.800	€ 1.485.300	€ 9.210.072	
Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 3.026.189	€ 108.300	€ 153.900	€ 2.980.589	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 4.241	€ -	€ -	€ 4.241	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening Raad- & Polderhuis Ouddorp (renovatie)	€ 150.000			€ 150.000	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 1.067	€ -	€ 1.000	€ 67	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 97.780	€ -	€ -	€ 97.780	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ 81	€ -	€ -	€ 81	
Voorziening overig	€ 22.800	€ -	€ -	€ 22.800	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 446.070	€ -	€ -	€ 446.070	
Totaal	€ 3.827.526	€ 108.300	€ 154.900	€ 3.780.926	
Risicovoorzieningen					
Voorziening bestemmingsplannen	€ 560.618	€ 85.000	€ -	€ 645.618	
Voorziening nog te maken kosten Molenplein Middelharnis	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 25.141	€ 20.900	€ 23.600	€ 22.441	
Totaal	€ 585.759	€ 105.900	€ 23.600	€ 668.059	
Van derden verkregen middelen (specifieke besteding)					
Voorziening reiniging	€ 394.939	€ -	€ 13.900	€ 381.039	
Voorziening riolering ter afdekking (nw) vervangingsinv.	€ 13.893.057	€ 595.100	€ 1.631.300	€ 12.856.857	
Voorziening begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695	
Totaal	€ 14.647.691	€ 595.100	€ 1.645.200	€ 13.597.591	
Totaal voorzieningen	€ 28.201.548	€ 2.364.100	€ 3.309.000	€ 27.256.648	

Programmabegroting 2016

Voorzieningen 2016 - 2019

	2018	1-jan-18	stortingen	onttrekk.	31-dec-18
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 253.948	€ 60.900	€ 53.700	€ 261.148	
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	€ 484.658	€ -	€ -	€ 484.658	
Voorziening onderhoud sport	€ 454.023	€ 61.200	€ -	€ 515.223	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 13.496	€ 15.000	€ 4.700	€ 23.796	
Voorziening riolering	€ 3.973.769	€ 206.000	€ 543.700	€ 3.636.069	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 160.000	€ 40.000	€ -	€ 200.000	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 3.368.751	€ 1.146.000	€ 1.570.800	€ 2.943.951	
Voorziening verlenging licentierechten	€ 56.600	€ 28.300	€ 84.900	€ -	
Voorziening onderhoud gebouwen - calamiteiten	€ 444.827	€ -	€ -	€ 444.827	
Totaal	€ 9.210.072	€ 1.557.400	€ 2.257.800	€ 8.509.672	
Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.980.589	€ 108.400	€ 153.900	€ 2.935.089	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 4.241	€ -	€ -	€ 4.241	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening Raad- & Polderhuis Ouddorp (renovatie)	€ 150.000	€ -	€ -	€ 150.000	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 67	€ -	€ -	€ 67	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 97.780	€ -	€ -	€ 97.780	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ 81	€ -	€ -	€ 81	
Voorziening overig	€ 22.800	€ -	€ -	€ 22.800	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 446.070	€ -	€ -	€ 446.070	
Totaal	€ 3.780.926	€ 108.400	€ 153.900	€ 3.735.426	
Risicovoorzieningen					
Voorziening bestemmingsplannen	€ 645.618	€ 85.000	€ -	€ 730.618	
Voorziening nog te maken kosten Molenplein Middelharnis	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 22.441	€ 46.500	€ -	€ 68.941	
Totaal	€ 668.059	€ 131.500	€ -	€ 799.559	
Van derden verkregen middelen (specifieke besteding)					
Voorziening reiniging	€ 381.039	€ -	€ 14.000	€ 367.039	
Voorziening riolering ter afdekking (nw) vervangingsinv.	€ 12.856.857	€ 617.900	€ 1.631.300	€ 11.843.457	
Voorziening begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695	
Totaal	€ 13.597.591	€ 617.900	€ 1.645.300	€ 12.570.191	
Totaal voorzieningen	€ 27.256.648	€ 2.415.200	€ 4.057.000	€ 25.614.848	

Programmabegroting 2016

Voorzieningen 2016 - 2019

	2019	1-jan-11	stortingen	onttrekk.	31-dec-19
Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud openbare ruimte	€ 261.148	€ 60.900	€ 45.300	€ 276.748	
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	€ 484.658	€ -	€ -	€ 484.658	
Voorziening onderhoud sport	€ 515.223	€ 61.200	€ -	€ 576.423	
Voorziening onderhoud milieustraat	€ 23.796	€ 15.000	€ -	€ 38.796	
Voorziening riolering	€ 3.636.069	€ 216.600	€ 543.700	€ 3.308.969	
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	€ 200.000	€ 40.000	€ -	€ 240.000	
Voorziening onderhoud gebouwen	€ 2.943.951	€ 1.146.000	€ 2.020.700	€ 2.069.251	
Voorziening verlenging licentierechten	€ -	€ 28.300	€ -	€ 28.300	
Voorziening onderhoud gebouwen - calamiteiten	€ 444.827	€ -	€ -	€ 444.827	
Totaal	€ 8.509.672	€ 1.568.000	€ 2.609.700	€ 7.467.972	
Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	€ 2.935.089	€ 108.400	€ 153.900	€ 2.889.589	
Voorziening wachtgeld wethouders	€ 4.241	€ -	€ -	€ 4.241	
Voorziening ORB materieel	€ 59.200	€ -	€ -	€ 59.200	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	€ 20.098	€ -	€ -	€ 20.098	
Voorziening Raad- & Polderhuis Ouddorp (renovatie)	€ 150.000			€ 150.000	
Voorziening woninggebonden subsidies	€ 67	€ -	€ -	€ 67	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	€ 97.780	€ -	€ -	€ 97.780	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	€ 81	€ -	€ -	€ 81	
Voorziening overig	€ 22.800	€ -	€ -	€ 22.800	
Voorziening individueel loopbaanbudget	€ 446.070	€ -	€ -	€ 446.070	
Totaal	€ 3.735.426	€ 108.400	€ 153.900	€ 3.689.926	
Risicovoorzieningen					
Voorziening bestemmingsplannen	€ 730.618	€ 85.000	€ -	€ 815.618	
Voorziening nog te maken kosten Molenplein Middelharnis	€ -	€ -	€ -	€ -	
Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	€ 68.941	€ -	€ -	€ 68.941	
Totaal	€ 799.559	€ 85.000	€ -	€ 884.559	
Van derden verkregen middelen (specifieke besteding)					
Voorziening reiniging	€ 367.039	€ -	€ 14.100	€ 352.939	
Voorziening riolering ter afdekking (nw) vervangingsinv.	€ 11.843.457	€ 649.700	€ 1.631.300	€ 10.861.857	
Voorziening begraafplaatsen	€ 359.695	€ -	€ -	€ 359.695	
Totaal	€ 12.570.191	€ 649.700	€ 1.645.400	€ 11.574.491	
Totaal voorzieningen	€ 25.614.848	€ 2.411.100	€ 4.409.000	€ 23.616.948	

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Onderhoudsvoorzieningen					
Voorziening onderhoud openbare ruimte	Doel:	Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud			
	Storting	2016	€	22.000	Onderhoud haven Middelharnis
			€	32.600	Onderhoud bruggen Middelharnis
			€	6.300	Onderhoud speeltuin Dirksland
		2017	€	22.000	Onderhoud haven Middelharnis
			€	32.600	Onderhoud bruggen Middelharnis
			€	6.300	Onderhoud speeltuin Dirksland
		2018	€	22.000	Onderhoud haven Middelharnis
			€	32.600	Onderhoud bruggen Middelharnis
			€	6.300	Onderhoud speeltuin Dirksland
		2019	€	22.000	Onderhoud haven Middelharnis
			€	32.600	Onderhoud bruggen Middelharnis
			€	6.300	Onderhoud speeltuin Dirksland
	Onttrekking	2016	€	20.000	Bijdrage onderhoud haven Middelharnis
			€	23.800	Bijdrage onderhoud bruggen Middelharnis
		2017	€	20.400	Bijdrage onderhoud haven Middelharnis
			€	14.400	Bijdrage onderhoud bruggen Middelharnis
Voorziening onderhoud schoolgebouwen	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening onderhoud sport	Doel:	Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud			
	Storting	2016	€	6.300	Dotatie groot onderhoud sportvelden
			€	54.900	Dotatie onderhoud sportpark Oostplaat
		2017	€	6.300	Dotatie groot onderhoud sportvelden
			€	54.900	Dotatie onderhoud sportpark Oostplaat
		2018	€	6.300	Dotatie groot onderhoud sportvelden
			€	54.900	Dotatie onderhoud sportpark Oostplaat
		2019	€	6.300	Dotatie groot onderhoud sportvelden
			€	54.900	Dotatie onderhoud sportpark Oostplaat
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Voorziening onderhoud milieustraat	Doel:	Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud			
	Storting	2016	€	20.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2017	€	20.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2018	€	15.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
		2019	€	15.000	Storting voorziening o.b.v. onderhoudsplan
	Onttrekking	2016	€	24.500	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan
		2017	€	61.800	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan
		2018	€	4.700	Dekking kosten onderhoud o.b.v. onderhoudsplan
		2019	€	-	
Voorziening riolering	Doel:	Dekking vervangingsinvesteringen riolering			
	Storting	2016	€	187.300	Voeding t.l.v. product riolering
		2017	€	198.400	Voeding t.l.v. product riolering
		2018	€	206.000	Voeding t.l.v. product riolering
		2019	€	216.600	Voeding t.l.v. product riolering
	Onttrekking	2016	€	543.700	Dekking lasten investeringen rioleringen
		2017	€	543.700	Dekking lasten investeringen rioleringen
		2018	€	543.700	Dekking lasten investeringen rioleringen
		2019	€	543.700	Dekking lasten investeringen rioleringen
Voorziening toekomstig onderhoud begraafplaatsen	Doel:	Dekking toekomstig onderhoud begraafplaatsen			
	Storting	2016	€	40.000	Voeding voorziening mbt toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2017	€	40.000	Voeding voorziening mbt toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2018	€	40.000	Voeding voorziening mbt toekomstig onderhoud begraafplaatsen
		2019	€	40.000	Voeding voorziening mbt toekomstig onderhoud begraafplaatsen
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening onderhoud gebouwen	Doel:	Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud			
	Storting	2016	€	1.146.000	Storting onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2017	€	1.146.000	Storting onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2018	€	1.146.000	Storting onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2019	€	1.146.000	Storting onderhoud gemeentelijke gebouwen
	Onttrekking	2016	€	481.600	Onttrekking onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2017	€	845.000	Onttrekking onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2018	€	1.570.800	Onttrekking onderhoud gemeentelijke gebouwen
		2019	€	2.020.700	Onttrekking onderhoud gemeentelijke gebouwen
Voorziening verlenging licentierechten	Doel:	Dekking verlenging licentierechten MS Office			
	Storting	2016	€	28.300	Bijdrage van exploitatie ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2017	€	28.300	Bijdrage van exploitatie ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2018	€	28.300	Bijdrage van exploitatie ter egalisatie jaarlijkse lasten
		2019	€	28.300	Bijdrage van exploitatie ter egalisatie jaarlijkse lasten
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	84.900	Kosten verlenging licentierechten MS Office
		2019	€	-	

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Voorziening onderhoud gebouwen - calamiteiten	Doel:	Dekking op onderhoudsplan gebaseerd onderhoud			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Overige voorzieningen					
Voorziening wethouderspensioenen	Doel:	Toekomstige wethouderspensioenen bekostigen			
	Storting	2016	€	108.200	Toevoeging o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte
		2017	€	108.300	Toevoeging o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte
		2018	€	108.400	Toevoeging o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte
		2019	€	108.400	Toevoeging o.b.v. actualisatie noodzakelijke hoogte
	Onttrekking	2016	€	153.900	Uitkering vm wethouders
		2017	€	153.900	Uitkering vm wethouders
		2018	€	153.900	Uitkering vm wethouders
		2019	€	153.900	Uitkering vm wethouders
Voorziening wachtgeld wethouders	Doel:	Dekking verplichtingen t.b.v. voormalige wethouders vm. gemeenten			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	7.400	Kosten wachtgeld wethouders vm gemeenten
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening ORB materieel	Doel:	Voorziening t.b.v. ORB materieel			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening schenking kleuterschool OBS OPL	Doel:	Rentebaten van legaat P. van Weel komen ten bate van kleuterschool			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Voorziening woninggebonden subsidies	Doel:	Jaarlijkse bijdrage koopwoningen en bijdrage herstructurering woonwagencentrum Dwarsweg			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	6.000	Reguliere uitbetaling subsidie
			€	318.700	Woonwagencentrum Dwarsweg
		2017	€	1.000	Reguliere uitbetaling subsidie
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening opgebouwde roosteruren personeel	Doel:	Voorziening t.b.v. uitbetaling opgebouwde roosteruren personeel			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening frictiekosten personeel herindeling	Doel:	Dekking frictiekosten voortvloeiend uit herindeling			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	54.500	Frictiekosten 1 vm medewerker
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening overig	Doel:	Dekking kosten van niet substantiële omvang			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
Voorziening individueel loopbaanbudget	Doel:	Dekking kosten individueel loopbaanbudget medewerkers			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Risicovoorzieningen						
Voorziening bestemmingsplannen	Doel:	Het bekostigen van het meerjaren lopende project vernieuwing bestemmingsplannen				
	Storting	2016	€	85.000	Dekking kosten herziening bestemmingsplannen	
		2017	€	85.000	Dekking kosten herziening bestemmingsplannen	
		2018	€	85.000	Dekking kosten herziening bestemmingsplannen	
		2019	€	85.000	Dekking kosten herziening bestemmingsplannen	
	Onttrekking	2016	€	-		
		2017	€	-		
		2018	€	-		
2019		€	-			
Voorziening nog te maken kosten Molenplein Middelharnis	Doel:	Voorziening voor het opvangen van de kosten en risico's ten gevolge van de uitvoering van het project Molenplein				
	Storting	2016	€	-		
		2017	€	-		
		2018	€	-		
		2019	€	-		
	Onttrekking	2016	€	15.000	Te maken kosten	
		2017	€	-		
		2018	€	-		
2019		€	-			
Voorziening rente NIEGG Klinkvis Middelharnis	Doel:	Voorziening ter dekking van de rentekosten NIEGG Klinkvis Middelharnis				
	Storting	2016	€	-		
		2017	€	20.900	Aanvulling voorziening (dekking AR)	
		2018	€	46.500	Aanvulling voorziening (dekking AR)	
		2019	€	-		
	Onttrekking	2016	€	42.600	Dekking rente	
		2017	€	23.600	Dekking rente	
		2018	€	-		
2019		€	-			
Van derden verkregen middelen (specifieke besteding)						
Voorziening reiniging	Doel:	Egalisatie tarieven en dekking kosten nazorg stortplaats				
	Storting	2016	€	-		
		2017	€	-		
		2018	€	-		
		2019	€	-		
	Onttrekking	2016	€	13.800	Dekking kosten nazorg stortplaats	
		2017	€	13.900	Dekking kosten nazorg stortplaats	
		2018	€	14.000	Dekking kosten nazorg stortplaats	
2019		€	14.100	Dekking kosten nazorg stortplaats		
Voorziening riolering ter afdekking (nw) vervangingsinv.	Doel:	Ter dekking van nieuwe vervangingsinvesteringen riolering				
	Storting	2016	€	562.100	Voeding t.l.v. product riolering	
		2017	€	595.100	Voeding t.l.v. product riolering	
		2018	€	617.900	Voeding t.l.v. product riolering	
		2019	€	649.700	Voeding t.l.v. product riolering	
	Onttrekking	2016	€	1.631.300	Investeringen o.b.v. vGRP 2015	
		2017	€	1.631.300	Investeringen o.b.v. vGRP 2015	
		2018	€	1.631.300	Investeringen o.b.v. vGRP 2015	
2019		€	1.631.300	Investeringen o.b.v. vGRP 2015		

Toelichting voorzieningen 2016-2019

Voorziening begraafplaatsen	Doel:	Dekking van renovatie en onderhoud van (bestaande) begraafplaatsen			
	Storting	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	
	Onttrekking	2016	€	-	
		2017	€	-	
		2018	€	-	
		2019	€	-	

Investeringsplanning 2016 - 2019

Investeringsplanning 2016 - 2019								
Investerings - omschrijving	bedrag	jaar	afschr. term.	2016	2017	2018	2019	
Openbare orde en veiligheid								
Vervangen voertuig BOA (Dacia Duster)	€ 35.000	2016	8	€ -	€ 4.400	€ 4.400	€ 4.400	
Vervangen voertuig BOA (Renault Twingo)	€ 15.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 1.900	
RWC 1 Reddingsbrigade + strandtrailer	€ 13.500	2016	8	€ -	€ 1.700	€ 1.700	€ 1.700	
Reddingsvoertuig 4wd	€ 35.000	2017	8	€ -	€ -	€ 4.400	€ 4.400	
Beheer buitenruimte								
Reconstructie wegen 2016	€ 200.000	2016	25	€ -	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	
Reconstructie wegen 2017	€ 200.000	2017	25	€ -	€ -	€ 8.000	€ 8.000	
Reconstructie wegen 2018	€ 200.000	2018	25	€ -	€ -	€ -	€ 8.000	
Reconstructie wegen 2019	€ 200.000	2019	25	€ -	€ -	€ -	€ -	
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2016	€ 315.000	2016	15	€ -	€ 21.000	€ 21.000	€ 21.000	
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2017	€ 315.000	2017	15	€ -	€ -	€ 21.000	€ 21.000	
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2018	€ 315.000	2018	15	€ -	€ -	€ -	€ 21.000	
Renovatie/vervanging openbare verlichting 2019	€ 315.000	2019	15	€ -	€ -	€ -	€ -	
Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam	€ 550.000	2017	25	€ -	€ -	€ 22.000	€ 22.000	
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 44.000	2016	8	€ -	€ 5.500	€ 5.500	€ 5.500	
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 16.000	2017	8	€ -	€ -	€ 2.000	€ 2.000	
Gladheidsbestrijdingsmaterieel	€ 23.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 2.875	
Gladheidsbestrijding - meetstation	€ 20.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 2.500	
Groenvoorziening - Houtversnipperaar (2 stuks)	€ 50.000	2017	8	€ -	€ -	€ 6.300	€ 6.300	
Groenvoorziening - Cirkelmaaier	€ 50.000	2017	8	€ -	€ -	€ 6.300	€ 6.300	
Groenvoorziening - Cirkelmaaier	€ 50.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 6.300	
Groenvoorziening - Cirkelmaaier	€ 50.000	2019	8	€ -	€ -	€ -	€ -	
Speelvoorzieningen beleid 2016	€ 33.700	2016	15	€ -	€ 2.200	€ 2.200	€ 2.200	
Speelvoorzieningen beleid 2017	€ 33.700	2017	15	€ -	€ -	€ 2.200	€ 2.200	
Speelvoorzieningen beleid 2018	€ 33.700	2018	15	€ -	€ -	€ -	€ 2.200	
Speelvoorzieningen beleid 2019	€ 33.700	2019	15				€ -	
Groot onderhoud- & vervangingsinvesteringen Riolering 2016	€ 2.175.000	2016	vrz					
Groot onderhoud- & vervangingsinvesteringen Riolering 2017	€ 2.175.000	2017	vrz					
Groot onderhoud- & vervangingsinvesteringen Riolering 2018	€ 2.175.000	2018	vrz					
Groot onderhoud- & vervangingsinvesteringen Riolering 2019	€ 2.175.000	2019	vrz					
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2016	€ 120.000	2016	10	€ -	€ 17.400	€ 16.900	€ 16.300	
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2017	€ 120.000	2017	10	€ -	€ -	€ 17.400	€ 16.900	
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2018	€ 120.000	2018	10	€ -	€ -	€ -	€ 17.400	
Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2019	€ 120.000	2019	10				€ -	
Regionaal Overslagstation - vervangen schuifpoorten	€ 12.000	2016	10	€ -	€ 1.700	€ 1.700	€ 1.600	
Vastgoed								
Renovatie/nieuwbouw Edudelta	pm	pm						
Renovatie sportvelden 2016	€ 118.300	2016	20	€ -	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	
Verbeteren akoestiek sporthal De Staver	€ 96.100	2016	25	€ -	€ 8.200	€ 8.000	€ 7.800	
Herontwikkeling Hernesseroord	€ 210.000	2017	25	€ -	€ -	€ 8.400	€ 8.400	
Herontwikkeling Hernesseroord (bijdrage ontwikkelaar)	€ -145.000	2017	25	€ -	€ -	€ -5.800	€ -5.800	
Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen	€ 70.000	2017	25	€ -	€ -	€ 2.800	€ 2.800	
Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen	€ 87.000	2017	25	€ -	€ -	€ 3.500	€ 3.480	

Investeringsplanning 2016 - 2019

Investeringen - omschrijving	bedrag	jaar	afschr. term.	2016	2017	2018	2019
Bedrijfsvoering							
<u>ICT</u>							
I&A plan - jaarschijf 2016	€ 262.000	2016	5	€ -	€ 52.400	€ 52.400	€ 52.400
I&A plan - jaarschijf 2017	€ 40.000	2017	5	€ -	€ -	€ 8.000	€ 8.000
I&A plan - jaarschijf 2018	€ 600.000	2018	5	€ -	€ -	€ -	€ 120.000
Vervangingsinvestering ICT	€ 1.635.000	2017	5	€ -	€ -	€ 327.000	€ 327.000
<u>Tractie (voertuigen)</u>							
Voertuigen (vervangen 5 bussen)	€ 167.500	2016	8	€ -	€ 20.900	€ 20.900	€ 20.900
Voertuigen (vervangen 11 bussen)	€ 385.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 48.100
Voertuigen (vervangen 2 opzichterswagens)	€ 50.000	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 6.300
Voertuigen (vervangen terreinwagen)	€ 26.500	2018	8	€ -	€ -	€ -	€ 3.300
Voertuigen (vervangen 8 bussen)	€ 280.000	2019	8	€ -	€ -	€ -	€ -
<u>Tractie (vracht-/veegwagens)</u>							
Vrachtwagen (district west)	€ 200.000	2016	10	€ -	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Veegauto (district west)	€ 160.000	2016	10	€ -	€ 16.000	€ 16.000	€ 16.000
<u>Tractie (overig materieel)</u>							
Tractor	€ 80.000	2017	8	€ -	€ -	€ 10.000	€ 10.000
Tractor	€ 80.000	2019	8	€ -	€ -	€ -	€ -
Totalen	€ 16.740.700			€ -	€ 185.400	€ 628.200	€ 866.655

Toelichting investeringen 2016 - 2019

Toelichting investeringen 2016 e.v.	
2016	Investering
<u>Vervangen voertuig BOA (Dacia Duster)</u> De BOA's hebben twee auto's tot hun beschikking bij het uitvoeren van hun taken. Volgens de reguliere vervangingstermijn dient de Dacia Duster te worden vervangen.	€ 35.000
<u>RWC 1 Reddingsbrigade + strandtrailer</u> Vervanging van één van de huidige reddingswaterscooters en trailer die in gebruik zijn bij de ORB.	€ 13.500
<u>Reconstructie wegen 2016</u> In het kader van het bezuinigingsplan 2013 is besloten een gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden aan wegen te activeren. Dit betreft voornamelijk grootschalige reconstructie werkzaamheden.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2016</u> Doorlopend investeringskrediet waarbinnen renovatie- en vervangingsinvesteringen ten aanzien van de openbare verlichting worden uitgevoerd. In de beheerplannen van de voormalige gemeenten was een achterstand in het groot-schalig onderhoud geconstateerd. Deze achterstand was nog niet weggewerkt. Bij het opstellen van nieuwe beheerplan en de daarbij behorende investeringsbudgetten is rekening gehouden met wegwerken van deze achterstand en tevens wordt extra ingezet op verduurzaming van het areaal om het Europese doel van 20% energiebesparing in 2020 haalbaar te maken.	€ 315.000
<u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.	€ 44.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2016</u> Op basis van de door de vml gemeente Middelharnis in 2009 vastgesteld nota speelruimte 2009-2012 is een jaarlijks bedrag beschikbaar van € 33.725,- voor het vervangen van speelvoorzieningen. Loopt tot 2019.	€ 33.700
<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2016</u> Het planmatig plegen van vervangings- en renovatiewerkzaamheden aan het rioleringsstelsel met persleidingen, randvoorzieningen, drukriolering, pompen en gemalen. De investeringen worden rechtstreeks gedekt vanuit de "Voorziening Groot Onderhoud en Vervangingsinvesteringen riolering".	€ 2.175.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2016</u> Het krediet voorziet het vervangen van ondergrondse glas- en restafvalbakken. Jaarlijks wordt de vervanging van ondergrondse afvalbakken op basis van een inspectie opnieuw afgewogen. Daarnaast is een vooraf opgesteld vervangingsplan beschikbaar.	€ 120.000

Toelichting investeringen 2016 - 2019

<u>Regionaal overslagstation – vervangen schuifpoorten</u> Betreft het vervangen van de schuifpoorten op het terrein van het regionaal overslagstation in Middelharnis.	€ 12.000
<u>Renovatie sportvelden 2016</u> Betreft renovatie sportvelden op basis van een vooraf opgestelde inventarisatie (vml Oostflakkee en Middelharnis).	€ 118.300
<u>Verbeteren akoestiek sporthal De Staver</u> Er worden al langere tijd klachten geuit over het geluidsniveau in de sporthallen van De Staver. Dit is in bestuurlijke overleggen tussen de gemeente en Stichting Olympia meerdere keren naar voren gebracht. Met name docenten van de Prins Maurits hebben zowel bij de gemeente als bij de Staver hier over geklaagd. Sonus Raadgevende Ingenieurs heeft een onderzoek uitgevoerd naar de ruimte-akoestiek van de sporthal. Dit bedrijf heeft een uitgebreid geluidstechnisch onderzoek ingesteld naar galm, echo en spraakverstaanbaarheid van de sporthal als geheel, de 3 haldelen afzonderlijk en de combinatie van 2 aansluitende haldelen. Door het uitvoeren van diverse maatregelen kan de akoestiek zodanig worden aangepakt, dat de problematiek daarmee wordt opgelost. In totaal is hiervoor een bedrag benodigd van € 96.100,-.	€ 96.100
<u>Investeringen volgens I&A plan – jaarschijf 2016</u> Het werkplan I&A 2015 omvat een projectenbundel van in totaal € 964.000,-. Dit kan de gedachte oproepen dat de in 2014 ingebrachte bezuinigingsopties niet, of slechts ten dele zijn gerealiseerd. Dat is echter niet het geval. De in het kader van de bezuiniging geschrapte projecten zijn als zodanig geheel vervallen. Daar komt bij dat in sommige gevallen de raming naar beneden kon worden bijgesteld. Niettemin is er een dekkingstekort ontstaan. Dit is het gevolg van het opvoeren van nieuwe projecten. De belangrijkste toevoeging betreft deelprojecten die vallen onder de noemer 'Upgrade bestaande IT-omgeving'. Het gaat hierbij vooral om capaciteitsuitbreiding van centrale systemen, als gevolg van forse datagroei en toename van het aantal applicaties. Het benodigde krediet (€ 964.000,-) is in de jaren 2015-2017 opgedeeld. Te weten voor 2016 € 262.000,- en voor 2017 € 40.000,-.	€ 262.000
<u>Voertuigen</u> In het reguliere vervangingsplan van voertuigen van de buitendienst zijn acht bussen opgenomen welke in 2016 vervangen dienen te worden. In het kader van de bezuinigingen wordt het gehele vervangingsplan van de gemeentelijke voertuigen herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 167.500

Toelichting investeringen 2016 - 2019

<u>Vrachtwagen-buitendienst</u> Betreft de vervanging van de vrachtwagen van het district West. In het kader van de bezuinigingen wordt ook het gehele vervangingsplan van de vrachtwagens herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 200.000
<u>Veegauto</u> Betreft de vervanging van de veegauto van het district West. In het kader van de bezuinigingen wordt ook het gehele vervangingsplan van de veegauto's herzien. Het opgenomen bedrag moet worden gezien als totaal investeringskrediet voor het uiteindelijke vervangingsplan. Het definitieve plan zal middels een afzonderlijk adviestraject bekend worden gemaakt.	€ 160.000
2017	
<u>Reddingsvoertuig 4wd</u> Betreft het vervangen van een bestaand reddingsvoertuig ten behoeve van de ORB (Ouddorpse Reddingsbrigade).	€ 30.000
<u>Reconstructie wegen 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 315.000
<u>Groot onderhoud 'oude' haven Stellendam</u> In en rond de oude haven van Stellendam bevinden zich havenkaden, kust- en oeverwerken. Aan deze werken zal na vele jaren een keer een grootschalige onderhoudsbeurt moeten plaatsvinden. Daarover is in 2012 een onderzoeksrapport opgesteld. Het is wenselijk rekening te houden met een grootschalige investering.	€ 550.000
<u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.	€ 16.000
<u>Groenvoorziening – Houtversnipperaar</u> Betreft het vervangen van twee houtversnipperaars volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 50.000
<u>Groenvoorziening – Cirkelmaaier</u> Betreft het vervangen van een cirkelmaaier volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 50.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 33.700

Toelichting investeringen 2016 - 2019

<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 2.175.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 120.000
<u>Herontwikkeling Hernesseroord, bovenwijkse voorzieningen</u> Nog in de vml. Gemeente Middelharnis is gestart de herontwikkeling van Hernesseroord. Het primaat ligt bij de stichting Zuidwester en de gemeente zal bijdragen in de infrastructurele investeringen. Als gevolg van de herontwikkeling van Hernesseroord dient ook de ontsluiting aangepast te worden.	€ 222.000
<u>Investeringen volgens I&A plan – jaarschijf 2017</u> Zie toelichting 2016.	€ 40.000
<u>ICT</u> Betreft vervanging ICT – infrastructuur - volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 1.635.000
<u>Vervangen Tractor</u> Betreft het vervangen van een tractor ten behoeve van de buitendienst, volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 80.000
2018	
<u>Vervangen voertuig BOA (Renault Twingo)</u> De BOA's hebben twee auto's tot hun beschikking bij het uitvoeren van hun taken. Volgens de reguliere vervangingstermijn dient de Renault Twingo te worden vervangen.	€ 15.000
<u>Reconstructie wegen 2018</u> In het kader van het bezuinigingsplan 2013 is besloten een gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden aan wegen te activeren. Dit betreft voornamelijk grootschalige reconstructie werkzaamheden.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2018</u> Zie toelichting 2016.	€ 315.000
<u>Gladheidsbestrijding</u> Het vervangen van materieel welke worden ingezet voor de gladheidsbestrijding.	€ 43.000
<u>Groenvoorziening – Cirkelmaaier</u> Betreft het vervangen van een cirkelmaaier volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 50.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2018</u> Zie toelichting 2016.	€ 33.700

Toelichting investeringen 2016 - 2019

<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2018</u> Zie toelichting 2016.	€ 2.175.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2018</u> Zie toelichting 2016.	€ 120.000
<u>Investeringsplan volgens I&A plan – jaarschijf 2018</u> Betreft het vervangen van een ICT-maatregelen volgens de reguliere vervangingscyclus en mogelijk wettelijke verplichting op ICT-gebied.	€ 600.000
<u>Voertuigen</u> In het reguliere vervangingsplan van voertuigen van de buitendienst zijn elf bussen, twee opzichterswagens en een terreinwagen (strand) opgenomen welke in 2018 vervangen dienen te worden.	€ 461.500
2019	
<u>Reconstructie wegen 2019</u> In het kader van het bezuinigingsplan 2013 is besloten een gedeelte van de onderhoudswerkzaamheden aan wegen te activeren. Dit betreft voornamelijk grootschalige reconstructie werkzaamheden.	€ 200.000
<u>Renovatie/vervanging openbare verlichting 2019</u> Zie toelichting 2016.	€ 315.000
<u>Groenvoorziening – Cirkelmaaier</u> Betreft het vervangen van een cirkelmaaier volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 50.000
<u>Speelvoorzieningen beleid 2019</u> Zie toelichting 2016.	€ 33.700
<u>Verbreed gemeentelijk rioleringsplan 2019</u> Zie toelichting 2016.	€ 2.175.000
<u>Vervangen ondergrondse Glas- en Restafvalbakken 2019</u> Zie toelichting 2016.	€ 120.000
<u>Voertuigen</u> In het reguliere vervangingsplan van voertuigen van de buitendienst zijn acht bussen opgenomen voor vervanging.	€ 461.500
<u>Vervangen Tractor</u> Betreft het vervangen van een tractor ten behoeve van de buitendienst, volgens de reguliere vervangingscyclus.	€ 80.000

Boekwaarde bestaande investeringen per 1 januari 2016 - 2020

Soort activa	boekwaarden per				
	1-1-2016	1-1-2017	1-1-2018	1-1-2019	1-1-2020
Immateriële vaste activa					
Onderzoek en ontwikkeling	-	-	-	-	-
Herbeleggingskosten (Binnenhof)	146.573	117.258	87.943	58.628	29.313
Materiële vaste activa - economisch nut					
Gronden en terreinen	13.215.176	13.140.831	13.066.486	13.009.741	12.952.998
Woonruimten	-	-	-	-	-
Bedrijfsgebouwen	61.955.248	58.839.018	55.881.739	52.964.067	50.134.076
Grond-weg en waterbouwkundige werken	39.402.432	37.980.475	36.574.490	35.193.058	33.821.333
Vervoermiddelen	452.777	293.999	175.149	75.085	40.452
Machines, apparaten en installaties	2.057.842	1.726.078	1.399.819	1.107.062	947.277
Overige	1.092.744	611.078	129.413	-	-
Materiële vaste activa - maatschappelijk nut					
Grond-weg en waterbouwkundige werken	4.325.412	4.046.353	3.767.296	3.488.239	3.228.074
Machines, apparaten en installaties	255.484	229.869	204.254	178.639	153.024
Overige	315.317	277.808	240.299	202.790	165.281
Financiële vaste activa					
Kapitaalverstrekking deelnemingen	1.371.193	1.371.193	1.371.193	1.371.193	1.371.193
Leningen aan woningcorporaties	88.911	83.798	78.479	72.945	67.188
Leningen aan overige verbonden partijen	1.480.965	1.480.965	1.480.965	1.480.965	1.480.965
Overige langlopende leningen	2.227.064	2.222.101	2.217.045	2.211.892	2.209.574
Voorraden grond					
Niet in exploitatie	5.464.700	5.689.478	5.924.371	6.169.834	6.426.343
In exploitatie	3.991.823	1.883.934	581.692	-2.297.712	-1.772.720
Totalen	137.843.661	129.994.236	123.180.633	115.286.426	111.254.371

BIJLAGEN

Programmabegroting 2016

Kerngegevens

	2015	2016	2017	2018	2019
Aantal inwoners	48.200	48.385	48.585	48.785	48.985
Aantal inwoners < 20 jaar	11.195	11.095	10.995	10.895	10.795
Aantal inwoners > 64	9.648	9.908	10.168	10.428	10.688
Ouderen 75-85	2.961	3.016	3.071	3.126	3.181
Bijstandsontvangers					
IOAW	17	17	17	17	17
IOAZ	2	2	2	2	2
WWB	346	345	54	362	369
Diversen					
Totaal aantal WSWers	314	314	314	314	314
Militairen	27	27	27	27	27
WAO/WIA	1.174	1.174	1.184	1.194	1.204
WAZ	56	56	56	56	56
WAJONG	673	673	673	673	673
Aantal minderheden	455	465	475	485	495
Aantal leerlingen VO	3.161	3.049	2.982	2.934	2.858
Oppervlakte land in hectaren	26.208	26.208	26.208	26.208	26.208
Oppervlakte binnenwater in hectaren	11.721	11.721	11.721	11.721	11.721
Oppervlakte buitenwater in hectaren (met een	4.307	4.307	4.307	4.307	4.307

Programmabegroting 2016

gemeente
Goeree-Overflakkee

Kerngegevens

		2015	2016	2017	2018	2019
Oppervlakte bebouwing in ha.		403	410	417	424	431
Oppervlakte bebouwing binnen woonkernen		295	299	304	308	313
Oppervlakte bebouwing buitengebied in ha.		108	110	113	116	118
Woonruimten		2015	2016	2017	2018	2019
Woningen / verblijfsobject met woonfunctie		20.846	20.960	21.080	21.200	21.320
Recreatiewoningen / verblijfsobject met logiesfunctie		4.826	6.742	6.862	6.912	6.962
Oeverlengte in hectometers		8.723	8.723	8.723	8.723	8.723
Aantal bedrijfsvestigingen		4.423	4.523	4.623	4.723	4.823

Algemene uitkering

(in EUR)

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	2015	2016	2017	2018	2019
1c Waarde niet-woningen eigenaren	-1.205.456,00	-1.205.570,80	-1.173.104,80	-1.176.351,40	-1.179.598,00
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek	-922.122,60	-920.171,00	-894.005,00	-896.621,60	-899.238,20
1a Waarde woningen eigenaren	-4.294.840,00	-4.318.176,80	-4.328.200,00	-4.332.756,00	-4.337.312,00
Subtotaal	-6.422.419	-6.443.919	-6.395.310	-6.405.729	-6.416.148

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	2015	2016	2017	2018	2019
1e OZB waarde niet-woningen	264.088	282.880	282.880	282.880	282.880
10a WWB schaalnadeel	57.265	-	-	-	-
10b WWB schaalvoordeel	628.259	-	-	-	-
8 Bijstandsontvangers (t/m 2015)	618.598	-	-	-	-
8a Bijstandsontvangers (vanaf 2016)	n.v.t.	742.198	764.953	779.738	799.583
3a Eén-ouder-huishoudens	203.717	209.966	216.215	222.464	228.713
3b Huishoudens	1.906.913	1.911.801	1.914.135	1.921.646	1.929.156
3c Eenpersoonshuishoudens	n.v.t.	124.490	127.822	130.415	132.093
2 Inwoners	6.840.544	7.421.775	7.433.505	7.464.593	7.496.664
4 Inwoners: jongeren < 20 jaar	2.715.683	2.691.425	2.667.167	2.642.909	2.618.651
5 Inwoners: ouderen > 64 jaar	788.435	803.737	809.576	830.277	850.979
5a Inwoners: ouderen > 74 en < 85 jaar	79.917	80.768	80.614	82.058	83.501
7 Lage inkomens	526.470	242.660	245.085	247.509	249.978
7a Lage inkomens (drempel)	957.493	1.239.384	1.256.171	1.277.327	1.295.094
12 Minderheden	145.782	149.046	152.252	155.457	158.662
11 Uitkeringsontvangers (t/m 2015)	257.143	-	-	-	-
11a Uitkeringsontvangers (vanaf 2016)	n.v.t.	217.503	216.312	217.578	219.063
13 Klantenpotentieel lokaal	1.746.756	1.730.395	1.735.608	1.741.251	1.746.894
14 Klantenpotentieel regionaal	89.533	126.438	130.712	131.548	131.960
15b Extra groei leerlingen VO	64.205	-	-	-	-
15e Leerlingen VO	916.690	903.724	883.865	869.638	847.111
15d Leerlingen (V)SO	103.094	102.305	99.679	97.966	95.340
38 Bedrijfsvestigingen	336.281	346.552	354.214	361.876	369.538
29 Historische woningen in bewoonde oorden 1930	113.095	113.749	113.749	113.749	113.749
27a Oppervlak historische kernen basisbedrag	22.025	22.287	22.287	22.287	22.287
31a ISV (a) stadsvernieuwing	20.247	13.566	13.566	13.566	13.566
31b ISV (b) herstructurering	3.829	2.565	2.565	2.565	2.565
36 Meerkernigheid	170.337	190.339	190.339	190.339	190.339
37 Meerkernigheid * bodemfactor buitengebied	320.840	320.840	320.840	320.840	320.840
36a Kernen met 500 of meer adressen	355.441	721.739	721.739	721.739	721.739
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	105.121	105.121	105.121	105.121	105.121
dichtheidsfactor	76.862	77.157	77.476	77.795	78.114
32 Omgevingsadressendichtheid	1.222.260	1.291.095	1.301.936	1.310.377	1.318.301
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	169.127	172.259	176.957	181.655	184.787
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	n.v.t.	105.445	108.321	111.196	113.114
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	954.067	967.004	983.174	996.111	1.012.281
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	n.v.t.	340.767	346.466	351.025	356.723
21 Oppervlakte bebouwing	234.103	248.128	252.364	256.601	260.837
19 Oppervlakte binnenwater	457.588	435.904	438.248	443.288	443.288
20 Oppervlakte buitenwater	99.965	98.760	98.760	98.760	98.760
16 Oppervlakte land	1.004.815	1.078.459	1.078.459	1.078.459	1.078.459
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	704.820	706.979	712.378	723.986	723.986
24 Woonruimten	1.423.512	1.683.728	1.698.315	1.708.647	1.718.980
25 Woonruimten * bodemfactor woonkernen	1.384.170	1.493.623	1.506.563	1.515.729	1.524.895
39 Vast bedrag	280.128	236.573	236.573	236.573	236.573
Subtotaal	28.369.220	29.753.135	29.876.962	30.037.537	30.175.165

Algemene uitkering
Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2015	2016	2017	2018	2019
Uitkeringsfactor	1,388	1,433	1,419	1,415	1,425
Subtotaal (B x C (=uf))	39.376.477	42.636.242	42.395.409	42.503.115	42.999.610

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2015	2016	2017	2018	2019
45 Herindeling	2.419.550	2.419.550	-	-	-
61 Suppletie-regeling OZB	-70.107	-56.085	-42.064	-28.043	-14.021
56 Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 1e fase	368.540	-	-	n.v.t.	n.v.t.
56a Suppletie-regeling groot onderhoud verdeelstelsel 2e fase	n.v.t.	-164.033	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
56b Cumulatieregeling gemeentefonds (SU)	n.v.t.	-69.633	-60.264	-	-9.203
Subtotaal	2.717.983	2.129.799	-102.328	-28.043	-23.224

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2015	2016	2017	2018	2019
71 Impuls Brede scholen combinatiefuncties (DU)	174.000	174.000	174.000	174.000	174.000
113 Peuterspeelzaalwerk (DU)	141.944	141.944	141.944	141.944	141.944
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (IU)	123.115	123.115	123.115	141.064	141.064
62 Wet maatschappelijke ondersteuning (IU)	3.716.966	3.358.917	3.478.960	3.478.960	3.478.960
64 Knelpunten verdeelproblematiek (SU)	245.561	251.208	256.985	262.897	268.943
185 Huishoudelijke hulp toelage (DU)	229.995	252.242	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Subtotaal	4.631.581	4.301.426	4.175.004	4.198.865	4.204.911

Onderdeel F - Deelfonds sociaal domein

Maatstaf	2015	2016	2017	2018	2019
172 decentralisatie AWBZ naar WMO (IU)	6.120.655	6.569.890	6.497.423	6.262.056	6.192.112
173 decentralisatie jeugdzorg (IU)	9.168.092	8.883.070	8.667.796	8.694.786	8.705.923
174 decentralisatie Participatiewet (IU)	6.335.386	5.812.154	5.369.788	4.967.129	4.700.325
Subtotaal	21.624.133	21.265.114	20.535.007	19.923.971	19.598.360

Totaal	61.927.755	63.888.662	60.607.782	60.192.179	60.363.509
---------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Gemeente Goeree-Overflakkee

Koningin Julianaweg 45

3241 XB Middelharnis

Postbus 1

3240 AA Middelharnis

T. 14 0187

info@goeree-overflakkee.nl

www.goeree-overflakkee.nl